

Domarkompendium

Bedömningsanvisningar

1978

**Svenska Brukshundklubben
(SBK)**

INLEDNING

På en tävlingsarrangör ställs helt naturligt mycket stora krav. En förutsättning för att en tävling skall utfalla till allas belåtenhet är, att den planläggs och genomförs på rätt sätt samt att bedömningen sker efter enhetliga och rättvisa grunder. För att kunna tillgodose kravet på en rättvis bedömning är det nödvändigt att domaren helt inriktar sig på att skipa rättvisa så långt detta överhuvud är möjligt.

Efter prövningsreglernas omarbetning 1972 upptar regeltexten endast en beskrivning av de olika momenten. Endast i enstaka fall lämnas anvisning om efter vilka grunder bedömningen skall ske. Anvisningar härom har i stället samlats i detta kompendium, som således bör studeras parallellt med reglerna. Kompendiet upptar dels rent principiella riktlinjer för bedömningen, dels anvisningar om hur de på tävlingsbanan mest förekommande bedömningsproblemen skall lösas.

I kompendiet kan en domare således finna svar på de allra flesta frågor rörande bedömning som kan uppstå på en tävlingsbana, men självfallet har det inte bland annat av utrymmesskäl varit möjligt att beakta allt som kan inträffa under en tävling. Det torde dock vara möjligt för den domare, som är väl insatt i bedömningsanvisningarna, att reda ut sådana oförutsedda problem.

Det försök som här gjorts att likrikta bedömningen landet över innebär självfallet stora fördelar för såväl domare som tävlande. Å andra sidan får de relativt utförliga anvisningarna inte tas som intäkt för att domaren förlorat rätten att döma efter fritt skön. Denna rätt - rätt till lämpad - måste nämligen alltid finnas kvar, för den är en förutsättning för den individuella värdering av prestationerna som det ankommer på varje domare att göra. Skilda synsätt domarna emellan gör att det kan divergera något i betygssättningen, ett förhållande som inte får anses som något fel.

Av vikt är emellertid att anvisningarna noga följs, då de utgör en del av regeltexten, ett avsnitt som av praktiska skäl ej kunnat inrymmas i regelboken.

Domarfunktionen - stimulerande arbetsuppgift

Bland klubbens många funktionärssysslor är domarfunktionen sannolikt den arbetsuppgift som många helst av allt eftersträvar. Att så är fallet kan också vara fullt naturligt, då uppgiften kan skänka verklig behållning åt alla med intresse för domarkallet. Det är dock inte enbart det alltid lika spännande arbetet med att skipa rättvisa på tävlingsplatsen som lockar, utan även de möjligheter att knyta nya kontakter som alltid yppar sig vid officiella bruksprov och tävlingar. En II klass domare får som regel nöja sig med att döma på hemmaplan eller vid prov på närbelägna orter. För en I klass domare blir det annorlunda. En sådan kallas att döma i första hand hos avdelningarna inom det egna distriktet men får därutöver ofta göra långa resor för att döma vid landskamper och mästerskapstävlingar av skilda slag. Efter viss kompletterande utbildning avseende testning av hund kan I klass domaren efter auktorisation såsom korningsdomare få döma även vid korning. Ett I klass domarskap kan därför - som redan nämnts - ge mycket stort utbyte. Alla som beslutat sig för att bli domare bör därför försöka nå denna kompetens och inte slå sig till ro i och med att auktorisationen såsom II klass domare är klar.

Domarutbildningen är inte svårare, än att de allra flesta med verkligt intresse för funktionen har förutsättning att klara fastställda kunskapsprov. Uppmärksammas bör dock att det inte räcker med god färdighet att döma, utan av en domare krävs dessutom att denne har för funktionen erforderliga personliga egenskaper.

Utbildningens omfattning

All utbildning av domare vid bruksprov med skydds-, spår-, rapport- och sökhundar jämte övriga i reglerna upptagna prov bedrivs av SBK. Med hänsyn till den grannliga uppgiften måste utbildningen självfallet vara mycket grundlig och tar därför relativt lång tid. Av utbildningsplanen framgår att det kan ta upp till fyra år för att nå auktorisation som I klass bruksprovsdomare för den som ej har några som helst förkunskaper. II klass domarskap kan däremot nå betydligt snabbare, av de flesta redan efter ett par års utbildning. Enligt fastställd plan skall utbildningen omfatta följande:

1. Allmänkynologisk utbildning

- a. Hundförarutbildning t.o.m. lägst lägre klass

2. Bruksprovsdomarutbildning

- a. Teoretisk utbildning
- b. Praktisk utbildning

3. Aspirantprov

- a. Teoretiskt prov
Detta omfattar prövningsreglerna i dess helhet för A-domare. I provet för B-domare ingår ej skyddshundsgruppen.
- b. Praktiska prov
 - Regionalt kompetensprov II klass
 - Centralt aspirantprov II klass
 - Centralt aspirantprov I klass

Utbildningen bedrivs i huvudsak på lokalplanet i enlighet med distriktsstyrelsens anvisningar och avser att väl förbereda den blivande aspiranten för avläggande av fastställda kunskapsprov. I vissa fall kan det vara

lämpligt att sammanföra samtliga deltagare inom en region till gemensam kurs i distriktets regi. Dylika regionala kurser är mycket värdefulla speciellt i de avslutande utbildningsskedena. De bör därför anordnas då förhållandena medger detta.

För deltagande i centralt praktiskt prov för II klass aspiranter krävs, att vederbörande med godkännande skall ha avlagt kompetensprov i regional regi. Önskvärt är därjämte att aspiranten - så ofta tillfälle bjuds - dömer såsom domarpraktikant vid skilda slags prov och tävlingar tillsammans med ordinarie domare. Hemställan härom görs i god tid före tävlingsdagen till vederbörande distriktsstyrelse. Det ankommer sedan på denna styrelse att efter samråd med domare och arrangör avgöra framställningen. För att öka det egna kunnandet kan det också vara av stort värde för aspiranten att delta i lokalt eller regionalt anordnade kurser och konferenser för domare. Vid dessa får man nämligen en vidare syn på alla de problem, som kan uppstå på en tävlingsplats.

Efter första auktorisationen måste inlärd färdigheter hållas vid liv och ytterligare förkovran ske, om en II klass domare med framgång skall kunna klara praktiskt prov till I klass domarskap. En II klass B-domare måste också komplettera sin teoretiska utbildning om vederbörande önskar bli auktoriserad såsom A-domare. Härför krävs nämligen kompletterande teoretiskt prov avseende skyddshundsgruppen. För att få delta i praktiskt prov för I klass aspiranter krävs, att minst två år förflutit sedan föregående prov i vilket auktorisation erhållits och att under denna tid vederbörande fungerat som domare och/eller tävlingsledare. Det är icke fastställt hur många gånger en II klass domare skall tjänstgöra i nämnda funktioner, men önskvärt är att detta sker så ofta tillfälle härtill bjuds. Vid inofficiella tävlingar bör II klass domare försöka skaffa sig färdighet i att döma de moment som ingår i praktiskt prov för I klass aspiranter. Tjänstgöring som domarpraktikant vid officiella tävlingar ävensom deltagande i kurser och konferenser är andra möjligheter som bör tillvaratas för att öka det egna kunnandet.

En aspirant bör av förståeliga skäl aldrig gå oförberedd till ett kunskapsprov av vad slag det vara må. Ett underkännande känns nämligen olustigt för de flesta. Många kan t.o.m. bli så illa berörda av en kuggning, att de drar sig tillbaka för alltid. Av ekonomiska skäl är det också önskvärt att förberedelserna inför ett prov görs med den största omsorg.

A- och B-domare

Uppdelningen av domarna i två kategorier, nämligen A- och B-domare, innebär inte någon gradering grupperna emellan. Uppspaltningen har tillkommit enbart av praktiska skäl. En följd av att en auktorisation kan avse antingen grupperna 1 - 3 och 5 - 8 eller grupperna 1 - 3 och 6 - 8 har blivit, att en och samma person kan vara både A- och B-domare. Denna situation uppstår, då en I klass domare erhåller auktorisation för grupperna 1 - 3 och 6 - 8 och därefter utbildar sig till eller redan är II klass domare även för skyddshundsgruppen. A- och B-domarskapet kommer då att innehas samtidigt så länge vederbörande är II klass domare för grupperna 1 - 3 och 6 - 8. Vad gäller grupp 4 döms denna grupp av domare av I klass godkända av chefen för Försvarets hundskola.

Behörighet att döma olika prov

I reglerna anges vilka prov och klasser inom grupperna som de båda domarkategorierna får döma. Påpekas bör dock att i de fall reglerna föreskriver att prov skall dömas av I klass domare, må dylikt prov dömas av såväl A- som B-domare, allt under förutsättning att provet faller inom vederbörandes kompetensområde. Det kan gälla bevaknings- och karaktärsprov eller lydnadsklass.

För behörighet att döma dragprov krävs auktorisation som lägst II klass A- eller B-domare samt att vederbörande efter avlagt godkänt teoretiskt prov auktoriserats såsom draghundsdomare.

Auktorisationens giltighetstid

Som framgår av provningsreglerma måste en person ha fyllt 21 år för att kunna auktoriserats som bruksprovsdomare. Någon nedre åldersgräns för domarutbildningens påbörjande finns inte angiven. För att inlärd kunskaper skall kunna hållas vid liv får dock inte det praktiska provet för II klass aspiranter avläggas före fyllda 20 år. Auktorisationen bibehåller domaren hela sin livstid men får efter fyllda 70 år ej längre döma vid officiella bruksprov och tävlingar. I reglerma anges fall då auktorisationen kan hävas för såväl I som II klass domare. En dylik åtgärd kan dock inte vidtagas med mindre än att vederbörande uppenbart åsidosatt sin plikt och att handlandet kunnat sätta domarkårens anseende i fara.

Nytt kompetensprov

Provningsreglerma omnämner också fall, när en domare ej äger döma utan att med godkännande först ha avlagt kompetensprov inför två domare, varav minst en skall vara av I klass. Dylikt prov skall avläggas vid officiellt bruksprov (konkurrensprov). I detta fall har domaren kvar auktorisationen och får självfallet döma vid inofficiella prov för att på nytt skaffa sig nödvändig rutin.

Provet får avläggas inom vilken grupp och klass som helst inom ramen för vederbörandes auktorisation. Förutsättning är dock, att däri deltar minst tre hundar.

Hemställan om att få fullgöra kompetensprov skall göras hos vederbörande bruksprovskommittéledamot. Det ankommer sedan på denne att i samråd med arrangören avgöra i vilken grupp och klass provet skall fullgöras. Uppmärksammas bör att om öppen bedömning är föreskriven, då skall denna utföras på ett sätt som ej ger deltagare i kompetensprov vägledning.

Efter avslutat prov åligger det fungerande domare att granska resultatet av kompetensprovet och därefter avgöra huruvida vederbörande skall godkännas eller underkännas. Godkännas provet skall besked härom lämnas till centralstyrelsen (CS). Samtidigt översänds protokollen från provet. CS svarar sedan för att bruksprovskommittéledamoten underrättas om resultatet.

Vidmakthållande av inlärd kunskaper

En förutsättning för att bli en bra domare är, att inlärd färdigheter bibehålles och förbättras. Enda sättet att nå detta mål, är att döma så ofta detta är möjligt såväl vid officiella som inofficiella prov. Som regel bör en domare döma minst två gånger per år vid officiellt prov. Om möjligt bör domaren också alternera mellan grupperna för att hålla sig å jour med de skilda fältprovens bedömning. Det ankommer på vederbörande bruksprovs-kommittéledamot att årligen efter höstsäsongens slut till CS insända uppgift om, hur många gånger under året domarna inom distriktet tjänstgjort. Dessa uppgifter är synnerligen viktiga, då de utgör det enda underlaget för kontroll av att domare, som ej dömt under två år, ej tas i anspråk förrän kompetensprov avlagts.

Ekonomiska bestämmelser

Domare, som kallas till funktion vid bruksprov eller annan tävling utom

den egna bostadsorten, äger uppbära reseersättning och traktamente enligt centralt utfärdade bestämmelser. Vid tjänstgöring inom egen bostadsort utgår ej ersättning enligt ovan. I dylika fall är det däremot vanligt att arrangören bestrider kostnaden för dessa domares förtäring. För resekostnaden utgår däremot ingen ersättning, såvida inte parterna själva träffa överenskommelse härom.

Formella kompetenskrav

A. Bruksprovsdomare

Auktorisation såsom II klass bruksprovsdomare kan ske först då godkänt aspirantprov avlagts. Med aspirantprov avses i detta sammanhang såväl teoretiskt som praktiskt prov. Förutsättning för dessa provs avläggande är, att aspiranten som förare skall ha deltagit i officiellt bruksprov - lägst lägre klass - och därvid uppnått minst godkänt resultat.

Personliga egenskaper - viktig faktor

Utöver ovannämnt mått av teoretiskt och praktiskt kunnande skall aspiranten för att över huvud kunna komma ifråga som domare äga de personliga egenskaper som domarfunktionen kräver. Härmed menas förmåga att i alla situationer iaktta lugn och besinning. Vidare krävs att vederbörande är konsekvent, rättvis, uppmärksam, auktoritativ och opåverkbar. Helt naturligt hänförs också en människas sätt att umgås med sin omgivning till de personliga egenskaperna.

Krav för auktorisation

På förslag av bruksprovskommittéledamoten kan II kl domare av CS kallas att fullgöra praktiskt prov för I klass domarskap. Förutsättning härför är emellertid att vederbörande - som redan nämnts - under de närmast två föregående åren varit domare av II klass och under denna tid förvärvat för I klass domarskap erforderlig kompetens genom att vid officiella bruksprov ha tjänstgjort som domare och tävlingsledare. Efter godkännande i det praktiska provet sker auktorisation som I klass A- eller B-domare.

B. Draghundsdomare

För auktorisation som draghundsdomare krävs minst II klass bruksprovsdomarkompetens. Vidare erfordras att med godkänt resultat ha genomgått central fortbildningskurs för instruktörer eller på annat sätt ha förvärvat motsvarande kompetens. Härmed avses engagemang som funktionär vid draghundstävlingar ävensom deltagande i dylika tävlingar under en längre tid. Som redan nämnts krävs även att ett godkänt teoretiskt prov avlagts.

Draghundsdomare auktoriseras av CS på förslag av lokalavdelning och efter tillstyrkan av draghundskommittén.

C. Korningsdomare

Trots att bestämmelser avseende korning ännu inte intagits i reglerna skall kraven på korningsdomares auktorisation ändock något beröras.

Liksom fallet är med I klass bruksprovsdomare auktoriseras korningsdomare av SKK. För auktorisation som korningsdomare krävs kompetens som I klass

bruksprovsdomare eller utställningsdomare för någon av brukshundraserna.

Innan hemställan om auktorisation görs till SKK måste vederbörande avlägga ett godkänt kunskapsprov. Detta kan ske antingen i form av ett aspirantprov i samband med officiell korning eller vid central kurs för utbildning av korningsdomare.

Enligt bestämmelserna skall kornings ena del, testet, dömas av två korningsdomare. Den exteriöra delen skall dömas av en utställningsdomare för vilken korningsdomarkompetens ej erfordras.

Fortbildning

En auktorisation innebär självfallet för den auktoriserade rätt att fungera som fullmäktig, domare och tävlingsledare, men för speciellt den nyutnämnde domaren utgör den å andra sidan ingen säker garanti för, att denne helt behärskar alla de komplicerade bedömningsproblem som då och då uppstår på en tävlingsplats. En fortbildning är därför nödvändig. Denna avser att dels successivt öka det egna kunnandet, dels att skaffa för funktionen erforderlig rutin. Till denna fortbildning hör - förutom tjänstgöring i de tre ovannämnda funktionerna - fortlöpande studium av prövningsreglerna och bedömningsanvisningarna samt vid domarkonferenser utfärdade rekommendationer. Helst bör domarna överlag med jämna mellanrum delta i de kurser och konferenser för domare, som anordnas på skilda nivåer. Det är just vid sådana tillfällen som bedömningsfrågor av principiell art blir allsidigt diskuterade.

ALLMÄNNA ANVISNINGAR FÖR FULLMÄKTIGS, DOMARES OCH TÄVLINGSLEDARES UPPTRÄDANDE VID OFFICIELLA BRUKSPROV M.M.

Några allmänna sympunkter

Enligt prövningsreglerna ankommer det på arrangör av bruksprov och tävling att tillse, att provet arrangeras enligt fastställda regler och anvisningar. De funktionärer, som skall hjälpa arrangören är i första hand fullmäktig, domare och tävlingsledare. Dessa personer blir automatiskt klubbens ansikte utåt i tävlingssammanhang. Vilken uppfattning tävlande och åskådare skall få om ett prov blir därför i mångt och mycket beroende på dessa funktionärers kunnande och uppträdande. Som regel krävs domarkompetens av nämnda funktionärer.

Konsten att på tävlingsbanan fullgöra sin funktionärssyssla till allas belåtenhet är mycket svår att lära sig. Ingen lär väl helt kunna lyckas med detta även om ambitioner finns. Den nyutnämnde domaren gör vanligtvis det felet att jämställa auktorisationen med den kunskap som behövs för att reda ut alla de problem, som med jämna mellanrum uppstår på en tävlingsplats. Ingenting är farligare. Det krävs nämligen mycket lång praktisk erfarenhet innan en domare tillfullo kan anses insatt i samtliga de frågor som hör samman med ovanstående funktionärssysslor. De första årens tjänstgöring efter auktorisationen bör därför tas som en fortbildning för ernående av ökat kunnande och den för uppgifternas fullgörande så viktiga rutinen.

För de tre nämnda kategorierna funktionärer gäller följande.

Domare

Utan att försöka göra någon gradering mellan fullmäktigs, domares och tävlingsledares arbetsuppgifter vågar man ändå påstå, att domaren utan tvekan är den funktionär som drar till sig den största uppmärksamheten. Det är domaren som skall skipa rättvisa, vilket automatiskt för med sig att dennes förehavande följs i detalj inte bara av de tävlande utan jämväl från åskådarhåll. Som domare måste man vara medveten om detta faktum, inte minst för att förebygga klander. Att helt undgå kritik torde dock inte vara möjligt, men med ingående kännedom om i det följande lämnade råd och anvisningar bör det finnas förutsättning för de flesta att tillfredsställelse kunna bemästra de problem och svårigheter, som hör samman med bedömningsproblematiken.

Förberedelse

Som allmän regel gäller att man som domare ej skall gå oförberedd till en tävlingsplats. I de flesta fall får man veta några dagar före tävlingen i vilken grupp och klass bedömning skall ske. Så fort man fått vetskap härom bör minnet friskas upp genom studium av regeltext, domarkompendium och eventuellt utfärdade rekommendationer. Speciellt viktig är denna förberedelse i de fall en domare inte fungerat på länge i den grupp och klass till vilken han kallats att döma. Har regeländringar gjorts sedan man sist tjänstgjorde som domare, bör upplysning om dylika ändringar inhämtas genom att rådfråga andra häri mera insatta domare. Glöm ej heller att ta med prövningsreglerna vid tävlingstillfället oavsett hur stort det egna kunnandet är. Möjligheten att kollationera bör nämligen alltid finnas för att man skall kunna förvissa sig om huruvida en viss uppfattning är rätt eller ej. Det kan också vara bra att kunna visa tävlande vad reglerna föreskriver, om någon frågar.

Uppträdande på tävlingsplatsen

Iakttagen från alla håll måste en domare - som redan nämnts - noga ge akt på sig själv redan vid ankomsten till tävlingsplatsen. Med all rätt sägs det ofta att det första intryck en människa gör på sin omgivning i hög grad kan påverka slutomdömet. Mycken sanning ligger säkert i detta påstående. Man skall därför akta sig för att ta på sig någon slags "domarmin" i den tron att det kan injaga respekt. En sådan attityd blir nämligen aldrig populär och den resulterar också ofta i att uppträdandet blir onaturligt. Var i stället som vanligt, tala vänligt med folk och undvik att göra sken av att "här är det jag som bestämmer". Utsikter finns då att man redan från allra första stund kan få sympatier hos tävlande och publik. Att stå på god fot med alla kan vara bra, om det under tävlingens gång inträffar något, som man i hastigheten vill lasta domaren för. Maklighet i uppträdandet, som kan uppfattas som bristande intresse för uppgiften, bör självfallet undvikas. Vad här sagts innebär emellertid inte, att domaren skall uppträda som en slätstruken person för att behaga alla. Behöver man ingripa skall detta givetvis ske men i en lugn och hyfsad ton.

Klädsel

Strängt taget skulle det väl inte behöva påpekas att en domare skall ägna den egna klädseln uppmärksamhet, men en påminnelse härom skadar nog inte. Håll i minnet att slarv med klädseln alltid påverkar omdömet om en människa i negativ riktning. Beträffande klädseln i övrigt är det förresten ganska svårt för en domare att klä sig rätt. Vissa fältprov kräver, att vederbörande måste ge sig ut i terrängen och dessutom kan väderleken skifta snabbt. Tag därför alltid med regnskydd, så att bedömningen kan fortgå obehindrat även vid otjänlig väderlek. Ett paraply kan också vara bra att ha till hands för att skydda protokollen vid regn.

Hjälpmedel

Inled aldrig bedömningen med att slå i reglerna för det ger intryck av osäkerhet. Visst kan något behöva kontrolleras ibland, men smussla då inte med regelboken utan visa detta öppet. Kom dock ihåg att den domare, som gång efter annan måste ta reglerna till hjälp för att kontrollera sitt handlande, snart mister sin auktoritet.

Tidhållning

För varje bruksprov och tävling måste finnas ett fast tidsschema, som måste hållas. Tidsförskjutning på grund av att en domare kommer för sent accepteras inte. Ingenting är så irriterande som väntan på funktionärer. Både tävlande, arrangör och åskådare blir lätt rasande redan efter någon minuts väntan. Lita därför inte på slumpen utan se till att tidsmarginalen är tillräckligt stor. Ett missöde under färdvägen med någon försening medför alltid svårigheter att förklara och röner dessutom sällan någon förståelse. Man skall således alltid komma i tid. Skälen härtill är dessutom att domaren bör ha viss tid till förfogande för att hämta protokoll, sätta sig in i arrangemang, överlägga med meddomaren om tekniska detaljer m.m. Uppstår hinder för inställelse av skäl varöver man ej kunnat råda, skall detta omgående meddelas till arrangören.

Den domare, som utan laga förfall helt uteblir från ett prov vid vilket vederbörande åtagit sig att fungera, gör sig skyldig till en oförsvarlig handling. Det är nämligen inte enbart arrangören som försätts i en penibel situation i ett sådant fall, utan även "tredje man", dvs. de tävlande drabbas mycket hårt med bl.a. ekonomiska konsekvenser som följd.

Tydlig skrift och minnesanteckningar

Att protokollet förs på rätt sätt är nödvändigt för att sekretariatet skall kunna uppgöra resultatlistor m.m. En viktig detalj är att alla siffror är tydliga samt att uträkningar av poängsumman görs korrekt. Innan man över huvud taget börjar göra några noteringar, bör man tillse att dessa görs på rätt ställe i protokollet. Överstrykningar ger alltid ett dåligt intryck och kan därjämte medverka till att överskådligheten ej blir den önskvärda. Det är därför bättre att använda sig av radergummi om fel siffra skrivits. Anteckning om för stora avvikelser från önskvärt normalutförande bör alltid göras på härför avsedd plats i protokollet. Dessa anteckningar kan vara bra att ha såväl när domarna skall överlägga om klassplacering som - vilket kanske är minst lika viktigt - då någon tävlande vill ha förklaring till gjort betygsavdrag. Utrymmet för minnesanteckningar är dock i allmänhet otillräckligt, speciellt gäller detta avseende anteckningar rörande fältproven. Använd därför även protokollets baksida för att anteckningarna skall bli lättlästa. Ja, strängt taget möter det inget hinder att medföra lösa anteckningsblad, som kan häftas vid protokollet.

Skriv alltid under protokollet, en åtgärd som med fördel kan göras före provet för att vinna tid, därest protokollen - som många gånger sker - insamlas under hand för granskning på sekretariatet. Har protokollen på grund av otjänlig väderlek blivit skadade och svåra att tyda för annan än vederbörande domare, måste denne själv upprätta nya protokoll. Ansvaret för att ett protokoll är korrekt och fullt läsligt åvilar nämligen alltid domaren ensam.

Val av plats

En ovillkorlig förutsättning för att en domare skall kunna fullgöra sin uppgift på tillfredsställande sätt är att rätt plats väljs under bedömningen. Detta kan vara svårt nog ibland och kräver mestadels att man förflyttar sig på tävlingsplatsen allteftersom momenten växlar. Dylika förflyttningar bör dock ske i lugnt tempo så att hundarna ej störs. Vid val av plats bör hänsyn också tas till tävlingsledarens placering, så att denne funktionär inte skymmer sikten. Gå aldrig för nära hunden och framför allt uppträd på samma sätt mot samtliga hundar så långt detta är möjligt. Det är nämligen oerhört genant för en domare att efter en tävling få höra att ett visst betygsavdrag skulle ha berott på domarens uppträdande. Undvik sittande ställning för den ger knappast samma möjlighet till iakttagelser som stående. För att undvika klander bör man ej heller söka skydd i exempelvis parkerad bil vid otjänlig väderlek, varifrån det ej är möjligt att i detalj följa tävlande ekipages förehavanden. Att välja rätt plats är lika viktigt vid bedömning av fältarbete som lydnadsprov. I spår- och sökhundsgrupperna kan därför bedömningen av ett flertal hundars fältprov bli fysiskt ansträngande för en domare.

Uppmärksamhet

Förutom stort mått av kunnande rörande momentens rätta utförande och reglerna för deras bedömning, så är förmågan att döma rätt till väsentlig del beroende av att kunna ge akt på detaljer. För att kunna göra detta måste en domare - som redan nämnts - alltid tänka på att välja lämplig plats. Det krävs också oavbruten uppmärksamhet på den tävlande och dennes hund. Tag därför aldrig blicken från ekipaget förrän momentet är avslutat, oavsett vad som händer i närheten. Börja inte anteckna felaktigheter i utförandet under pågående moment, utan försök hålla dessa i minnet. Dylika anteckningar kan nämligen ej göras med mindre än att kontakten med den

tävlande släpps. Finns sekreterare till hands kan domaren självfallet diktera sina iakttagelser för denna. Ge akt på alla detaljer och försök särskilt utröna huruvida ett visst felaktigt beteende upprepas gång efter annan. Till uppmärksamheten hör även att man skall försöka få ett helhetsintryck av ekipaget. Vilken vikt som skall fästas vid småsaker kan nämligen till viss del bli beroende av helhetsintrycket. Att en domare hela tiden måste arbeta på helpänn beror på att den tid, som står till förfogande mellan ett moments avslutande och visning av betyg är mycket knapp. Summeringen av gjorda iakttagelser och ställningstagande till vilket betyg som skall ges måste som regel ske inom loppet av två till tre sekunder.

Konsekvens

Att i alla lägen döma konsekvent är nog det allra svåraste en domare har att lära sig. Detta är dock nödvändigt för att full rättvisa skall kunna skipas hundarna emellan. Vad menas då med konsekvens i detta sammanhang? Är det att exempelvis dra ned betyget lika mycket för samtliga hundar som gör ett och samma fel? Ja, vid en förenkling av problemet kan det kanske uttryckas på så sätt. Snart nog finner man emellertid att denna bedömningsmetodik är svår att tillämpa. Hundarna uppträder högst olika beroende på ras, temperament m.m., förhållanden som automatiskt medför variationer i utförandet. Härtill kommer att man sällan ser exakt samma fel i utförandet hos två hundar. Det måste därför utrönas, huruvida två eller flera felaktiga utföranden, som till arten kan skilja sig något från varandra, skall anses lika graverande eller ej. Det kan ibland vara frestande att låta ett hurtigt och trevligt uppträdande av förare och hund påverka betygssättningen i så måtto, att man liksom blundar för fel som tidigare renderat en annan tävlande betygssänkning. Detta får givetvis inte ske. En dylik bedömning kan varken försvaras och är ej heller förenlig med det alltid oeftergivliga kravet på full rättvisa.

Självständig bedömning

Bland det värsta en domare kan råka ut för är om vederbörande beskylls för att inte döma självständigt. Man måste därför alltid tänka på att bedömning grundar sig på egna iakttagelser, utan föregående överläggning med den andre domaren. Vid öppen bedömning kan det i komplicerade bedömningsfall vara frestande att snegla åt sin meddomare för att söka utröna vilket betyg denne tänker ge, ett förfaringsätt som självfallet är både klandervärt och felaktigt. Över huvud taget bör man undvika under själva bedömningen att ha ögonkontakt med den andre domaren. Orsaken härtill är att de båda domarnas uppfattningar om hur ett visst utförande skall bedömas kan divergera och att blotta konstaterandet av dylika skillnader i bedömningen lätt kan skapa osäkerhet hos dem båda. Det finns dock fall när samråd domarna emellan inte bara är tillåten utan strängt taget nödvändig för att den tävlande skall erhålla ett rättvisande betyg. Dessa fall är emellertid begränsade till fältproven och då framförallt provet i rapporthundgruppen.

Beträffande den självständiga bedömningen bör utöver det ovan sagda påpekas att det inte är genant att betygsmässigt skilja sig från sin meddomare även om det skulle bli fråga om relativt stor skillnad. Uppfattningarna om allt vad som händer på en tävlingsbana kan av naturliga skäl inte alltid vara lika hos två personer, oavsett hur väl dessa förberett sig inför uppgiften. Därtill kommer att domarna på grund av skilda placeringar inte har möjlighet att göra samma iakttagelser. Genant är det däremot - i det långa loppet även ohållbart - att vid exempelvis bedömning av lydnadsmomenten låta det egna betyget bli beroende av den andre domarens uppfattning.

Reaktioner från åskådarehall

Ingen domare torde kunna undvika att bli mer eller mindre berörd, om publiken börjar ge sitt missnöje tillkänna över gjorda domslut genom visslingar eller buanden. Ofta inträffar dylika för domaren pinsamma intermezzon på grund av alltför stora skiljaktigheter i betygssättningen domarna emellan. Ibland är det möjligt att fastslå mot vilken av domarna publiken vänder sig, ibland inte. Oavsett om detta kan utrönas eller ej, så gäller det att bevara lugnet och låtsas som om ingenting hänt. Visserligen är åskådarna vid klubbens tävlingar mestadels sakkunniga, men trots detta inträffar det allt emellanåt att en domare kan komma i onåd även i sådana fall, då vederbörandes bedömning varit fullt korrekt. Ta det dock lugnt och diskutera aldrig med någon bland åskådarna om bedömningen utan sök på ett smidigt sätt avvisa varje försök till dispyt. Inträffar det att reaktionerna mot ett domslut blir särskilt kraftiga, bör man ta kontakt med tävlingsledaren och den andre domaren. Ett misstag kan ha blivit begånget genom att fel siffra visats eller liknande, och i sådana fall skall dylika uppenbara misstag självfallet rättas till.

Ändring av betyg - ömtålig fråga

Bör en domare inför tävlande och övrig publik någonsin erkänna att ett visst moment bedömts felaktigt? Den frågan har säkerligen mången domare ställts inför när ett domslut utlöst visslingar eller buanden och vederbörande själv - omedelbart efter det betyget kungjorts - kommit underfund med att betygssättningen inte varit den riktiga. Att detta problem är känsligt framgår bl.a. av att ändring av redan kungjort betyg sällan förekommer, trots att grundad anledning härtill finns då och då. Domaren vill nämligen inte erkänna sina misstag utan föredrar att låta det hela passera i förhoppning om att reaktionen utifrån snart skall lägga sig. Vilket är då rätt? Svaret på den frågan är inte svårt att ge. Kravet på största möjliga rättvisa åt den tävlande måste varje domare ha för ögonen och då kan det inte vara riktigt och försvarligt att en "domartabbe" skall drabba den tävlande. Detta kan ju ibland medföra att en hund berövas segern, ett efterlängtat certifikat eller liknande. Det bör därför ligga i varje domares intresse att i första hand verka för att betygssättningen blir den mest korrekta. Risk för kritik mot en domare för att denne rättat till en uppenbar felaktighet får härvid inte stå hindrande ivägen. Man bör dock hålla i minnet, att dylika alltför ofta förekommande tillrättalägganden av en och samme domare mycket snabbt leder till att dennes kompetens sätts i fråga både av tävlande och publik. Enklast rättar en domare till ett felaktigt betyg genom att låta tävlingsledaren meddela de tävlande och publiken ändringen av betyget och orsaken härtill.

Kan ej sedd prestation bedömas?

Frågeställningen kan synas något underlig, men faktum är att det ibland inträffar situationer då frågan blir högaktuell. Det är de fall när en domare av någon anledning ej sett ett visst utförande eller del därav. Vederbörande kan hastigt ha blivit skynd av tävlingsledaren eller annan person. Vid moment som exempelvis "platsläggande" kan följden bli att den skynde domaren inte alls ser utförandet. Denne har då inget underlag för bedömning och vet i många fall inte hur det hela skall klaras av. Skall man gissa och sätta betyg eller konferera med den andre domaren och ge samma betyg som denne eller helt enkelt avstå från bedömningen? Detta är frågeställningar som mången domare brottats med. Vid en penetrering av frågan finner man snart, att ingendera av nämnda tillvägagångssätt kan vara lämpliga. Med vissa undantag för specialproven måste bedömningen grunda sig på egna iakttagelser och strävan att alltid ge den tävlande största möjliga rättvisa. Följaktligen kan ett bedömningsproblem av nämnd art inte lösas på annat sätt än att momentet görs om. Härvid måste man hålla i minnet, att den andre domaren - som självfallet även då skall

delta i bedömningen - kan bli tvingad att korrigera redan satt betyg. Framställning om att ett moment skall göras om görs till tävlingsledaren efter samråd domarna emellan. För undvikande av missförstånd och framför allt som förklaring till momentets upprepning bör tävlingsledaren meddela de tävlande och åskådarna orsaken till att hunden ånyo prövas i samma moment. Man bör emellertid ha klart för sig, att varje nytt utförande lätt kan skapa irritation speciellt hos den tävlande i sådana fall hunden misslyckas andra gången efter att tidigare ha klarat momentet med glans. Som tidigare nämnts gäller det därför att i alla lägen skärpa uppmärksamheten till det yttersta och på allt sätt söka förebygga att något inträffar, som tvingar domarna att låta göra om ett moment.

Kontroll genom utfrågning

Som allmän regel gäller att domare aldrig skall utfråga tävlande om hunds uppträdande. Däremot föreligger inget hinder att domare kollationerar sin egen uppfattning med annan funktionärs - dock inte meddomarens utom i tidigare nämnda fall. I vissa fall är det till och med nödvändigt att genom utfrågning söka utreda, hur hunden uppträtt. Detta gäller i särskilt hög grad vissa moment i skyddstjänsten. Även vid spårning kan det bli aktuellt att tävlingsledaren eller spårläggaren utfrågas om spårets rätta sträckning, därest inte detta framgår av överlämnad skiss. Det bör dock kraftigt framhållas att en domare i görligaste mån enbart skall grunda sin bedömning på vad denne själv sett och söka begränsa antalet utfrågningar till det minsta möjliga. Det föreligger annars uppenbar risk för att publik och tävlande uppfattar utfrågningarna som osäkerhet hos domarna. Därtill kommer att ständigt förekommande utfrågningar och diskussioner med figuranter, tävlingsledare och spårläggare automatiskt medför tidsförlust, som lätt kan bli enerverande för alla som följer provet.

Bör betyg delges tävlande under hand?

Denna fråga har mången domare ställts inför och tyvärr har det inte hittills funnits några bestämda föreskrifter om hur man bör handla. Avsaknaden av dylika bestämmelser har också medfört, att skilda förfaringssätt tillämpas. Den snälle och serviceinriktade domaren vill gärna se lite mänskligt på detta problem och lämnar oftast underhandsbesked om vilket betyg hunden fått, speciellt i sådana moment där dylik upplysning kan ske utan olägenhet. Andra domare tillämpar en helt annan princip och vägrar kategoriskt att till tävlande lämna uppgift om sin bedömning av vad slag det vara må. Vilket av nämnda förfaringssätt är nu det rätta? Svaret på den frågan måste bli att utlämnande av betyg under tävlingens gång kan vålla inte oväsentliga olägenheter för domarna, därest detta sätts i system och börjar tillämpas av samtliga tävlande. Olägenheten består närmast i, att domarna störs i bedömningen. Den tävlande nöjer sig nog i de flesta fall inte med att enbart få höra en viss siffra utan vill säkerligen också veta varför betygsänkning skett i de fall detta förekommit. I värsta fall vill vederbörande även ta upp en diskussion med domaren, om bedömningen inte fallit den tävlande i smaken. Härtill kommer - och detta är ganska allvarligt - att i de fall bara den ene domaren tillfrågas, så blir ju den lämnade betygssiffran inte definitiv. Den andre domaren kan nämligen av skilda orsaker ha haft en helt annan mening om utförandet med kraftig divergens i betygssättningen som följd. I dylika fall finns det risk för att en tävlande vid kungörandet av det slutgiltiga betyget blir irriterad och begär förklaring av domaren med det lägre betyget.

För att undvika allt det obehag som delgivning av betyg under hand förr eller senare kommer att medföra bör principen vara att betyg endast skall meddelas tävlande genom tävlingsledningens försorg och då först sedan tävlingen eller viss del därav genomförts. När resultatet på nämnt sätt kungjorts föreligger det självfallet inget hinder för enskild domare att till tävlande lämna förklaring till sin bedömning, därest tid härtill finns.

Tillrättaläggande av tekniskt fel

Av skilda orsaker inträffar det rätt ofta att provningsreglernas bestämmelser beträffande moments utförande inte följs. Den ena gången kan det vara den tävlande som bryter mot reglerna, en annan gång kan det vara en funktionär (spårläggare eller figurant) som gör sig skyldig till sådant brott. Detta kallas för tekniskt fel. Det händer också - fast lyckligtvis inte så ofta - att otillåtna hjälpmedel används.

Vid konstaterande av tekniska fel gäller som allmän regel, att ett utförande i strid mot reglernas bestämmelser inte får betygssättas oavsett om avvikelser beror på den tävlande eller någon funktionär. Momentet måste med andra ord göras om. Det kan nämligen inte anses som försvarligt att bedöma en prestation där förutsättningarna för hundens handlande inte varit de i reglerna stipulerade. Beslut om att rätta till tekniska fel fattas av vederbörande domare. Uppmärksammas bör att det aldrig får överlåtas till tävlande att avgöra, om ett tekniskt fel i momentets uppläggning skall rättas till eller ej.

Normer för betygssättningen

Vid betygssättning bör en domare särskilt tänka på att tillämpa enhetliga normer avseende samtliga deltagande hundar i respektive klass. Domarna måste därför redan vid bedömningen av den först startande hunden ha fullt klart för sig, hur momenten skall utföras för erhållande av högsta betyget och vilka normer som skall följas för betygssättningen vid olika avvikelser från idealutförandet. Som domare får man således inte "spara" högsta betyget för att ha detta till hands åt den hund, som kommer att utföra prestationen bäst. Följaktligen skall först startande hund kunna ges högsta betyget. Om detta sker bör man inte av de efterföljande kräva, att arbetet skall ha varit identiskt med den först startande hunden. Huvudsaken är att utförandena överensstämmer med den mall man från början själv uppställt. Skälet härtill är att två hundar sällan uppträder lika. Detta tvingar domaren till att skapa en så pass bred marginal för varje betygssiffra, att utrymme inom denna marginal finns för variationer i hundarnas beteendemönster. I klartext betyder detta, att två eller flera hundar kan ges samma betyg trots att det funnits påvisbara skillnader i deras uppträdande.

I reglerna finns ej anvisningar om hur bedömningen skall ske, utan dessa är intagna i detta kompendium. Varje domare måste väl känna till anvisningarna för att kunna döma rätt. För säkerhets skull bör det påpekas att en domare aldrig äger utsträcka rätten att döma efter fritt skön dömning, att bedömningen kommer att kollidera med bestämmelserna i kompendiet och provningsreglerna. Sålunda är det inte möjligt att ge högre betyg än 9 i exempelvis spårhundsgruppens segrarklass i de fall ett föremål saknas, oavsett hur perfekt hunden i övrigt arbetat. Ej heller kan en hund ges betyg i hopp av vad slag det vara må, om den hoppat endast i en riktning (dock med undantag av appellklass).

Enligt normerna för betygssättningen bör en domare iaktta samma noggrannhet vid bedömning av mindre goda utföranden som vid ställningstagande till toppprestationer. Har en hund gjort ett undermåligt arbete, är det sålunda inte oväsentligt om den underkännes eller ges betyget 5. Domaren måste ha fullt klart för sig, var gränsen går mellan betygen 5 och 0, så att ingen hund ges extra poäng eller berövas ett välförtjänt betyg, låt vara ett lågt sådant.

Slutligen kan det vara på sin plats att i sammanhanget något beröra den situation domaren hamnar i, när vederbörande - trots noggranna iakttagelser och allvarliga försök att ge ett rättvisande betyg - tvekar om, huruvida betyget skall vara exempelvis 7 eller 8. För den "stränge"

domaren ligger det måhända nära till hands att i sådana fall hellre sätta det lägre betyget än det högre. Kan detta vara riktigt sett ur rättvisesynpunkt? Knappast, för inträffar denna situation flera gånger med en och samma hund, så kommer ju en strikt tillämpning av förfaringsättet att resultera i att hunden sammanlagt erhåller åtskilliga poäng mindre än den förtjänat. I stället skall man sträva efter att nå ett rättvisande slutresultat.

Kan betyg justeras för att hund skall erhålla viss utmärkelse?

Vid sammanräkning av betygen och upprättande av resultatlista inträffar det då och då att en hund är snubblande nära den poängsumma som erfordras för certifikat, uppflyttning eller godkännande. Ibland händer det till och med att det endast fattas en halv poäng. Finns det då möjlighet för domarna att efter samråd vidta justering av redan kungjort betyg för att en sådan hund skall uppfylla de formella fordringarna för exempelvis certifikat? Svaret härpå måste bli nej. Gjord betygssättning får under inga förhållanden ändras efter slutförd tävling, inte ens om domarna själva efteråt anser att den eller den hunden borde ha getts något högre betyg med hänsyn tagen till det helhetsintryck de fått av den. Mot bakgrunden av vad som tidigare sagts om domares strävan att alltid söka döma rättvist kan det synas något svårförståeligt, att möjlighet ej finns för en justering av bedömningen efteråt, men vid närmare eftertanke finner man dock snart, att varje ruckning av ett slutresultat - antingen detta sker uppåt eller nedåt - skulle försätta domarna i en ohållbar situation och dessutom i många fall skapa irritation bland de tävlande. Bland dessa finns det nämligen alltid någon som redan räknat ut hundarnas placering på basis av under tävlingens gång offentliggjorda betyg.

Åtgärder efter avslutad tävling

Så snart en tävling är avslutad åligger det domaren att utan dröjsmål kontrollera att protokollen är rätt förda och därefter inlämna dessa till sekretariatet. Sedan resultatet av bedömningen kontrollerats, vidtar arbetet med upprättande av förslag till resultatlista. Det bör påpekas att domarna ensamma är ansvariga för att dessa listor upprättas på ett korrekt sätt, trots att arbetet med listornas upprättande åvilar arrangören. Det får sålunda inte förekomma att domarna lämnar tävlingsplatsen innan resultatlistorna är färdiga och undertecknade av dem båda. Påteckning av listorna in blanco är något som inte kan försvaras. Strängt taget bör en domare anse det som synnerligen angeläget att kvarstanna på tävlingsplatsen tills prisutdelningen är över - först då är tävlingsarrangemanget slut. De tävlande sätter säkert också mycket stort värde på att domarna är närvarande vid den högtidliga ceremoni som en prisutdelning är avsedd att vara. Förarna till segrande hundar ser också gärna domarna bland de gratulanter som trängs för att lyckönska till segern.

Skall en domare sträva efter att nå popularitet?

Ofta talas det om att den eller den domaren inte är populär och därför inte bör anlitas. Dylika yttranden måste baseras på att vederbörande råkat i onåd hos någon eller några tävlande. När en domare får höra sådana omdömen om sig själv så gäller det att inte bli förgrymmad för det är - som redan nämnts - strängt taget omöjligt för någon domare att vara alla tävlande till lags. Har man åtagit sig den ansvarsfulla uppgiften som domare, får man helt enkelt acceptera att komma i blåsväder någon gång. Att söka förebygga detta genom att visa generositet vid betygssättningen är inte möjligt. En sådan jakt efter popularitet leder nämligen ofelbart till ett fullt berättigat klander förr eller senare.

Över huvud taget skall en domare i allt sitt handlande aldrig sträva efter att bli populär. Däremot bör man i denna funktion söka bli respekterad och det blir man endast genom sitt kunnande och genom att uppträda korrekt.

Domaren som åskådare eller tävlande

Lika intressant som det är att döma en tävling lika spännande och framför allt lärorikt kan det vara att såsom åskådare följa andra domares bedömning. Som åskådare bör man dock alltid tänka på att iaktta stor försiktighet beträffande sina uttalanden om bedömningen. En regel bör vara att man aldrig offentligt kritiserar andras domslut även i fall dessa enligt egen mening skulle anses direkt felaktiga. En sådan ståndpunkt beror inte enbart på lojalitet utan i lika hög grad på att en åskådare inte har samma möjlighet att observera detaljer som de tjänstgörande domarna. För åskådaren blir ofta synfältet ett annat, likaså avstånden. Skillnaden i koncentration kan också bidra till uppkommande divergenser i uppfattning mellan å ena sidan tjänstgörande domare och å andra sidan en domare på åskådarplats.

Ibland kan det inträffa att missnöjda tävlande under pågående eller efter avslutad tävling tar kontakt med en domare, som följt tävlingen såsom åskådare och vill efterhöra sådan domares uppfattning om vissa domslut. Även i dylikt fall gäller att man inte skall ta ställning varken för eller emot några domslut även om man skulle ha bibringats uppfattningen att den missnöjde har fog för sitt klander mot de fungerande domarna. Har man inte själv sett bedömningen ifråga, finns det all anledning att vara särskilt försiktig, då tävlandes redogörelse för vad som förevarit oftast inte överensstämmer med det verkliga förhållandet.

Vad som ovan sagts beträffande domarutbildad person som åskådare, gäller i lika hög grad i de fall sådan person deltar vid prov som tävlande.

Tävlingsledare

Varje prov skall ledas av en tävlingsledare, som skall vara domare av I eller II klass och auktoriserad för de grupper provet omfattar. Dispens från krav på domarkompetens kan i undantagsfall beviljas av vederbörande bruksprovskommittéledamot. Förutsättning härför är emellertid att man på goda grunder kan anta att vederbörande kommer att klara uppgiften på tillfredsställande sätt. Huruvida ett prov skall bli lyckat eller ej beror i stor utsträckning på tävlingsledaren. Det är nämligen denne som svarar för att arrangemanget är det rätta samt att i programmet angivet tidsschema hålls.

Förberedelse

Alla prov måste alltid noggrant förberedas - ett arbete som åvilar tävlingsledaren. Ju noggrannare förberedelserna är, desto större blir utsikterna att arrangemanget kommer att utfalla till belåtenhet. Vid uppläggning av prov måste tävlingsledarens strävan vara att så långt möjligt tillgodose såväl domarnas som de tävlandes önskemål. Det har tidigare sagts att en domare före provtillfället bör friska upp minnet genom att studera regeltext och anvisningar i domarkompendiet. Detta gäller i lika hög grad tävlingsledaren, emedan denne i första hand bär ansvaret för att hundarna prövas på rätt sätt. Beträffande övriga för provs avhållande nödvändiga förberedelser hänvisas till "Anvisningar för anordnandet av officiella bruksprov och tävlingar".

Uppträdande på tävlingsplatsen

Tävlingsledaren blir av naturliga skäl alltid en person, som tilldrar sig mycket stor uppmärksamhet. I denna funktion måste man nämligen - om allt skall gå i lås - ge direktiv om allt som skall göras. Sköts allt rätt bör strängt taget ingen annan röst än tävlingsledarens höras på tävlingsbanan. Att allt bestyr överlåtits på denne funktionär innebär dock inte att vederbörande får domdera hur som helst. Ett prov måste ledas smidigt och elegant. Ju färre hårda ord från tävlingsledarens sida, desto bättre intryck av tävlingen. Viktigt är emellertid att alla kommandon och tillsägelser utsäges högt och tydligt, så att dessa kan uppfattas utan svårighet av såväl tävlande som domare. Vad gäller uppträdandet på tävlingsplatsen bör en tävlingsledare vidare tänka på att söka iaktta ett lugnt och behärskat uppträdande i alla situationer. Bär sig en tävlande dumt åt i något avseende, så bli aldrig arg på vederbörande utan sök med bibehållet lugn rätta till det felaktiga. I det långa loppet är det nämligen - vilket man noggrant bör hålla i minnet - genom det korrekta uppträdandet mot alla på tävlingsplatsen och i dess närhet som man blir respekterad såsom tävlingsledare.

Klädsel

Vad som under avsnittet "Domare" sagts om klädsel gäller även för tävlingsledare. Kläderna bör vara lämpade för den tjänst, varom här är fråga, dvs. klädedräkten bör vara av oömt material. Ett oeftergivligt krav är dock, att den ger ett vårdat intryck. Även en tävlingsledare bör självfallet ha regnskydd med sig i reserv.

Hjälpmedel

I motsats till domare är det fullt naturligt att en tävlingsledare har de hjälpmedel tillgängliga, som erfordras för att leda provet. Härvid kan man använda sig av provningsreglerna, men i allmänhet är det bättre att före provet göra upp en förteckning på i detta ingående moment med anteckningar om i vilken ordning hunden skall provas i dessa. En dylik förteckning kan utan olägenhet hållas i handen. Vidare bör anteckningar rörande sättet för momentens utförande finnas, när detta är så gott som nödvändigt för att få samtliga hundar provade enligt samma mall. Anteckningar bör dock endast användas som stöd för minnet. Så långt möjligt bör man söka lära sig provets gång utantill, annars är det risk för att man hela tiden står och läser sina anteckningar, vilket kan ge intryck av osäkerhet och dessutom medföra tidsförlust.

Kommandoord

Det har ofta diskuterats vilka kommandoord som är mest lämpliga för ledning av prov. Detta har berott på, att det då och då reses vissa invändningar mot de nu tillämpade militära kommandoorden. Under diskussionerna har det frågats, om inte klubbens prov och tävlingar kan ledas på ett "civilt" sätt utan användning av sådana kommandon som "avdelning framåt marsch", "avdelning halt" etc. Rent erfarenhetsmässigt har man dock konstaterat, att ett prov lättast leds med användande av de militära kommandoorden. Att man kommit till denna ståndpunkt har berott på, att tävlingsledaren tidsmässigt måste ha full kontroll över varje utförande. Det har också sagts - och mycken sanning ligger däri - att de korta och bestämda militära kommandoorden även gagnar den tävlande. Genom dessa får nämligen denne en signal om den exakta tidpunkten för moments början och slut ävensom om påbörjandet resp. avslutandet av i momentet ingående detaljer, varom tävlingsledaren skall ge tillsägelse.

Användandet av ovannämnda kommandon får dock inte medföra, att tävlingsledaren söker spela en härförars roll. Som redan nämnts bör ett kommando avges med en lugn och lagom avvägd röststyrka. Tillämpas detta konsekvent är risken för att det hela skall verka ett militärt exercisfält inte så stor. Det bör i sammanhanget framhållas att det inte är något tvång att använda de militära kommandoorden. Skulle någon tävlingsledare önska begagna andra kommandon, föreligger således inget hinder härför, allt dock under förutsättning att detta ej blir till men för någondera parten.

Provets tempo

Varje prov skall alltid bedrivas i ett lugnt tempo. Vad gäller sådana moment som "linförighet" och "fritt följ" måste tävlingsledaren tänka på att hunden prövas under så pass lång tid att domarna kan få en uppfattning om hundens förighet. Efter varje moment görs ett kort uppehåll för att domarna skall ha möjlighet att göra erforderliga anteckningar. Ibland kan det vara lämpligt att hos domarna efterhöra om de är redo att övergå till nästföljande moment.

Tidhållning

Ansvarer för att ett prov börjar och slutar vid förutbestämda tidpunkter ävensom att i tävlingsprogrammet angivna hålltider följes åvilas i första hand tävlingsledaren. Särskilt viktigt är det att tidförskjutningar som kan drabba de tävlande inte förekommer. Detta gäller framförallt vad avser spårs ålder. Tidsschemat för spårens utläggning och för hundarnas påsläpp måste därför uppgöras med den största noggrannhet. På detta schema bör finnas en ordentligt tidsmarginal mellan de olika spåren, då det ofta händer att domarna vill ägna någon eller några hundar lite större intresse än andra. Märker tävlingsledaren att ett prov av någon anledning drar ut på tiden längre än beräknat, bör detta anmälas till tävlingsledningen.

Val av plats

Under tävlingens gång skall tävlingsledaren alltid tänka på att välja lämplig plats. Hänsyn bör härvid tas dels till att den tävlande utan svårighet kan uppfatta kommandoorden, dels att domarna har möjlighet att höra inte bara de olika kommandona utan även alla andra tillsägelser och anvisningar som ges till den tävlande, dels ock att tävlandes hund icke störs. Platsen måste också väljas med hänsyn till domarnas placering så att dessas sikt inte skymms. För att lyckas härmed måste tävlingsledaren av naturliga skäl vara rörlig. Detta gäller i särskilt hög grad vid prov i skyddstjänst, där en tävlingsledare på grund av hunds skällande måste vara relativt nära den tävlande för att kunna göra sig hörd. Vid allt näsarbete skall man som tävlingsledare undvika att uppehålla sig på vindsidan av hunden. Över huvud taget bör en tävlingsledare i varje prov, med iakttagande av vad ovan sagts, i alla lägen söka uppehålla sig på sådana platser mot vars val berättigad kritik ej kan riktas.

Uppmärksamhet

Självfallet äger tävlingsledaren ej ta befattning med själva bedömningen. Trots detta bör denne ändock med största uppmärksamhet följa allt som händer på tävlingsplatsen, inte minst vad gäller hunds beteenden i olika situationer. Det inträffar nämligen ibland, att domarna begär upplysning av tävlingsledaren om någon detalj i hundens uppträdande, såsom tjuvstart e.dyl. och då är man skyldig att lämna sådana upplysningar. Det kan vara bra att veta, att skärpt uppmärksamhet på allt av vikt är en av förutsättningarna - kanske den viktigaste - för att man som tävlingsledare skall lyckas med uppgiften.

Rätt att ingripa mot störande inslag

Inträffar det att obehöriga människor eller hundar råkar komma ut på appellplanen eller annan plats där prov pågår, åligger det tävlingsledaren att ingripa och vid behov temporärt avbryta tävlingen. Har hund störts av dylikt intermezzo, kan det bli aktuellt att göra om ett visst moment. Härom beslutar dock inte tävlingsledaren, utan vederbörande domare. Uppmärksammas bör att hund, som av någon anledning blivit allvarligt störd av främmande inslag, alltid bör ges tillfälle att först lugna sig genom ett kort avbrott i tävlingen, innan resterande del av provet påbörjas.

Rätt att avbryta prov tillkommer ej tävlingsledaren

Vad beträffar tävlingsledarens uppträdande och handlande bör särskilt poängteras, att denne inte äger rätt att avbryta prov på grund av visad oförmåga hos hund. Ej heller föreligger rätt härtill i de fall förare uppträder så pass olämpligt, att fråga uppstår om vederbörandes avstängning från provet. Avgörande i sådana fall kan fattas endast av vederbörande domare (betr. avstängning av fullmäktig), men självfallet åligger det tävlingsledaren att hålla dessa underrättade om vad som sker i berörda hänseenden, om de inte själva observerat vad som skett.

Ansvar

Ansvar för att biträdande tävlingsledare och övriga medhjälpare är väl insatta i sina arbetsuppgifter åvilar tävlingsledaren ensam. Vid prov där endast en tävlingsledare utses kan ett dylikt ansvar kännas tungt, emedan denne ej kan vara överallt för att ingripa om något går på tok. Instruktionerna till medhjälparna i sådana fall måste därför vara särskilt utförliga och klara så att de skilda proven kan avhållas enligt tävlingsledarens intentioner, även om denne inte är närvarande överallt.

Om tävlingsledaren märker att provningsreglerna inte följs vid något prov skall han genast anmäla detta till fungerande domare och se till att rättelse nås.

Efter avslutat prov är tävlingsledaren skyldig att se till att materiel, som använts vid provet blir återlämnad. Särskild uppmärksamhet skall ägnas åt att ingen materiel lämnas kvar i terrängen. Har något förkommit skall arrangören underrättas.

Resultatlista

Arbetet med resultatlistan ävensom ansvaret för att listan är korrekt åvilar som redan nämnts fungerande domare. Den enda befattning tävlingsledaren behöver ta med listan är att påteckna sitt namn. Innan så skett äger denne ej lämna tävlingsplatsen. Vad tidigare sagts under avsnittet "Domare" rörande närvaro vid prisutdelning gäller självfallet även tävlingsledare.

Fullmäktig

Vid prov där särskild fullmäktig utsetts är det denne funktionär som bär ansvaret för provet i dess helhet. I allmänhet utses särskild fullmäktig endast vid tävling om svenskt mästerskap och vid internationella tävlingar och vederbörande måste då vara domare av I klass. Har vid övriga prov särskild fullmäktig inte utsetts, fullgör domarnas ordförande, dvs. den i tjänsten äldste domaren inom respektive domarlag, fullmäktigs åligganden. Detta innebär att fullmäktigefunktionen i vissa fall, nämligen vid appell-, lägre och högre klass, kan fullgöras även av II klass domare.

Arbetsuppgift

Enligt prövningsreglerna åligger det fullmäktig att avgöra protester ävensom att fatta beslut om föräres avstängning från fullföljande av påbörjat prov. Vidare skall en fullmäktig i sin egenskap av högste chef på tävlingsplatsen alltid vara beredd att självmant eller på begäran vidta de åtgärder som kan anses påkallade för provets behöriga gång. Förutsättning för fullgörande av denna ytterst grannliga uppgift är bl.a. att fullmäktigen är väl orienterad om arrangemangen och på nära håll söker bilda sig en uppfattning om tävlingens förlopp. Härvid bör särskild uppmärksamhet ägnas sådana prov, som ur tävlings-synpunkt är särskilt känsliga. Hit räknas framförallt alla spårprov men också ett flertal andra specialprov.

Inträffar det vid prov där särskild fullmäktig inte utsetts, att protest avseende annan anmärkning än som rör bedömning riktas mot den tävlandes eget domarlag, bör dylik protest inte avgöras av ordföranden i detta lag utan hänskjutas till annat domarlags ordförande. Härigenom slipper en domare att döma i egen sak.

I övrigt bör beträffande protester framhållas, att dessa alltid skall vara skriftliga med en klar motivering. Innan en protest tas upp för prövning bör vederbörande domare och i förekommande fall även tävlingsledaren beredas tillfälle att yttra sig. Erfordras kompletterande upplysningar av den tävlande, som inlämnat protesten, bör dylika upplysningar infordras av denne. I vissa fall kan det visa sig nödvändigt att även höra andra funktionärer, såsom spårläggare eller figuranter, för att få erforderligt underlag för bedömning av ett protestärende. Oavsett om en protest bifalles eller inte skall samtliga av protesten berörda parter underrättas om fullmäktigs beslut. Har protesten avslagits bör den som protesterat i samband med delgivning av beslutet upplysas om möjligheten att anföra besvär häröver.

Då protester av vad slag det vara må vanligtvis sprider olust bland de tävlande, bör en fullmäktig sträva efter att diskussionsvägen söka lösa uppkomna tvister mellan dessa och vederbörande funktionärer. Dylikt ingripande bör göras innan ordvecklingen dem emellan blivit alltför hård och ingen vill ge med sig av prestigeskäl.

Deltagande i domarkollegium

Av prövningsreglerna framgår att en fullmäktig äger delta i domarkollegiet och yttra sig men ej delta i beslut. Avsikten härmed är, att fullmäktigen skall få tillfälle att delge domarna sina iakttagelser. Oftast är det då fråga om iakttagelser som fullmäktigen ensam kunnat göra tack vare större möjlighet att röra sig inom tävlingsområdet än domarna i allmänhet har.

Resultatlistor

Liksom fallet är med tävlingsledare så har fullmäktig inget formellt ansvar för resultatlistornas upprättande. Funktionen som sådan är dock av sådan art att den som bekläder denna i allas intresse bör medverka till att korrekta listor upprättas. Finns tid härtill bör därför fullmäktigen ta detta såsom en angelägen uppgift vid sidan av sina övriga åligganden.

Närvaroplikt vid prisutdelning

Fullmäktigen är den funktionär som absolut bör närvara vid prisutdelningen. Som redan nämnts utses särskild fullmäktig endast vid vissa större prov vid vilka hundarna mestadels är av mycket god kvalitet.

Striden om tättplaceringarna har därför som regel varit hård in i det sista, ett förhållande som medverkar till att just dessa prisutdelningar tilldrar sig stort intresse. Det blir också ofta en fullmäktigs uppgift att förrätta prisutdelningen. Att fullmäktigen måste kvarstanna på tävlingsplatsen tills prisutdelningen är över beror också på att tävlande äger inlämna protest så sent som en halvtimme efter provets avslutande och i allmänhet avslutas inte ett prov förrän strax före prisutdelningen skall äga rum.

PRINCIPIELLA REGLER FÖR BEDÖMNING AV OFFICIELLA BRUKSPROV OCH TÄVLINGAR

Några allmänna synpunkter

Förutsättning för att ett bedömningsresultat skall bli rättvisande är, att bedömningen sker i enlighet med de principiella bedömningsreglerna. En domare måste därför skaffa sig ingående kännedom om dessa regler för att över huvud taget kunna fungera på ett tillfredsställande sätt. En del av dem finns intagna i regelboken. Hit hör t.ex. bestämmelsen om att moment med få undantag inte får göras om. Av utrymmesskäl har huvuddelen av de principiella bedömningsreglerna måst lämnas utanför reglernas ram, men då de flesta av dessa regler grundar sig på en under årens lopp utbildad praxis, råder det inom den aktiva domarkadern samstämmighet om deras rätta tolkning.

Det anses såsom ett mycket allvarligt fel att döma i strid med de principiella reglerna. En tävlande som drabbas av ett dylikt felaktigt domslut, har ej heller någon som helst möjlighet att få rättelse, enär protest enligt prövningsreglerna inte får avse bedömningsfrågor. Självfallet kan det inträffa att vilken domare som helst någon gång dömer fel, men genom noggrann förberedelse inför varje bedömningsstillfälle är det möjligt att begränsa sådana felbedömningar till ett minimum.

Utöver vad som anges i prövningsreglerna rörande bedömningsfrågor av principiell art, bör följande - avsett att tjäna som vägledning - påpekas.

Moments början och slut

En exakt tidpunkt för ett moments början resp. slut måste alltid finnas. Orsaken härtill är att hunden inte får lastas för annat än det som förekommer under själva momentet. Föreskrift om ett moments början och slut finns i reglerna.

Som regel börjar ett moment på tillsägelse av tävlingsledaren. Dessförinnan skall dock hunden i de flesta fall ha intagit det i reglerna angivna utgångsläget. Att ett moment har börjat behöver nödvändigtvis inte betyda, att hunden kommer i omedelbar aktion. Exempel härpå är momentet "apportering". Här börjar momentet i och med att tävlingsledaren beordrar föraren att kasta föremålet. Nästa fas blir själva kastet och först därefter kommer hunden i verksamhet. Allt vad hunden företar sig efter det tävlingsledaren gett order till föraren påverkar således betygssättningen.

Beträffande moments avslutande gäller att i de fall hunden lämnat förarens sida för att därefter omedelbart återvända, är - med få undantag som kommer att redogöras för längre fram - momentet slut först när hunden intagit utgångsställningen på nytt. Detta innebär att hunden måste iaktas mycket noggrant ända tills den återtagit sin plats vid förarens sida. I de fall hunden inte lämnar föraren utan är kvar hos denne hela tiden, slutar momentet på tävlingsledarens tillsägelse. Så är fallet t.ex. vid momentet "skall på kommando". Vid detta moment måste således order ges om skallets upphörande. Att slopa denna tillsägelse av tävlingsledaren genom att denne i förväg anger exempelvis "låt hunden skälla fem gånger" är således felaktigt. Om hunden skall avhämtas av föraren, som fallet är i flera skyddsmoment, är dylika moment inte avslutade förrän föraren kommit fram till hunden och tagit hand om den.

Skall hänsyn tas till den klass vari hund tävlar?

Något stöd för att hänsyn bör tas till den klass vari hunden tävlar finns inte i provningsreglerna. Detta innebär att man inom ramen för i reglerna föreskrivet utförande av exempelvis momentet "linförighet" i princip skall ställa lika höga krav på en hund i appellklass som i någon högre klass för tilldelning av ett och samma betyg. Denna mycket viktiga principiella regel för betygssättningen medför självfallet, att hund i appellklass på grund av dess utbildningsnivå som regel erhåller sämre betyg än hund i de andra klasserna, trots att flera moment i den förstnämnda klassen är enklare att utföra än i de övriga. I viss mån elimineras detta av att koefficienten är olika klasserna emellan.

Ett moment måste fullföljas för godkännande

För erhållande av godkänt betyg krävs att hunden fullföljer momentet, dvs. den måste - med de avvikelser som är tillåtna - utföra detsamma i enlighet med provningsreglernas bestämmelser. Vid hopp av vad slag det vara må, måste således - med undantag av appellklass - hoppet göras i båda riktningarna. Vid momentet "apportering" måste apportföremålet avlämnas till föraren etc. Härmed menas att föraren ej skall behöva gå hunden till mötes. Det utförande som illustreras i regelboken kan således inte godkännas med mindre än att hunden ånyo tar upp apportbocken och bär den till föraren. Som redan nämnts medger dock reglerna vissa avvikelser från det fastställda mönstret. Så är exempelvis fallet vid momentet "platsliggande". Vid detta moment får en hund både sätta sig och även krypa en kort sträcka, utan att dylika fel automatiskt leder till underkännande. Till de i reglerna medgivna avvikelserna finns det emellertid alltid naturliga förklaringar. Vad gäller momentet "platsliggande" är förklaringen den, att huvudvikten här läggs vid att hunden kvarstannar på platsen. Dess förmodligen att lägga sig på kommando och ligga kvar tills den får tillsägelse att resa sig har ju prövats i annat sammanhang, men kan självfallet ändå inverka kraftigt på betygssättningen.

Provtidens längd - viktig faktor

En annan principiell regel - som det ofta syndas mot - är att samtliga i provet deltagande hundar skall prövas under lika lång tid i sådana lydnadsmoment, där tidsfaktorn ej blir beroende av hundens snabbhet m.m. Orsaken härtill är, att alla bör ha samma möjlighet att under en och samma tidsrymd visa inte bara förtjänster utan även eventuella brister. Till moment varom här är fråga räknas t.ex. "linförighet", "fritt följ", "framåtsändande" och "skall på kommando". Det kan nämligen inträffa att en hund, som i momentets början visar sig mycket duktig, snart tröttnar med sänkning av betyget som följd.

Det tillkommer visserligen tävlingsledaren att tillse, att provtiden blir lika lång för samtliga hundar, men skulle av någon anledning avsteg göras från denna regel, åligger det domarna att ingripa.

Avvikelser i uppträdande raserna emellan

Hundar kan uppträda högst olika, allt beroende på vilken ras de tillhör. Dylika avvikelser förekommer även inom en och samma ras. Detta gäller oberoende av om hundarna utbildas efter samma mall eller ej. En rottwei-

ler rör sig på appellplanen på ett helt annat sätt än exempelvis en dobermann gör. Likaså märks en markant skillnad mellan å ena sidan schäfers och å andra sidan boxerens sätt att förflytta sig. Dessa skillnader bör dock inte sätta spår i betygssättningen i sådana fall två utföranden av ett och samma moment i övrigt ansetts likvärdiga, men denna regel får självfallet inte leda därhän att ett elegant uppträdande, som på ett påtagligt sätt förbättrar helhetsintrycket av en viss prestation, inte premieras.

I vad mån påverkar förarens uppträdande bedömningen?

I första hand är det givetvis hundens prestationer som skall bedömas. Förare och hund bildar emellertid tillsammans ett ekipage, vars uppträdande i stor utsträckning bör läggas som grund vid bedömning av helhetsintrycket. På grund härav kommer förarens göranden och låtanden på tävlingsbanan nära nog automatiskt att påverka betygssättningen, även i sådana fall föraren inte vidtar någon åtgärd som försämrar hundens prestation. Vidtar föraren åtgärd i korrigerande syfte är det - som framgår av det följande - uppenbart att betygssättningen påverkas härav, ibland t.o.m. så pass kraftigt att momentet underkänns.

Betygsavdrag vid användande av hjälpmedel

För att förbättra en hunds prestationer använder de tävlande ofta olika slags hjälpmedel. Mestadels söker de nyttja dessa hjälpmedel så omärkligt som möjligt för domarna. Hjälpmedlen kan vara dubbelkommandon, smackningar, handtecken tillsammans med muntliga kommandon, knäppningar med fingrarna, överdrivna klacksammanslagningar, ryck i koppel o. dyl. Hur stor sänkningen av betyget skall bli vid användande av sådana hjälpmedel beror helt på dessas art och omfattning. Sålunda bör ett enda dubbelkommando, där hunden på intet sätt tvekat, vanligtvis inte medföra betygssänkning med mera än 1-2 enheter, en lätt knäpp med fingrarna kanske endast 1 enhet. Kraftigare korrigeringar, såsom ryck i koppel, bör därför påverka betyget något mera, i vissa fall t.o.m. med 4-5 enheter. Vid naturliga avbrott under ett moment, när hunden således ej är i aktion, ävensom vid uppehåll mellan två moment, står det dock föraren fritt att på skilda sätt uppmuntra den utan att detta räknas såsom hjälpmedel. Uppmärksammas bör att användande av hunds namn som lystringsord ej räknas som hjälpmedel.

I de fall otillåtna hjälpmedel används skall momentet underkännas. Till dylika hjälpmedel räknas exempelvis ett kvarhållande av hunden i halsbandet i sådana moment, där den enligt reglerna skall framföras fritt vid sidan. Innan underkännande sker bör dock domarna söka förmå föraren att släppa taget om halsbandet.

Hunds tvekan på grund av oförmåga eller olydnad

Tvekar en hund att utföra ett visst moment - mestadels gäller detta vid hopp - bör som regel detta medföra kraftig nedsättning av betyget. Som regel bör ett moment avbrytas, när hunden vägrat att åtlyda tredje kommandot. Är det för domarna uppenbart att hund ej kan utföra ett visst moment utan risk för allvarliga men, bör momentet avbrytas ännu tidigare. Med tvekan (vägran) förstås i detta sammanhang ohörsamhet att åtlyda kommandon eller olydnad att reagera för handtecken.

Nyttjande av extra kommandon innebär ej alltid betygssänkning

I några fall medger reglerna föraren rätt att utan särskilt förbehåll

avge kommandon, som i och för sig inte bör medföra sänkning av betyget. Detta gäller även sådana fall, där ett kommando strängt taget är överflödigt. Som exempel härpå kan skyddshundsgruppens segrarklass, momentet "bevakning" nämnas. Då figuranten här stannar efter hundens angrepp, skall hunden enligt reglerna för skyddstjänsten upphöra med angreppet utan kommando. Reglerna medger dock föraren rätt att beordra den härtill, vilket således inte får medföra sänkning av betyget. Förutsättning är emellertid att föraren nyttjar denna rätt i så pass god tid, att hundens angrepp ej pågår längre tid än som är normalt.

I andra fall stipuleras i reglerna att föraren har rätt att kommendera hunden, därest denne ej utför en viss prestation. Exempel härpå är momentet "flykt" i skyddshundsgruppens lägre klass. Här förutsättes dock att hunden skall ha vägrat att utföra momentet utan kommando för att föraren skall ha rätt att beordra den att uppta förföljandet. Den har således redan gjort ett fel som sänker betyget, när kommandot ges. Söker föraren förebygga dylikt fel hos hunden genom att redan i flyktögonblicket kommendera "revir", bör detta också påverka betygssättningen.

Det finns också moment där regeltexten lämnar utrymmer för användande av kommandon, som en extra påminnelse för hunden att utföra en viss prestation utan att detta bör sänka betyget. Så är exempelvis fallet i momentet "platsliggande", alla klasser. Här säger reglerna att föraren må använda ett kommando, nämligen "stanna kvar". Till skillnad mot vad som ovan sagts beträffande momentet "flykt" i skyddshundsgruppens lägre klass måste kommandot "stanna kvar" ges just som momentet börjar, dvs. då föraren lämnar hunden. Söker föraren använda kommandot efter kvarlämnandet av hunden, bör detta medföra ett underkännande av momentet. Denna ytterst stränga bedömningsgrund bottnar i, att andra hundar inte får påverkas av andra tävlande än egna förare.

Vad menas med att "göra om" ett moment?

Med undantag av i appellklass får moment inte göras om. Att göra om ett moment innebär att hunden efter ett misslyckande intar utgångsställningen och därifrån startar på nytt. Exempel härpå är hoppmomenten. Hund som vid dessa moment ej förmår komma över redskapet utan efter misslyckandet springer tillbaka till sin plats vid förarens sida, får således inte starta på nytt. Skulle hunden däremot efter det första försöket - utan att springa tillbaka till föraren - göra ett förnyat försök, utgör enbart detta inte anledning till momentets underkännande men väl motive-ring till en kraftig betygssänkning.

BEVAKNINGS- OCH KARAKTÄRSPROV

Allmänna synpunkter

Från och med den 1 april 1968 gäller att karaktärsprovet må avläggas separat. Bevakningsproven måste däremot alltjämt avläggas under en och samma dag. Denna uppdelning av det tidigare s.k. engångsprovet innebär att - i de fall proven anordnas samtidigt - hund kan godkännas i karaktärsprovet trots att den misslyckas i något av eller de båda bevakningsproven.

Att proven tillmäts stor betydelse framgår bl.a. av att en av domarna måste vara av I klass och att båda måste vara ense om hunds godkännande. Vid avläggande av bevaknings- och karaktärsprov för erhållande av tjänstehundcertifikat gäller att provet skall dömas av särskilt härtill förordnade domare. Det bör påpekas att proven icke anordnas i tävlingsform. Resultatet bedöms också på grund härav såsom godkänt eller icke godkänt.

Som framgår av reglerna måste hunden ha uppnått 10 månaders ålder för att få delta. Denna relativt låga ålder innebär att vid ett och samma prov hundar av högst varierande åldrar kan delta, ett förhållande som kan vålla vissa besvärligheter ur bedömningssynpunkt, särskilt vad avser karaktärsprovet. Unghunden med sin relativt ringa kännedom om omvärlden kan således mången gång uppträda på ett sätt som vid ett hastigt påseende ger sken av rädsla eller annan mental defekt utan så behöver vara fallet. Hänsyn måste därför alltid tas till hundens ålder under bedömningen och domaren bör vad unghunden beträffar alltid söka utröna, huruvida en avvikelse från det vanliga mönstret hos hundar i allmänhet kan bero på något mentalt fel eller bottna i något förhållande som hör samman med hundens ålder.

Vindmarkering

I reglerna anges tydligt hur provet skall arrangeras och någon större svårighet att rätt bedöma detsamma föreligger som regel inte. Ett fall när bedömningssvårigheter kan uppstå är dock, då en hund blindmarkerar och domarna på grund härav har svårt att avgöra, om hunden markerat figuranten av en ren tillfällighet eller ej. I sådana fall gäller dock att hunden - som reglerna föreskriver - på ett tydligt sätt - utan att påvisa - måste markera var figuranten finns för att bli godkänd. Upprepade blindmarkeringar bör därför ofelbart medföra, att en sådan hund underkänns. Likaså leder aggressivitet till ett underkännande. Skallgivning eller gnäll är självfallet ej heller önskvärt, men dylikt beteende får inte anses lika graverande som aggressivitet och bör därför i och för sig inte automatiskt medföra att provet underkänns.

Ljudmarkering

Även beträffande detta prov är regeltexten detaljerad. Sålunda anges bl. a. noggrant de fall, när underkännande skall ske. Trots den uttömmande texten kan det dock uppstå vissa bedömningsproblem. Hit hör sådana fall som när en förare söker påverka hunden under provet. Enligt reglerna är detta förbjudet och skall således medföra ett underkännande. Så blir emellertid ej alltid fallet. Ofta får förarens överträdelse mot reglernas bestämmelser stanna vid en tillsägelse. Detta är emellertid fel och får inte förekomma.

Speciellt vad ljudmarkeringen beträffar förtjänar dock påpekas att en tävlande före provet grundligt bör informeras om bestämmelserna för pro-

vets avhållande. Härigenom förebyggs felaktigt handlande från förarens sida, som i vissa fall kan leda till ett underkännande, trots att anmärkning ej funnits mot hundens uppträdande.

Det bör observeras att för godkännande krävs att hunden inte bara markerar figuranten före stoppmärket på 40 m håll, utan den måste även tydligt markera dennes väg i sidled.

Reglerna omnämner flera faktorer som skall ligga till grund för bedömningen, såsom hundens allmänna intresse, vakenhet m.m. Detta stadgande får dock inte medföra att hund, som ej tillförlig uppträder som reglerna anger, automatiskt underkänns. Huvudvikten måste läggas vid att hunden uppvisar önskvärd hörsel och förmåga att använda hörselorganen på rätt sätt.

Karaktärsprov

Liksom bevakningsproven syftar till att söka utröna hundens lukt- resp. hörselförmåga, så är avsikten med karaktärsprovet att i viss utsträckning kartlägga vissa andra egenskaper hos hunden. Det är då främst sådana egenskaper som krävs för att kunna bedöma dess lämplighet för fortsatt utbildning ävensom dess lämplighet i aveln.

Karaktärsprov utgörs av prov på tillgänglighet, prov på nervkonstitution samt skottprov.

Tillgänglighetsprovet skall utföras så, att hunden ges tillfälle att konfronteras med för hunden främmande personer, lämpligen tjänstgörande domare. Hunden skall spontant, utan rädsla eller aggressivitet, söka kontakt med den främmande personen. Den som utför provet skall bjuda till kontakt genom mjukt, positivt tilltal och även, om så behövs, intaga lägre kroppsställning - hukande eller knästående. Det viktiga är att hunden vågar bjuda till kontakt och helst fördjupa den. Även en reserverad hund skall vara godmodig.

Provet skall visa att man skall kunna klappa eller ta i hunden utan att den visar rädsla, aggressivitet eller någon form av panikattityd. Visar hunden stark rädsla, aggressivitet eller någon form av panik i samband med konfrontationen med den främmande personen skall den icke godkännas. Reserverad hund utan aggressiva tendenser bör godkännas.

Nervkonstitutionsprovet skall utföras så att hunden utsätts för någon form av naturligt förekommande skrämme såsom plåtburkar som ramlar ned eller en plåt som ger ljud ifrån sig. Under provet skall hunden vara i rörelse framåt. Störningen skall komma från sidan och får ej anordnas så att hunden uppfattar denna som ett angrepp. Hunden skall kunna registrera varifrån ljudet kommer och skall inom rimlig tid med hjälp av sin förare kunna gå fram till platsen, där störningen uppträtt, och undersöka vad som hänt utan att vara alltför rädd eller uppjagad.

Utom hundens åsyn borttages därefter plåtburkarna eller det som åstadkom ljudet varunder föraren gör en sväng runt platsen och passerar samma plats ånyo. Hund som kommer i panik och vill fly från platsen eller helt vägrar att gå fram till eller passera förbi den plats där störningen skett, skall ej godkännas.

Skottprovet skall omedelbart avbrytas om det klart framgår att hunden är skotträdd eller skottberörd.

Om det visar sig svårt att fastslå vad ett visst beteende hos en hund kan ha berott på och domarna på grund härav är tveksamma om hundens godkännande, bör den ånyo prövas. En variant av det moment vari hunden brustit kan ofta ge önskvärt besked. Allt bör således göras för att samtliga hundar skall bli rättvist bedömda. Ihågkommas bör att det här - som redan nämnts - inte är fråga om någon tävling.

PROV FÖR ERHÅLLANDE AV TJÄNSTEHUNDCERTIFIKAT SOM BEVAKNINGSHUND

Lydnadsprov

Linförighet

Utförs och bedöms enligt appellklass.

Framförgående

Utförs och bedöms enligt appellklass.

Fritt följ vid sidan

Utförs och bedöms enligt appellklass.

Platsläggande

Utförs och bedöms enligt appellklass, men föraren skall avlägsna sig minst 25 m.

Inkallande

Utförs och bedöms enligt appellklass, men med hunden på 25 m avstånd.

Platliggande I

Utförs och bedöms enligt lägre klass.

Skottoberördhet

Detta moment är uppdelat i två delmoment, i reglerna benämnda a och b.

Moment a skiljer sig något beträffande utförandet från motsvarande moment i lägre klass men skall bedömas efter samma grunder.

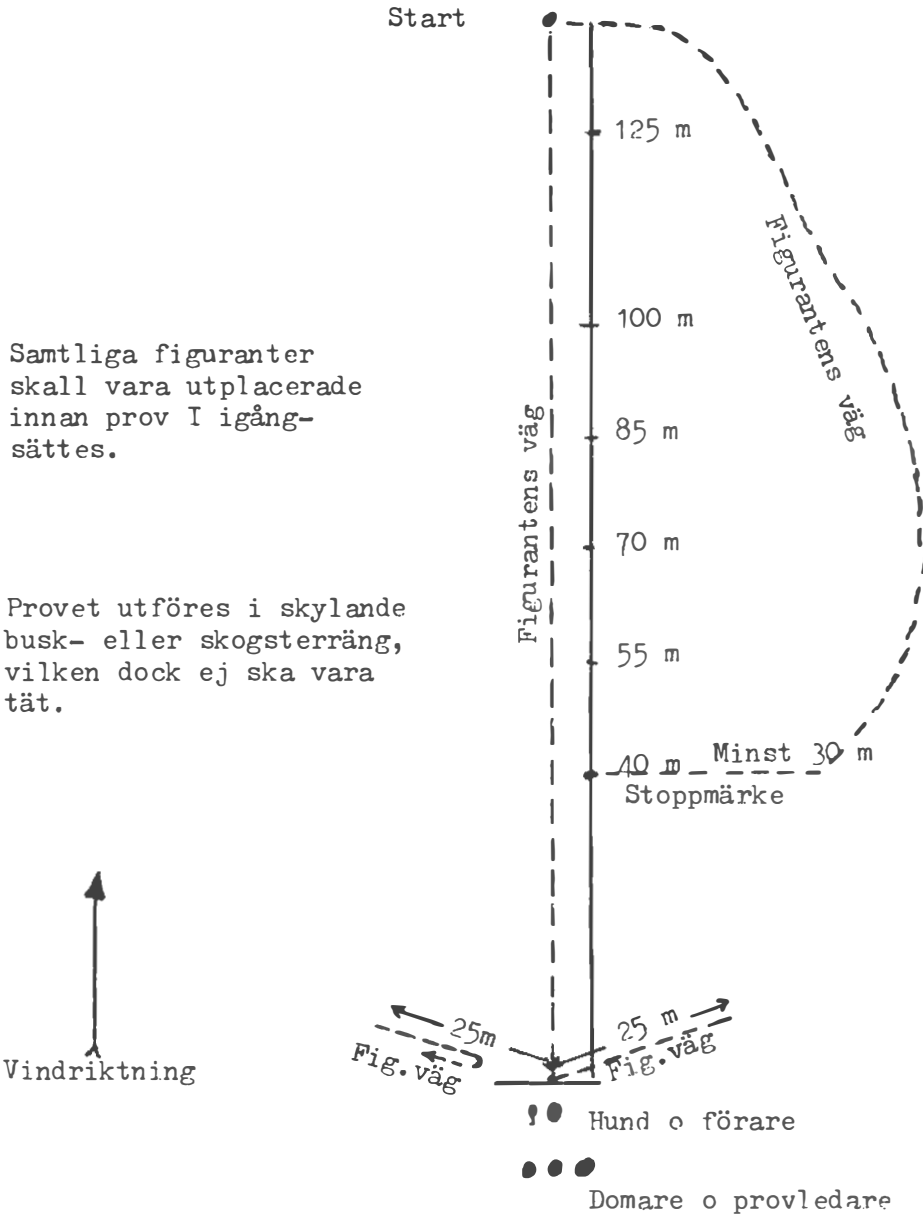
Moment b utförs i anslutning till moment a. Som framgår av regeltexten har skottlossningen med automatvapen utbytt mot knallskott. Även detta delmoment bedöms efter samma grunder som angivits för momentet "skottoberördhet" i lägre klass.

För godkännande krävs att hunden erhållit betyg 10 i de båda delmomenten.

Platsliggande II

Hunden skall ligga tätt intill föraren. Sätter eller reser sig hunden innan 2-minutersperioden utlupit underkänns den i momentet. I övrigt krävs för godkännande att hunden är tyst under momentet.

Regeltexten anger i detalj hur momenten skall utföras och bedömas. Av illustrationen nedan framgår också momentens uppläggning.

Samtliga figuranter skall vara utplacerade innan prov I igångsättes.

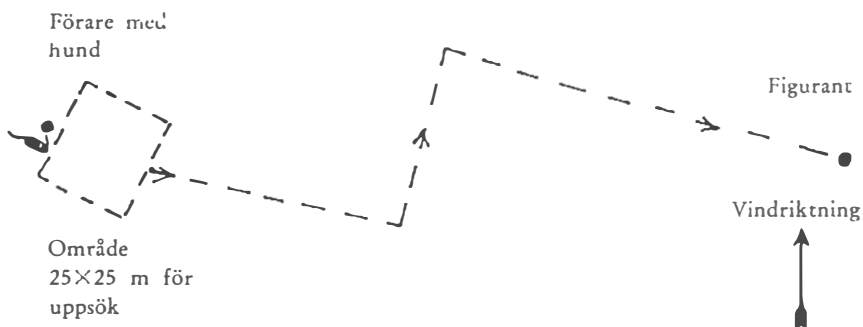
Provet utföres i skylande busk- eller skogsterräng, vilken dock ej ska vara tät.

Bevakningsprov III

Utförs och bedöms som momentet "vindmarkering".

Spårning

Regeltexten är utförlig och några bedömningssvårigheter torde inte finnas. Principskissen nedan är ett exempel på, hur spåret skall arrangeras.

För godkännande krävs - i motsats till vad reglerna i övrigt stipulerar för momentet "spårning" - att hunden själv skall uppta spåret inom 4-minutersperioden.

Jämfört med specialprov brukar lydudsprov vara relativt lätta att bedöma. Vissa komplicerade situationer kan dock uppstå även på appellplanen och förorsaka även en rutinerad domare stora svårigheter. Dessa problem är i huvudsak följande.

Utförande av moment utan order av tävlingsledare

För lydudsprovns avläggande gäller generellt att föraren är skyldig att till alla delar följa tävlingsledarens anvisningar och kommandon. Låter förare hund utföra något av i prov ingående moment utan att tävlingsledaren gett tillsägelse eller tecken härom, kan sådan prestation inte bedömas då ett moment börjar först på order av tävlingsledaren. Att hunden i dylika fall kommer att starta på nytt, innebär således inte att momentet i fråga görs om. För detta får ju - som tidigare nämnts - i vissa fall endast ske i appellklass. Vid för tidig start - hit räknas ej s.k. tjuvstart - måste således hunden - för att över huvud taget kunna bedömas - starta på nytt efter tävlingsledarens anvisningar och kommandon. Den för tidiga starten får ej påverka betygssättningen av det nya utförandet. Förutsättningen härför är dock att föraren låter sig rättas efter tillsägelse.

Hund som startar före kommando

På samma sätt som förare måste invänta order av tävlingsledare måste hund invänta kommando av sin förare, innan den påbörjar ett visst moment. Undantag från regeln finns dock beträffande apporteringsmomenten. Beträffande dessa moment skall en sänkning av betyget ske för hund som startar före kommando, och högre betyg än 7 bör som regel aldrig ges vid s.k. tjuvstart.

I alla övriga lydudsmoment krävs det således att hunden inväntar kommando av föraren, innan den börjar ett moment. Detta innebär att en hund som exempelvis i momentet "platsläggande" inte inväntar kommando från föraren, utan lägger sig dessförinnan, ej kan godkännas i momentet. Att göra om momentet är ej heller möjligt, enär förflyttningen ingår som en del av detta. På samma sätt bedöms en för tidig start av hunden i övriga lydudsmoment utom vad beträffar ovan nämnda apporteringsmoment. Härav följer att hund, som påbörjar ett moment på tävlingsledarens order till föraren utan att invänta kommando av sin förare, inte heller kan godkännas. Uppmärksammas bör dock att tävlingsledaren inte äger rätt att som order till föraren använda samma kommando som denne skall ge till hunden.

Om hund vid momenten "linförighet" och "fritt följ" reser sig innan tävlingsledaren kommenderat 'Framåt marsch' och föraren kommenderat 'Fot' skall detta inte räknas som för tidig start, men heller inte förbises.

Hund som av lydudnad lämnar provplatsen

Ibland kan det inträffa att en hund av ren olydnad lämnar appellplanen eller sin plats vid förarens sida, sedan ett moment börjat, och endast med svårighet låter sig återkallas. Ett sådant uppträdande skall alltid medföra att momentet ifråga underkänns, oavsett om hunden utfört större delen av detsamma utan anmärkning eller ej. Kan föraren få hunden under kontroll inom rimlig tid möter inget hinder att den därefter får fortsätta tävlingen.

Störande skallgivning

Hund som ger ihållande skall i moment, där skallgivning inte ingår, och genom sitt skällande verkar störande, skall underkännas i momentet. Angriper och biter hunden någon funktionär skall den uteslutas från provet. Gnäll, gläfs och morrningar under lydadsproven verkar alltid störande och bottnar mestadels i olydnad. Sådana beteenden bör därför bestraffas mycket hårt. Högre betyg än 7 bör som regel aldrig ges till hund som inte är tyst.

Lydnadsmomenten

Utöver ovannämnda generella bestämmelser för bedömning av lydadsproven bör beträffande de skilda momenten följande framhållas.

Linförighet

Reglernas föreskrift om att hund skall föras i fritt hängande koppel bör särskilt observeras. Bestämmelsen innebär, att en hund som hela tiden förs i stramt koppel (hunden stretar) inte kan godkännas. Sak samma gäller om hunden släpar efter alltför kraftigt så att den måste dras fram ideligen.

Med hänsyn till den tidsrymd detta moment pågår och den mångfald av rörelser hunden härunder måste utföra krävs särskilt stor uppmärksamhet från domarens sida för att denne skall kunna ge ett rättvisande betyg. Varje liten avvikelse som hunden gör från det önskvärda mönstret bör nämligen återspeglas i betygssättningen. Detta gäller även en sådan liten detalj som tempot vid exempelvis sättande.

Framföregående

Vid detta moment är det viktigt att kontrollera att riktningen bestäms av föraren och inte av hunden. Tillåts hunden bestämma riktningen och dra iväg föraren åt vilket håll som helst, skall den underkännas. Hund som stretar, nosar, ej håller avståndet eller sätter sig bör ej ges högre betyg än 7. Betygsavdrag för hund som sätter sig eller vänder sig om vid "stanna" får ej ske i appellklass.

Fritt följ vid sidan

Detta moment bedöms efter samma grunder som momentet "linförighet". Skillnaden mellan de båda momenten är dock, att hunden under momentet "fritt följ vid sidan" har möjlighet att avlägsna sig från föraren (dra sig före, åt sidan eller sacka efter). Då hund, som hela tiden förs i stramt koppel under linförighetsmomentet, skall underkännas, måste i konsekvens härmed även hund, som drar sig ifrån föraren vid fritt följ ges underkänt betyg. Underlag för en sådan bedömning finns, om hunden under större delen av momentet följer föraren på längre avstånd än en meter.

Platsläggande

Av anvisningen framgår tydligt hur momentet skall bedömas. Det bör dock påpekas att platsläggandet skall utföras under pågående förflyttning framåt. Det är därför av stor vikt att tävlingsledaren före momentets början för den tävlande omtalar, hur utförandet skall ske. Följer denne

inte tillsägelsen, underkänns hunden i momentet.

Förblir en hund kvar i stående ställning i stället för att lägga sig och detta upptäcks av föraren efter några stegs förflyttning, skall hunden underkännas även om föraren på detta håll genom förnyat kommando lyckas förmå den att inta liggande ställning. Sätter eller reser sig hunden innan föraren stannat och vänt sig om, får högre betyg än 5 inte ges. Hund, som lämnat sin plats tre meter innan föraren stannat och vänt sig om, underkänns i momentet "platsläggande". Sker detta efter det föraren stannat och vänt sig om, påverkar detta ej betyget, emedan momentet då är slut.

Inkallande (lägre klass)

Momentet börjar då föraren på tävlingsledarens tillsägelse lämnat hunden kvar i sittande ställning. Anvisningen säger att hund som avviker mer än tre meter från sin plats skall underkännas. Det sägs dock ingenting om bedömningsprincipen vid visad olydnad att komma på kommando. Vid bedömning av den frågan måste man hålla i minnet att inkallningsmomentet ur flera synpunkter är ett mycket viktigt moment. Olydnad vid detta moment bör därför medföra kraftig sänkning av betyget. Kommer inte hunden vid första kommandot, bör betyget inte bli högre än 6. Olydnad även vid det andra kommandot bör automatiskt medföra ett underkännande. I övrigt bör man hålla i minnet att huvudvikten skall läggas vid att hunden kommer på rätt sätt. Ställer eller lägger den sig före inkallningskommandot skall detta givetvis sätta spår i betyget men får ej medföra ett underkännande.

Inkallande med stående (högre klass)

Vid bedömning av detta moment skall huvudvikten läggas vid att hunden visar god lydnad vid inkallningen. Stor vikt bör också fästas vid att den stannar på förarens kommando. Ställer eller lägger sig hunden före inkallningskommandot bör högre betyg än 8 ej ges. Sätter eller lägger sig hunden då den beordrats stanna i stående ställning, kan den ej ges högre betyg än 6. Lämnar hunden sin plats före inkallningskommandot mer än tre meter underkänns den i momentet.

Inkallande med stående och läggande (segrarklass)

Momentet bedöms efter samma grunder som motsvarande moment i högre klass. Hund som ej åttlyder förarens kommandon "stå" eller "plats" inom en 10-metersgräns kan ej ges högre betyg än 6. Misslyckas både ståendet och läggandet underkänns hunden i momentet.

Krypande

I reglerna är detta moment illustrerat och anvisningen samt bildtexten ger domarna erforderlig vägledning för bedömningen. Det bör dock påpekas att hunden skall verkligen krypa. För högsta betyg krävs att den hela tiden vidrör marken med bröstkorgen under krypningen. Kan hunden ej detta under minst halva sträckan underkänns den i momentet. Något som bör uppmärksammas är hur skilda krypsätt skall bedömas i förhållande till varandra. En hund kan använda alla fyra benen (normalt utförande), en annan kan växelvis använda frambenen och skjuta fram bakbenen samtidigt (hoppa) medan en tredje hund kan hålla bakbenen utsträckta, allt medan frambenen drar fram kroppen (hasning eller ålning). Vilket betyg som ska ges i ena eller andra fallet blir alltid beroende av hur hunden uppträder i övrigt - dess förmåga att under krypningen hålla den i reglerna angivna ställningen, snabbheten varmed krypningen sker samt följsamheten.

Med beaktande av nämnda faktorer brukar det inte uppstå några svårigheter att gradera de olika krypsätten betygsmässigt, enär ett onaturligt krypsätt alltid verkar hämmande i något avseende. Sålunda har den hund som hoppar fram med båda bakbenen samtidigt svårt att hålla den låga ställning som krävs för ett högt betyg. Den ålande hunden brukar brista i följsamhet (för lågt tempo) och får följaktligen svårt att undgå betygsvdrag. Det bör dock framhållas att de skilda sätten att krypa i och för sig inte motiverar divergerande betyg. Momentet börjar först då hunden lagts ned och avslutas med hunden i liggande ställning.

Framåtsändande

Momentet torde i allmänhet räknas till ett av de mer svårbedömda. Det svåraste avsnittet att bedöma kan vara den i reglerna omnämnda kontakten med föraren. Föreskriften härom får dock inte tolkas på så sätt, att hunden oavbrutet skall ha blicken vänd mot föraren. Det räcker om den med jämna mellanrum vänder på huvudet och förvissar sig om att föraren inte ändrat färdriktning. Ja, strängt taget är det svårt att sänka betyget även i sådana fall, då en hund över huvud taget inte tar ögonkontakt med sin förare. Kontakten med denne kan nämligen också hållas med hjälp av enbart hörseln. På grund härav bör stor försiktighet iakttas vid bedömningen av nämnd kontakt. Skillnad är om en hund rusar iväg på måfå. Ett sådan uppträdande bör som regel alltid underkännas även i fall då hund av en tillfällighet lyckas komma mitt framför föraren.

Av regeltexten framgår att hunden bör hålla sig minst 8-10 m framför föraren. Om så ej sker skall betyget nedsättas. Det sägs ingenting om hur nära föraren hunden får komma och ändock erhålla godkänt betyg. Reglerna måste dock tolkas på så sätt, att underskridande av det angivna lägre avståndet endast får ske temporärt för att momentet skall kunna godkännas. Detta innebär att hund, som under större delen av provet uppehåller sig närmare föraren än 8 m eller över huvud taget inte någon gång avlägsnar sig så långt, ej kan godkännas. Om hund vid något tillfälle går bakom föraren, bör provet ävenledes underkännas. I övrigt tas vid bedömningen hänsyn till om hunden håller huvudriktningen, hur den uppträder vid passerandet av gruppen (högre och segrarklass), lydnad och snabbhet vid inkallning samt det fria följet under momentet.

Apportering

Hund som tjuvstartar, tuggar på föremålet eller tappar detsamma före avlämnandet skall erhålla sänkt betyg. Tidigare har sagts att hund som tjuvstartar ej bör ges högre betyg än 7. Vad tuggningen beträffar måste betygssättningen bli beroende av hur pass kraftigt hunden tuggar. En enda lätt tuggning är inte så allvarlig, men vid ihållande, kraftiga tuggningar bör högre betyg än godkänt ej ges. Tuggningar brukar dessutom medföra att utförandet i övrigt inte blir det önskvärda. Bildtexten beträffande föremålets tappande före avlämnandet kan vara svår att tolka. Meningen är dock, att hunden alltid måste avlämna föremålet för godkännande. Den måste således ta upp föremålet på nytt, om detsamma tappats på vägen mot föraren. Vid framkomsten till föraren händer det ibland att hunden släpper ner föremålet på marken utan att sedan ta upp detta. Självfallet är detta inte önskvärt, men det får dock inte resultera i ett underkännande av momentet utan i stället en kraftig sänkning av betyget till högst 7. Den omständigheten att hunden ej omedelbart finner apportföremålet, bör ej automatiskt leda till betygssänkning, så länge hunden arbetar.

Vid apportering i samband med hopp gäller vad ovan sagts. Regeltexten för hoppmomentens utförande är utförlig, varför svårigheter att bedöma de-

samma knappast bör uppstå. Ett undantag är om hunden tappar föremålet under själva hoppet, så att det hamnar på fel sida om redskapet. Hoppar den då självmant tillbaka kan man tycka att den skall ges godkänt betyg, men så får dock inte ske. Hunden får nämligen hoppa endast en gång i vardera riktningen.

Stående

Momentet förekommer endast i högre- och segrarklass. Regeltexten anger, att hunden skall stanna i stående ställning, vilket innebär att en hund, som först lägger eller sätter sig och därefter intar stående ställning på nytt kommando av föraren, inte kan godkännas. Hund som lägger eller sätter sig sedan den först stannat i stående kan ej ges högre betyg än 5, om detta sker innan föraren stannat och vänt sig om. För godkännande i övrigt krävs att hund stannar inom en 2-metersgräns efter förarens kommando.

Skall

Momentet ingår i lydnessproven för högre- och segrarklass, men texten har ej samma utformning i de båda klasserna. I segrarklass föreskrivs att hunden skall sitta vid förarens vänstra sida. Vid en strikt tolkning av reglerna kan en hund således i högre klass ge skall i annan ställning än sittande utan att detta behöver medföra sänkning av betyget. Det mest vanliga torde dock vara att hunden ger skall i sittande ställning i båda klasserna. För hund som reser sig i segrarklass bör betyget vara högst 8.

Som framgår av reglerna skall skallgivningen pågå tills tävlingsledaren ger order om skallets upphörande. Slutar hunden för tidigt med skallgivningen eller fortsätter den att skälla efter det den beordrats upphöra med skallet, bör högre betyg än 7 inte ges.

Hopp över hinder

Detta moment ingår i appellklass men även i de andra tre klasserna ingår hopp av varierande art, i lägre klass i samband med apportering. Vad appellklassen beträffar bör uppmärksammas att högre betyg än 8 inte bör ges i det fall föraren startar för tidigt.

Det gemensamma för alla hopp - med undantag av appellklass - är att hoppet måste utföras i båda riktningarna och att utförandet vid såväl fram- som återhoppet sker i enlighet med reglernas bestämmelser, dvs. redskapet får ej användas som stöd. Visserligen anges detta endast för appellklass, men avsikten är att tillämpningen skall gälla även övriga klasser. Lätt vidrörande av hindret skall medföra betygssnedsättning. Regeln för denna är, att hund som vidrör hindret - oavsett hur lätt detta sker - ej bör ges högre betyg än 8. Hund som tre gånger vägrar att hoppa, bör automatiskt underkännas. Sker återhoppet - vad avser högre- och segrarklass - utan att föraren gett kommando härom bör högre betyg än 6 inte ges, under förutsättning att hunden först stannat. Återvänder den omedelbart underkännes momentet. I övrigt avgör föraren om hunden skall inta stående eller sittande ställning före återhoppet. Högre betyg än 8 bör inte tilldelas hund vilken intar annan ställning än vad föraren meddelat.

Stegklättring

Momentet förekommer endast i segrarklass. I reglerna föreskrivs hur redskapet i detalj skall vara konstruerat. Momentet räknas också som relativt lättbedömt. Det är i huvudsak ett balansmoment. Hundens rädsla för höjden tar sig ibland uttryck i att den försöker hoppa ner på marken. Sker detta på högre höjd än från tredje stegpinnen nerifrån, bör momentet underkännas. För högsta betyg krävs att hunden i jämn takt och med

god balans tar sig över redskapet med användande av samtliga stegpinnar.

Platsliggande

Med undantag av den tid, varunder hundarna skall kvarligga, och det avstånd på vilket förarna skall befinna sig, är bestämmelserna för momentet lika för samtliga klasser. Anvisningen i appellklass ger viss vägledning för bedömningen. Det har tidigare rått delade meningar om från vilken tidpunkt tiden skall räknas. Vid domarkonferensen i Sollefteå 1967 enades man om att tiden skall räknas från det ögonblick förarna intagit sina platser på i reglerna föreskrivna avstånd. För hund som sätter sig, kryper mindre än tre meter eller gnäller, skall betyget sänkas. En sådan hund bör inte ges högre betyg än 8.

Skottoberördhet

Som framgår av reglerna ingår detta moment - undantaget appellklass - i samtliga klassers lydnessprov. Anvisningen i lägre klass gäller generellt och ger i viss utsträckning ledtråd för betygssättningen. En komplettering av anvisningen gjordes av ovan nämnda domarkonferens, innebärande att hund som förflyttar sig mer än tre meter från platsen - dvs. samma sträcka som vid momentet "platsliggande" - skall underkännas.

Skäl för betygssänkning är också oro hos hunden. Härmed menas de fall hunden visar påfallande berördhet, såsom ängsligt gnäll, kroppsskälvinningar och liknande. Som oro får däremot inte räknas nyfikenhet, som stundom kan medföra att hunden till synes har svårt att ligga stilla. I övrigt ges betygssavdrag för om hunden kryper eller skäller enligt för "platsliggande" gällande normer, ävensom om hunden sätter eller reser sig. Det senare medför dock inte automatiskt underkännande men väl en betygsreducering.

Budföring med störning

Regeltexten är utförlig och några större bedömningsproblem brukar ej finnas. Som framgår av illustrationstexten måste hunden gå ända fram till hjälpföraren och avlämna meddelandet. Härmed menas att hjälpföraren skall kunna ta i hunden och hålla den kvar tills den sänds på nytt. Självfallet måste vid betygssättning hänsyn tas till tempot ävensom den hjälp föraren ger hunden genom att locka på den när halva sträckan passerats. Ibland kan det vara svårt för domarna att utrona i vilken utsträckning en hund påverkas av skottlossningen. Själva budföringen kan nämligen ske utan anmärkning även om hunden blir berörd av skottet. Som regel bör därför någon av domarna gå fram till hunden efter budföringen och kontrollera i vad mån den har påverkats.

SPECIALPROV

Allmänna synpunkter

I likhet med vad som gäller för lydudsproven måste bedömningen av specialprovet som regel grunda sig på domarnas egna iakttagelser. Vissa undantag finns dock. I momentet "avsökande" i skyddshundsgruppens segrarklass måste sålunda ofta figuranten utfrågas om hundens uppträdande. Sak samma gäller momentet "rapportföring", där domaren av naturliga skäl inte alltid kan ha hunden under uppsikt. I sistnämnda moment måste upplysningar inhämtas av meddomare och tävlingsledare. Det bör uppmärksammas att upplysning, lämnad av annan person än funktionär, ej får tillmätas någon betydelse.

Principen att hund - med undantag av hund i appellklass - ej får göra om ett moment gäller jämväl för specialproven. Påpekas bör dock att denna bestämmelse inte gäller i hela sin vidd vid spårning. Som framgår av reglerna är det nämligen tillåtet för föraren att vid tappat gå tillbaka på spåret och låta hunden vid viss punkt ånyo ta upp detsamma. Tillämpning av detta medgivande i reglerna kan medföra att föraren går tillbaka ända till utgångsläget i sådana fall hunden tappat spåret före första föremålet. Självfallet skall betyget påverkas av all omspårning. Som regel bör högre betyg än 8 ej ges.

För vissa specialmoment finns viss tid angiven i reglerna inom vilken momenten måste vara slutförda för att över huvud taget kunna godkännas. Hit hör exempelvis all spårning i spårhundsgruppen, momentet "uppletande av föremål" i alla grupper m.fl. För spårhundsgruppen gäller att helt utnyttjande av den stipulerade tiden i princip ej får påverka betygssättningen. Med undantag av momentet "rapportföring" - som kommer att beröras längre fram - gäller denna princip även för andra tidsbestämda moment i grupperna över lag. Sålunda bör en hund, som använt hela tiden i exempelvis momentet "uppletande av föremål" kunna tilldelas högsta betyget under förutsättning att den funnit samtliga föremål och i övrigt presterat ett fullgott arbete. På samma sätt skall betygsreducering ej nödvändigtvis ske i ett sådant moment som "avsökande" bara av den anledningen, att hunden använt hela 10-minutersperioden.

Den generella bestämmelsen i reglerna om rätt för domaren att avbryta prov vid visad oförmåga hos hund gäller i särskilt hög grad beträffande specialproven. Då det många gånger är svårt att avgöra om ett visst beteende hos en hund beror på oförmåga eller ej, bör ett prov ej avbrytas förrän domarna gemensamt funnit verklig anledning härtill. Här om någonsans gäller således i tveksamma fall regeln "bättre fria än fälla".

Skyddstjänst

Bland specialproven är skyddstjänsten utan tvekan svårast att bedöma. Detta beror inte på att detta prov är uppdelat i många delmoment, utan på den snabbhet varmed dessa utföres och de högst varierande situationer som kan uppkomma därunder. En bidragande orsak till bedömningssvårigheterna är därjämte, att domaren - i motsats till vad fallet är vid lydudsprov - inte alltid kan förutse händelseförloppet och på grund härav har svårt att välja rätt plats för sina iakttagelser. För bedömning av skyddsmoment gäller vissa allmängiltiga regler och dessa är följande.

a) För att hund skall kunna godkännas i moment, där reglerna föreskriver att den skall angripa krävs att hunden vid angrepp på figurant i skyddsdräkt biter och vid angrepp på figurant utan skyddsdräkt stöter med mun-korgen. Det räcker således inte att hunden hindrar eller stoppar figuranten med huvudet eller annan kroppsdel vid överfall eller fasttagande

utan att samtidigt bita eller stöta med munkorgen. Ej heller är det tillfyllest att hunden vid exempelvis momentet "bevakning" endast kretsar omkring figuranten och på så sätt söker hindra dennes flyktförsök.

I allmänhet framgår ovannämnda regel av texten med undantag momentet "överfall" i lägre klass. Texten avseende detta moment kan måhända vålla vissa tolkningssvårigheter, men meningen är att hunden även här måste stöta med munkorgen för att få godkänt betyg.

Den kraft varmed hunden biter resp. stöter är självfallet av avgörande betydelse för vilket betyg som skall ges. Sålunda kan ett alltför lamt utförande, där det är uppenbart att en oskyddad person inte skulle ha skadats av hundens angrepp, leda till att momentet ifråga underkänns.

b) Vid bedömning av angrepp enligt punkt a) ovan får hänsyn inte tas till vilken kroppsdel hunden angriper, utan enbart till den effektivitet varmed anfall avvärijes eller flykt stoppas. Ett angrepp, riktat mot exempelvis ett ben, kan nämligen vara lika effektivt som mot övre delen av kroppen.

c) Efter ett angrepp skall hunden - när figuranten står still eller förhåller sig passiv, såsom vid transport - självmant eller på kommando släppa sitt bett i skyddsärmen eller upphöra att stöta. I vissa fall är - som framgår av reglerna - hunds upphörande av angrepp upptaget såsom ett särskilt moment "släppande". I andra fall ingår släppandet i själva momentet, såsom exempelvis vid fasttagande och bevakning.

I de fall hund angriper på rätt sätt och därefter släpper i rätta ögonblicket, vållar bedömningen som regel inga svårigheter. Svårare blir det i sådana fall då hunden har svårt att släppa taget eller lämnar figuranten efter det föraren avgett kommando eller figuranten stannat. Ett sent släppande bör medföra en kraftig sänkning av betyget. Lyder inte hunden andra kommandot, bör den automatiskt underkännas. En dylik bedömningsgrund kan synas innebära en liten uppmjukning av den allmänna regeln, att hund inte får angripa stillastående eller passiv figurant, men detta är inte avsikten. I angrepps- och flyktmoment måste nämligen viss tidsmarginal finnas för att föraren skall få full kontroll över hunden, speciellt med hänsyn till de komplicerade situationer som ibland kan uppstå. Man får ej heller bortse från det faktum, att figuranten efter ett angrepp av hunden omedvetet kan göra vissa rörelser efter avstannandet, rörelser som i och för sig inte kan anses utgöra fara för hunden eller signal till fortsatt angrepp, men som ändå kan bidra till att hunden har svårt att upphöra med angreppet. Uppmärksammas bör dock att, därest figuranten definitivt står still, varje angrepp därefter ofelbart leder till ett underkännande, på samma sätt som ovannämnda vägran att åtlyda ett andra kommando.

I sådana fall hunden endast angriper lamt, har den mestadels lättare att upphöra med angreppet än vid kraftigare angrepp. Utgör släppandet en del av själva momentet, vållar bedömningen som regel inga svårigheter vid lama angrepp, om hunden släpper på ett tillfredsställande sätt. Svårare kan det bli, om släppandet bedöms som ett särskilt moment. Det kan då ligga nära till hands att låta betyget för momentet "släppande" bli beroende av hunds uppträdande i det närmast föregående momentet, dvs. hund som angriper lamt kan ej erhålla något högre betyg i släppande. Så får emellertid reglerna ej tolkas. De båda momenten skall bedömas var för sig. Det är nämligen inte uteslutet att en hund kan utföra ett dåligt angrepp men ändå ha svårt att upphöra med detsamma.

Vad momentet "släppande" beträffar bör slutligen påpekas, att ett ovillkorligt krav för godkännande i detsamma är att hunden godkänts i det närmast föregående momentet.

d) Angriper hund stillastående figurant i något moment, skall den underkännas i momentet ifråga. Något undantag från denna regel finns inte.

Momentet "flykt med skottlossning" utgjorde förr ett undantag, men även i detta moment krävs numera att figuranten hela tiden skall vara i rörelse. På samma sätt bedöms omotiverade angrepp på figurant under transport.

Med angrepp menas att hunden biter eller stöter figuranten på sådant sätt att en oskyddad person uppenbarligen skulle skadas. I reglerna är detta uttryckt på så sätt, att hundens kroppstyngd skall ligga bakom.

Om hund slår med huvudet eller annan kroppsdel mot en passiv figurant eller gnider mot denne med munkorgen, får dylika beteenden inte automatiskt medföra ett underkännande. En strikt gräns mellan vad som å ena sidan är angrepp och å andra sidan ofog måste således finnas. Vid sådant ofog bör självfallet betyget sänkas med hänsyn till felets art och omfång. En regel vid bedömningen är att hund som ej helt kan låta bli att vidröra figuranten under alla förhållanden inte bör ges högre betyg än 8.

Riktat angrepp mot sin egen förare - vilket någon gång kan ske av misstag vid exempelvis momentet "dubbelretning" - skall den underkännas i momentet. Sak samma gäller om hund vid samma moment går till angrepp mot den figurant (tidigare transporterad) som förhåller sig passiv under överfallet.

e) I reglerna finns på sid 54 intaget en bestämmelse rörande hunds skallgivning vid bevakning. Där föreskrivs att skall ej bör påverka betygsättningen, även om skallgivningen sker vid tillfälle då figuranten står stilla.

Med bevakning menas i detta sammanhang inte bara själva momentet "bevakning" utan jämväl de fall hunden fasttagit en flyende och avvaktar förarens ankomst. Till sådan bevakning hänförs även hunds uppträdande vid framkomsten till figuranten i momentet "sändande av hund".

I alla andra fall än de ovannämnda bör skall och gnäll medföra sänkning av betyget. Hur stort betygsavdraget skall bli, får som i så många andra fall bli beroende av hundens beteende. En regel är dock att hund, som genom skall eller gnäll uppträder störande, ej bör ges högre betyg än 6. Denna regel bör gälla oavsett om hunden i övrigt uppträtt utan anmärkning eller ej.

f) Som allmän regel gäller också att hund med påfallande stort munkorgsbesvär ej bör erhålla högre betyg än 7, oavsett i vilket moment sådana besvär visar sig.

Skyddsmomenten

Utöver ovannämnda mera allmängiltiga regler för skyddstjänsten gäller för de skilda momenten följande.

Överfall (lägre klass)

Som framgår av reglerna äger föraren rätt att uppmuntra hunden vid angreppet. Detta innebär att betygsavdrag ej får göras i sådana fall rätten utnyttjas. Förutsättning för tillämpning av denna regel är dock, att det tillåtna hjälpmedlet används innan hunden gjort något fel i form av att visa tveksamhet eller dylikt.

Vid angreppets upphörande finns också en i reglerna intagen rätt för föraren att ingripa. Ett nyttjande av denna rätt är nämligen en förutsättning för att förmä figuranten att förhålla sig passiv. Sedan figuranten upphört med angreppet och förhåller sig passiv, får hunden ej gå till förnyat angrepp. Sker detta skall den underkännas.

Sedan det egentliga momentet slutförts skall detta enligt regeltexten åtföljas av en transport. Avsikten med denna avslutande del är, att hunden under denna förflyttning åter skall komma i balans efter striden med figuranten. Självfallet bör vid betygssättningen viss hänsyn tas till hundens uppträdande under transporten, men huvudvikten måste ändå läggas vid att hunden på rätt sätt avvärjer överfallet.

Transport (alla klasser)

Detta moment vållar som regel inga bedömningssvårigheter. För högsta betyget bör alltid krävas, att hunden ej vid något tillfälle under transporten stör figuranten. Vidare måste den gå på rätt plats med oavbruten uppmärksamhet på den transporterade men ändå ha nära kontakt med föraren, dvs. vid förarens vänstra sida såsom vid momentet "fritt följ".

Bevakning (lägre klass)

Trots att anvisningen till detta moment är mycket utförlig, är momentet ansett som ett av de mest svårbedömda. Angriper hunden bör det inte föreligga några svårigheter, emedan den i sådant fall automatiskt skall underkännas med i anvisningen nämnd påföljd. Svårigheterna uppstår först om hunden reser sig utan att angripa. Kvarbliver den på platsen, skall den ges högst godkänt betyg. Men hur skall man döma om den lämnar sin plats, ja, kanske springer ända fram till figuranten? På denna fråga ger anvisningarna inte något svar. Meningen är dock att en sådan förflyttning skall kunna medges utan att detta medför ett underkännande. Momentet är ju - som framgår av namnet - ett bevakningsmoment och ingen värdemätare på hundens förmåga att ligga plats. En sådan bedömning innebär, att hunden - innan den prövas i nästföljande moment - måste nedläggas på nytt.

Lämnar hunden sin plats och släpper bevakningen genom att exempelvis springa till föraren, skall den däremot ofelbart underkännas. Observeras bör då att den även i sådant fall får prövas i efterföljande moment. Det underkända betyget utgör således intet hinder härför.

En annan svårighet i bedömningen är att utröna den effektivitet varmed bevakningen utförs. Det kan ligga nära till hands att sänka betyget för hund, som inte har oavbruten uppsikt på figuranten. En sänkning av betyget bör dock aldrig vidtas, förrän man först förvissat sig om att effektiviteten i bevakningen icke varit den önskvärda. En hund kan nämligen med hjälp av hörseln ha full kontroll över den situation varom här är frågan.

Flykt (lägre klass)

Även här föreskriver reglerna, att föraren har rätt att hjälpa hunden genom att kommendera. Detta får ske om den inte självmant angriper. Här bör särskilt poängteras att betygsavdrag skall göras även om föraren söker dölja hundens tveksamhet genom att kommendera i ett tidigt skede. All användning av kommando sänker således betyget. I övrigt framgår det av anvisningen, hur bedömningen skall ske.

Figuranten står still (lägre klass)

Texten förskriver att hunden skall upphöra att angripa så snart figuranten stannat och därefter kvarstanna hos denne. Här är det således figu-

rantens passivitet som utgör gränsdragningen mellan de båda momenten. Momentet "figuranten står still" skall därför bedömas efter samma grunder som momentet "släppande", vilket kommer att beröras längre fram. Texten nämner ingenting om att föraren här har rätt att beordra hunden upphöra med angreppet. Detta innebär att användning av hjälpmedel i form av kommando bör påverka betygssättningen enligt de principiella bedömningsreglerna.

I reglerna föreskrivs också att hunden skall bevaka figuranten, en bevakning som följaktligen ingår i momentet. Avlägsnar sig hunden längre än fem meter från figuranten under denna bevakning, bör den automatiskt underkännas. Momentet är slut först då föraren nått fram till hunden.

Överfall (högre- och segrarklass)

Detta moment utförs i båda klasserna såväl med som utan munkorg och i nära anslutning till momentet "transport". Anvisningen säger nämligen, att de två momenten skall utföras som sammanhängande moment men att de skall bedömas var för sig. Detta innebär, att hund som underkänts i det första momentet kan erhålla betyg i det senare. Det bör uppmärksammas att angreppet skall pågå tills figuranten efter förarens kommando upphör med angreppet. Kommando "stå still" är således inte någon uppmaning till hunden att släppa figuranten utan till figuranten att förhålla sig passiv.

Vid bedömning måste hänsyn tas till den snabbhet varmed hunden avvärjer figurantens angrepp. Reglerna talar också om att angreppet skall avvisas, dvs. slaget bör ej träffa föraren på sådant sätt att denne skulle ha kunnat skadas allvarligt. Fullgör hunden inte denna uppgift bör den underkännas. I övrigt får betygssättningen bli beroende av den snabbhet och kraft varmed angreppet avvärjes.

Modprov (högre- och segrarklass)

Skillnaden mellan momentets utförande i de båda klasserna är, att hunden i högre klass inte behöver angripa för att bli godkänd. De slag som riktas mot hunden för att pröva dess mod, kan ibland medföra att hundens angrepp kommer sent. Sådan tvekan skall som regel påverka betygssättningen. Dröjer angreppet alltför länge skall hunden - vad avser segrarklass - underkännas. Hunden avhämtas på tillsägelse av tävlingsledaren.

Släppande (högre- och segrarklass)

Även i detta moment skall föraren beordra figuranten att upphöra med angreppet. Observera att föraren sedan har rätt att upprepa kommandot. Det är då inte fråga om en order till figuranten längre utan en uppmaning till hunden att släppa. Reglerna föreskriver inte, att föraren - innan ett andra kommando ges - först skall avvakta och se om hunden självmant släpper den stillastående figuranten. Föraren äger därför upprepa kommandot just i det ögonblick figuranten stannar utan att detta skall påverka betygssättningen. Ges det andra kommandot först sedan det konstaterats, att hunden visat obenägenhet att släppa, sänkes betyget i enlighet med vad som tidigare anförts under 4.4.c punkt c).

Fasttagande (högre- och segrarklass)

Vid moment där figuranten flyr från förare och hund, förekommer det ofta att hunden tjuvstartar. Då momentet "fasttagande" - som framgår av namnet - är ett av dessa moment, måste domaren noga kontrollera att hunden

startar i rätt ögonblick. Hur en tjuvstart skall bedömas framgår av anvisningen i reglerna. Kan hunden inte återkallas underkänns den i momentet. Utrymme finns således för att ge betyg även till hund som tjuvstartar. Reglerna talar om att hund skall kunna återkallas. Härmed menas dock inte att den skall återföras till utgångsläget, dvs. vid förarens vänstra sida. Det räcker med att föraren återfår kontrollen över hunden genom att få den att avbryta förföljandet efter några meter. Lyckas föraren med detta, bör en tjuvstartande hund kunna godkännas. Förutsättning härför är dock, att hunden inte förflyttat sig mer än 10 m från föraren innan den stoppas.

Vad momentet "fasttagande" i övrigt beträffar bör uppmärksammas, att hunden kan hinna med mer än ett angrepp, enär figuranten - enligt reglerna - skall avbryta flykten först en stund efter det hunden sökt angripa första gången.

Bevakning (segrarklass)

Reglerna föreskriver inte - såsom i lägre klass - vilken ställning hunden skall ha vid bevakningen. Följakligen kan bevakningen ske i vilken ställning som helst utan att detta påverkar betygssättningen.

När figuranten avviker krävs för godkännande att hunden angriper. Regeltexten är här något oklar, men med uttrycket "hindra" avses angrepp på figuranten.

Nyttjar föraren den i reglerna angivna rätten att beordra hunden att släppa får detta inte medföra sänkning av betyget om det sker i rätt ögonblick.

Dubbelretning

Reglerna föreskriver bland annat att en annan figurant skall överfalla föraren bakifrån och att hunden skall avvisa detta angrepp utan förarens hjälp. Avsikten med momentet är således att söka utröna, huruvida hunden i tid och på eget initiativ ingriper och hindrar föraren från att bli nedslagen. Sker inte detta ingripande innan föraren träffas av slag (fingerat) skall hunden underkännas. Något krav på att hunden skall ha båda figuranterna under kontroll vid och efter överfallet finns ej.

Sändande av hund (segrarklass)

Då man vid detta moment måste använda figurant, mot vilken hunden ej tidigare arbetat är det naturligt, att hunden ej har samma intresse för denne som annars skulle ha varit fallet. Ofta medför detta att hunden vill återvända till föraren eller i ett senare skede går denne till mötes. Sker detta på ett sådant sätt att hunden avlägsnar sig mer än fem meter från figuranten bör den underkännas. För godkännande krävs att hunden bevakar figuranten. Observera dock vad som sagts om hunds uppträdande vid bevakning i lägre klass.

Flykt med skottlossning (segrarklass)

Hund som skyggar för skottlossningen bör tilldelas sänkt betyg. Vid påfallande stor rädsla skall momentet underkännas.

För erhållande av högsta betyg krävs att hunden bibehåller sitt grepp tills avvärning skett. Släpper hunden greppet då föraren befinner sig mer än 5 m

från figuranten kan momentet högst godkännas. Om hunden skiftar bett och detta sker blixtnabbt skall betygssänkning ej ske.

Avsökande (segrarklass)

Vid bedömningen skall enbart hänsyn tas till det sätt på vilket hunden arbetar. Det är förarens uppgift att leda detta arbete från områdets mittlinje. Hund som rusar iväg på måfå och går ur hand, kan ej som regel ges högre betyg än 6. Det bör observeras att reglerna ej medger sök på återvägen, därest tid härtill skulle finnas. Vidare bör uppmärksammas att ett underkännande i detta moment ej i och för sig utgör hinder för hunds godkännande i momentet "ståndskall", allt under förutsättning att sökarbetet ej avbrutits innan hunden funnit figuranten.

Ståndskall (segrarklass)

Den utförliga anvisningen underlättar bedömningen. Med "tydligt sätt" förstås att hunden ger såpass kraftigt skall, att föraren kan uppfatta var figuranten finns gömd. Avbryter hunden skallgivningen för tidigt, dvs. att föraren endast med svårighet kan lokalisera platsen, bör detta medföra en sänkning av betyget.

Då hundens uppträdande under momentet "ståndskall" kan bli avgörande för huruvida det föregående momentet skall godkännas eller ej, bör man ha klart för sig gränsdragningen mellan de båda momenten. Det bör därför påpekas, att allt som hunden företar sig från det ögonblick den upptäckt figuranten påverkar betygssättningen för ståndskallet. Hit hör således sådana företeelser som angrepp på figuranten, munkorgsbesvär, lämnande av platsen m.m.

Spårtjänst

För godkännande i appellklass fordras att hunden visar tydligt intresse för spåruppgiften och finner minst två föremål. För betyget 7-8 skall hunden därutöver utarbeta hela spåret och finna sista föremålet; endast för betyget 9-10 fordras, att alla föremål återfinns.

I övrigt ger de i reglerna intagna allmänna anvisningarna vägledning för provets utförande samt vad som krävs för godkännande. Utöver ovannämnda anvisningar bör dock följande synpunkter framhållas.

För högsta betyget måste hunden finna samtliga föremål. Om ett föremål saknas, kan prestationen ej betygssättas högre än med 9 - om tre föremål saknas, kan prestationen ej betygssättas högre än med 6. För hund, för vilken två föremål saknas, bör normalt maximibetyget vara 7, men i de fall hunden presterat ett synnerligen gott spårarbete föreligger ej hinder för domare att tillerkänna hund för vilken två föremål saknas betyget 8. I övrigt skall största hänsyn tas till hundens arbete på spåret.

Om hund råkar ut för oväntad störning av personer eller djur, bör detta endast i exceptionella undantagsfall kunna motivera ett nytt spår.

Kan det fastställas att föraren dirigerar hunden, skall provet underkännas.

Huruvida förare helt utnyttjar för respektive klass angiven tid eller ej får i princip ej påverka betygssättningen.

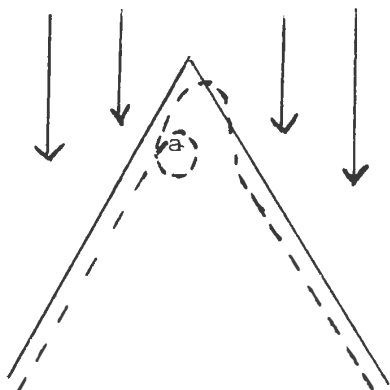
Spårets utarbetande

Av regeltexten framgår att för godkännande erfordras att hela spåret ut-

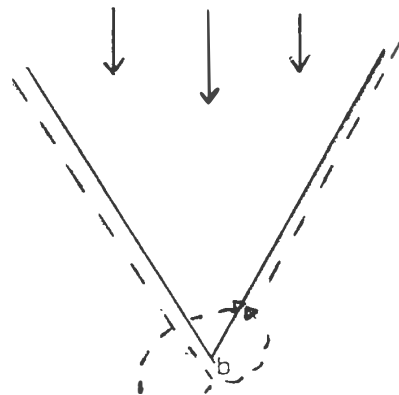
arbetas. Med detta stadgande menas dock inte, att hunden måste följa spåret steg för steg från dess början till dess slut. Temporära avvikelser är således tillåtna. Huvudsaken är att hunden har kontakt med spåret eller vid avvikelser från detsamma snarast söker återfå denna kontakt. Hund som ej följer spåret huvuddelen av spårsträckan skall underkännas.

Avvikelse från spåret (slag i sidled)

En spårhunds uppträdande är beroende av ett flertal faktorer, såsom väderlek, vind- och terrängförhållanden, m.m. Vid bedömningen måste hänsyn alltid tas till dessa faktorer för att betygssättningen skall bli korrekt. Omständigheterna kan nämligen vara sådana att hunden av naturliga skäl temporärt avviker från spåret. Illustrationerna nedan är exempel härför.

I enstaka fall kan hunden kretsa runt vid punkt a när den får kontakt med med det bredare vittringsbältet.

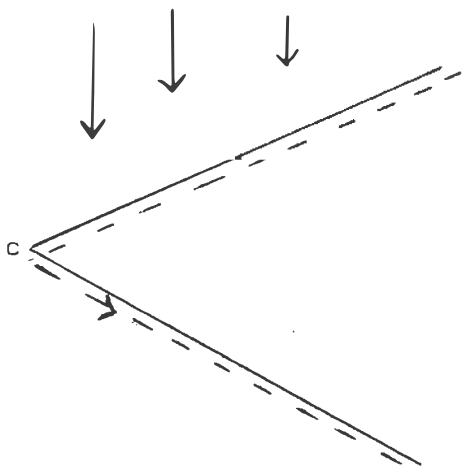

Då vittringen tar slut vid punkt b kan hunden slå antingen åt höger eller vänster.

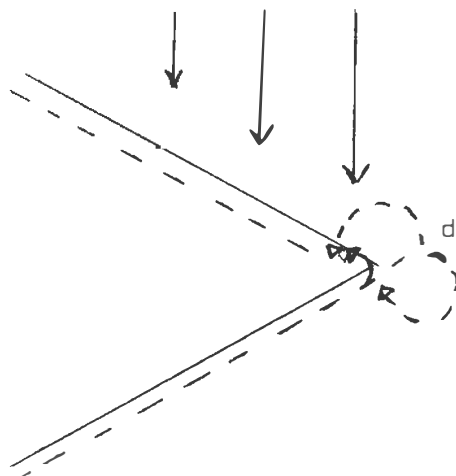
Vindriktning
↑

Utlagt spår

Hur hunden arbetar

Vid punkt c brukar vinden i detta fall ej välla hunden något besvär.

Kommer hunden förbi vinkelns spets, punkt d, kan den - som markeringarna visar - göra en extra lov åt höger eller t o m åt vänster.

Utöver ovan illustrerade fall inträffar naturligvis en mängd varianter av dessa. Endast genom ingående kännedom om hunds naturliga sätt att uppträda på grund av vind- och terrängförhållanden vid spårs vinkling åt endera sidan förebyggs omotiverade betygsavdrag.

Vid framkomsten till den illustrerade spetsvinkeln kan man med hänsyn till såväl vindriktningen som den branta vinkeln ej fordra, att hunden strikt följer själva spåret. Dess naturliga arbetssätt är i detta fall att fortsätta förbi vinkeln några meter och därefter - så snart den känner att vittringen försvagas - slå åt endera siden för att ånyo få kontakt med spåret. Dylika uppträdanden av hunden får inte medföra sänkning av betyget.

Avviker hund från spåret av annan anledning än ovan sagda, bör betyget påverkas härav. Hund som avviker längre sträcka än 50 m eller stoppas av tävlingsledare, när den är på väg i fel riktning skall automatiskt underkännas.

Bakspår

Enligt rekommendation av tidigare nämnd domarkonferens får hund bakspåra tills den självmant vänder i rätt riktning, men självfallet skall betygsreducering ske. Detta uttalande betyder inte att hund får bakspåra hur långt som helst, här säger reglerna att bakspårning mer än 50 m skall underkännas. I övrigt hänvisas till vad som sägs om bakspårning under rubrik "upptagning av spår".

Dirigering

Att spårning är ett lagarbete är uppenbart. Detta förhållande berättigar dock inte föraren till att dirigera hunden. Har föraren en förutfattad mening om spårets sträckning, får detta inte resultera i att det blir föraren som övertar hundens roll, om denne ej kan bemästra uppkommande svårigheter. Detta gäller även sådana fall, när fotavtryck tydligt visar spårets riktning. Stor försiktighet bör dock alltid iakttas vid bedömning av frågan, huruvida dirigering skett eller ej. Främst beror denna varning på svårigheten att på avstånd i detalj utröna en förars åtgärder.

Tempo under spårning

För tilldelning av högsta betyget bör krävas att spårningen sker i en lugn takt - dock ej maklig - utan att hunden rusar vid exempelvis påsläppet eller vid upptagande av spårningen efter funna föremål. Påpekas bör att hastigheten hos vissa hundar kan vara relativt hög, utan att detta behöver inverka menligt på effektiviteten. På grund härav är det inte säkert att en något uppdriven hastighet alltid skall påverka betygssättningen i negativ riktning.

Kommandon m.m.

Reglerna omnämner inte vilka hjälpmedel som är tillåtna vid spårning utöver det fastställda kommandot härför. Klart är emellertid att detta kommando får användas inte bara vid själva påsläppet utan även då och då under spårningen, utan att betygssättningen skall påverkas härav. Även annan uppmuntran såsom "duktig hund" o.dyl. är tillåten. Däremot bör sänkning av betyget som regel ske, om föraren med hjälp av ideliga kommandon försöker "pressa" en spårvillig hund till att arbeta. Ett sådant monotont kommenderande bör sänka betyget en enhet.

Spårlinan

I reglerna föreskrivs att hunden skall arbeta i en cirka 15 m lång lina. Hund som vid något tillfälle frigörs från linan - spårar eller söker

fritt - skall underkännas. Däremot bör betygssättningen ej påverkas av att en förare tillfälligtvis ej håller i linan under förutsättning att avståndet mellan förare och hund inte blir för kort eller långt. Med för kort avstånd menas dock inte förkortning av linan i exempelvis snårig terräng.

Apporterering på spåret

I spårningen ingår inte apporterering i egentlig mening, enär reglerna föreskriver att hunden endast behöver markera de utlagda föremålen. Givetvis är det önskvärt att hunden uppträder konsekvent vid föremålen, men skulle så ej vara fallet bör detta inte påverka betygssättningen.

Trots regeltextens utformning bör hänsyn ändock tas till det sätt på vilket hunden handskas med föremålen. Skadas dessa (bits sönder) bör som regel betyget sänkas med en enhet.

Skall och gnäll

Den spårvillige och temperamentsfulle hunden vill ofta skälla eller gnälla om den inte kommer tillräckligt fort fram. Detta gäller speciellt vid starten. Är dylikt ofog så pass markant att det verkar störande, bör betyget sänkas med en enhet.

Upptagning av spår

I högre- och segrarklass stadgas att hunden inom viss angiven tid (4 resp. 6 min) skall uppta spåret. Kan hunden ej göra detta stadgas, att den ej kan ges högre betyg än 7 i någondera klassen. Förutsättning för erhållande av nämnt betyg är dock, att hunden innan den påvisas en punkt där spåret med säkerhet passerar, presterat något arbete för att finna spåret utmed den anvisade sträckan resp. inom sökrutan. Är hunden ovillig att arbeta, kan det i vissa fall vara försvarligt att vidta ytterligare sänkning av betyget.

Hund som upptar spår åt fel håll (bakspårar) skall återkallas till upptagsområdet, om den icke självmant vänder på ett avstånd av ca 15 m. Ett sådant beteende medför sänkning av betyget med två enheter. Upprepas felet kan ytterligare betygsreducering bli aktuell.

Tid för provets avläggande

Det har tidigare sagts att ett helt utnyttjande av den stipulerade tiden i princip ej bör påverka betygssättningen. Det är nämligen långt ifrån säkert att den hund, som lyckas avverka spårningen på halva tiden, är bättre än en annan hund, som på grund av någon anledning använt hela tiden. En sådan anledning kan vara besvärliga spårningsförhållanden.

Rapporttjänst

I reglerna föreskrivs endast hur momentet "rapportföring" skall utföras. För undvikande av alltför divergerande normer för betygssättningen bör följande beaktas.

Tiden - avgörande faktor

Rapportföring är en tävlan i snabbhet hundarna emellan. Ur bedömnings-synpunkt innebär detta dock inte, att den snabbaste hunden under alla förhållanden skall erhålla ett högre betyg än övriga hundar. Är tidsmarginalen knapp, finns inget hinder att t.o.m. ge samtliga hundar samma betyg.

Med knapp tidsmarginal menas en tidsrymd av ca 3 min vad gäller högre- och segrarklass. För lägre klass tillämpas ca 2 min.

Vid överskridande av tidsmarginalen sänkes betyget. Härvid måste dock i reglerna stipulerad maximitid för godkännas beaktas. Vid betygssättningen måste också hänsyn tas till en hunds uppträdande i övrigt.

Tiden skall avläsas då rapporthunden kommit in på stationen och föraren har fått hunden under kontroll. Rapporthalsbandet behöver inte vara avtaget då tiden avläses.

Tempo

I reglerna anges att betygssättningen inte enbart får grunda sig på hundens snabbhet utan hänsyn måste också tas till gångartens jämnhet. Detta innebär att en hund med ojämt tempo (stannar på sträckan e.dyl.) får vidkännas betygsavdrag.

Hjälpmedel

Reglerna medger att mottagande förare må locka på hunden, när den närmar sig på cirka 50 m avstånd. Det är sålunda tillåtet att använda detta hjälpmedel utan att detta medför betygsavdrag. Lockar föraren, när hunden befinner sig på längre avstånd - exempelvis 100 m - bör detta däremot anses som ett hjälpmedel med betygsnedsättning som följd. En sänkning med en enhet kan i dylikt fall vara lagom.

Rädsla vid skottlossning

Hund som visar påfallande stor rädsla vid skottlossningen på sträckan (avbryter rapportföringen temporärt, avviker en längre sträcka åt endera sidan o.dyl.) bör ej ges högre betyg än 7.

Uppträdande på station

För erhållande av högsta betyget krävs enligt reglerna att hunden skall förhålla sig tyst under provet. Härav följer att hund, som skäller eller högljutt gnäller på stationerna eller på sträckan skall erhålla betygssänkning. Hur stor denna skall vara anges dock inte närmare. Att i detalj ange vilket betyg som skall ges i det ena eller andra fallet torde ej heller vara möjligt. En regel är dock att hund, som vid något tillfälle under momentet skäller eller gnäller högljutt, ej bör ges högre betyg än 9. En annan regel är att hund, som skäller på ett sådant sätt att det verkar störande, automatiskt bör underkännas. I övrigt måste betygssättningen baseras på hundens uppträdande.

Vägran vid första ivägsändandet

Av reglerna framgår att vägran vid ivägsändandet anses såsom ett högst

allvarligt fel, enär domarna skall överväga, huruvida hunden i sådant fall skall sändas på nytt eller ej. Regeltexten är mycket knapphändig och ger ingen vägledning för bedömningen. Texten omnämner förresten ej ordet "vägran" utan talar om hund, som ej går direkt ut vid första ivägsändandet. Med detta avses de fall då hunden aldrig påbörjar rapportföringen i egentlig mening utan efter viss tvekan återvänder till föraren inom ett avstånd av högst 150 m. Hund som påbörjat momentet utan anmärkning och därefter vänder tillbaka till föraren efter att ha avverkat större längd av sträckan än den ovan sagda, skall underkännas. För hund som omsändes bör högre betyg än 6 inte ges, oavsett hur hunden uppträtt efter första ivägsändandet.

Samråd domarna emellan

Som tidigare nämnts är rapportföring ett av de moment, där domarna skall samråda vid betygssättningen för att kunna tilldela hund ett rättvisande betyg. Domarnas betygssättning skall avse hela momentet. Detta kan medföra att t.ex. en av domarna är tvingad att sänka betyget trots att hunden på dennes station uppträtt utan anmärkning.

Söktjänst

Anvisningarna för sökhundsgruppen skall i princip gälla även för appellklassens "Genomsökande av område och markering". Regeltexten ger i viss mån vägledning för hur bedömningen skall ske. Som komplement till denna bör dock följande framhållas.

Metodik vid avsökandet

I reglerna anges inte vilken metodik hunden skall använda vid sökandet. Påpekas bör därför att avsökandet är ett s.k. vindarbete, där hunden skall avstöva terrängen med relativt "hög näsa" för att på så sätt söka få vittring av figuranten. Hunden bör således icke spåra emedan detta omöjliggör erforderlig systematik i arbetet.

Kontroll över hunden

Hund som gång efter annan går ur förarens hand och ej utan svårighet kan återkallas, bör ej ges högre betyg än 6.

Om det är uppenbart att hund brister i kontakten med föraren i momentet "Genomsökande av område med markering" kan domaren beordra föraren att kalla in hunden.

Dirigering

Vid betygssättningen skall stor hänsyn tas till om hunden söker i enlighet med förarens dirigering samt om den använder efter terrängförhållandena lämpad snabbhet. Detta innebär att det är föraren som bestämmer var hunden skall söka ävensom hur lång tid som skall anslås för genomletande av det ena eller andra terrängavsnittet. Hund som påtagligt brister i systematik under sökandet och ej helt följer förarens dirigering, bör inte ges högre betyg än 7.

Blindmarkering

Ur bedömnings synpunkt anses blindmarkering som ett högst allvarligt fel. En sådan felaktig markering bör automatiskt medföra sänkning av betyget till högst 7. Två blindmarkeringar bör som regel medföra ett underkännande.

Hund, som vid sökarbetet tar rullen och som bevisligen ej funnit figurant, skall bedömas som om den blindmarkerat.

Om hund markerar men ej påvisar figurant skall detta betraktas som blindmarkering.

Uppträdande hos figurant

Då sökhunden ej får vara fientligt inställd till figuranten tolereras inte ens tendens till angrepp. Varje aggressivt uppträdande skall därför medföra betygssänkning. Gör hunden bitförsök skall den enligt reglerna diskvalificeras. I övrigt sänks betyget vid aggressivt uppträdande med hänsyn till hundens beteende. Anses det sannolikt att en funnen person blivit verkligt oroad av hundens uppträdande bör högre betyg än 6 ej ges. Vad hundens uppträdande hos figuranten i övrigt beträffar gäller, därest markeringen sker medelst skall, vad som sagts under skyddstjänst, moment "ståndskall".

Sök på återvägen

I princip bör betygsreducering ej ske i de fall hunden ej finner samtliga figuranter vid första genomsökandet av området utan finner någon eller några av dessa vid sök under återgången till utgångsläget.

Krav för godkännande

För godkännande måste hunden enligt reglerna finna minst en figurant i lägre klass och två i de båda andra klasserna.

I lägre klass kan högre betyg än 6 ej tilldelas hund, som funnit endast en figurant. I högre- och segrarklass är normalbetyget 7 för hund, som funnit endast två figuranter. Sådan hund må dock tilldelas betyg 8, om den presterat ett synnerligen gott arbete.

Hund som finner och ej markerar figurant, men senare markerar denne, skall ges betygsneddrag.

Uppletande av föremål

Detta moment anses som mycket svårbedömt. Anvisningen i reglerna ger ej heller någon egentlig ledtråd för bedömningen. Sålunda sägs ingenting om vilken vikt som skall fästas vid antalet funna föremål. Ej heller finns det föreskrifter om hundens arbetssätt. Avsikten är emellertid att mycket stor hänsyn måste tas till antalet funna föremål. Beträffande önskvärt arbetssätt hos hunden bör påpekas att hunden - liksom vid söktjänst - skall utföra ett s.k. vindarbete utan försök till spårning.

Vad som i övrigt kan vålla svårigheter vid bedömningen är i huvudsak följande.

Tempo

Hunden skall söka i ett raskt tempo utan inslag av rusningar. Tröttnar hunden och börjar "klibba" vid föraren, bör högre betyg än 7 inte ges, oavsett hur många föremål hunden funnit.

Systematik i sökarbetet

Reglerna föreskriver att hunden i enlighet med förarens dirigerings effek-

tivt genomsöker området. Detta innebär, att hunden måste genomsöka hela området för erhållande av högsta betyget. Att hela området måste genomsökas får dock inte tolkas på så sätt, att hund som arbetar enligt skiss nedan ej kan ges högsta betyg trots att endast halva området genomsökts. Hund som vägrar att lyda förarens dirigerings eller tillrop och endast med svårighet kan förmås att söka, bör ej ges högre betyg än 6. Ruser hunden på måfå och finner föremålen av en ren tillfällighet, skall den underkännas, oavsett hur många föremål den funnit.

Antal funna föremål

För erhållande av högsta betyg krävs att hunden finner samtliga föremål. Saknas ett föremål bör högre betyg än 8 som regel inte ges. Om två föremål saknas bör normalbetyget vara 5 eller 6. För godkännande skall alltid krävas, att hunden finner minst ett föremål, vilket också anges i reglerna.

Kommandon

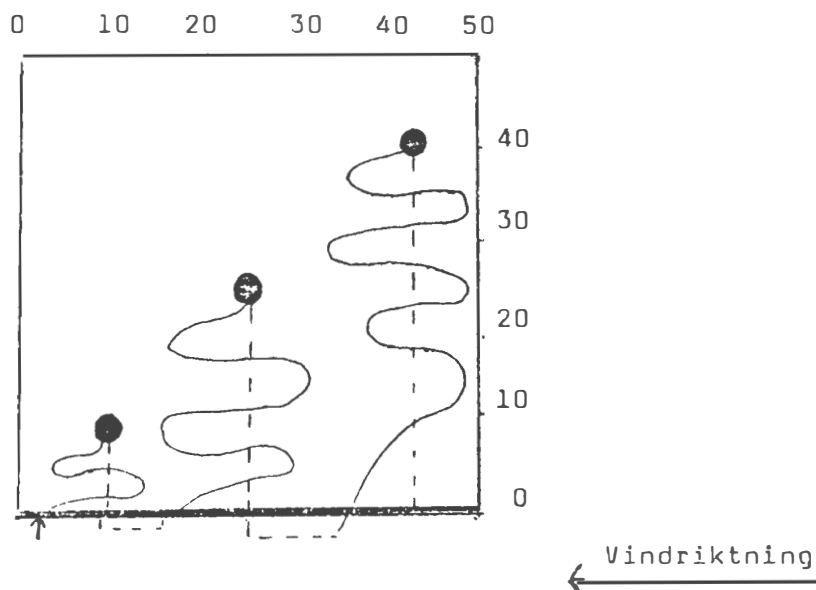
En ständig (monoton) upprepning av kommandot "sök" bör som regel sänka betyget med två enheter.

Sök utanför området

Smärre överskridanden av angivna gränser för sökområdet bör ej påverka betygssättningen. Förflyttar sig hunden längre än 10 m utanför området och föraren har svårighet att dirigera den tillbaka, bör betyget sänkas med minst en enhet.

Tuggning på föremål

Lätt tuggning på apportföremål bör sänka betyget med en enhet. Anses tuggningen mer allvarlig (hunden biter sönder föremål), bör sänkning ske med minst två enheter.

Hunden, som skall utföra ett "vindarbete", får dirigeras med valfria kommandon, tillrop och armrörelser. Hunden skall finna föremålen inom en tidsrymd av fem minuter och för högsta betyg krävs att den avlämnar sista föremålet som vid apportering.

ANVISNINGAR FÖR TÄVLINGSMOMENTENS UPPLÄGGNING OCH UTFÖRANDE

Några allmänna synpunkter

Det sätt på vilket en hund utför ett moment är i stor utsträckning beroende av hur detsamma arrangeras. Den minsta lilla avvikelse från i reglerna gjord beskrivning av de skilda momentens uppläggning kan medföra, att hunds vanliga beteendemönster ändras, vilket i sin tur påverkar betygssättningen. Ett annat skäl varför avvikelser ej får göras är att en viss prestation krävs av hunden för att den skall kunna godkännas, uppflyttas etc. och att arrangemangen med hänsyn härtill inte får medverka till att varken underlätta eller försvåra i reglerna angivet utförande.

Oavsett hur noggrant regeltexten följs går det ändå ej att undvika, att förutsättningarna för momentens utförande kan bli olika hundarna emellan. Men detta beror då inte på tävlingsledaren utan på faktorer varöver denne inte kan råda. Som exempel härpå kan nämnas växlingar i väderlek, skiftande terräng, hastigt uppdykande störningar i närheten av tävlingsplatsen o.dyl.

Då regeltexten för de skilda momenten av utrymmesskäl måste vara kort, är följande komplettering till densamma avsedd att tjäna som vägledning för momentens uppläggning och utförande.

BEVAKNINGS- OCH KARAKTÄRSPROV

Allmänt

Innan ett prov börjar skall deltagarna av tävlingsledaren i detalj informeras om hur provet tillgår samt hur föraren skall uppträda därunder.

Vindmarkering

Före detta prov bör tävlingsledaren särskilt framhålla att hunden - trots att reglerna ej omnämner detta - bör gå framför föraren samt att förflyttningen skall ske i vanlig marschtakt.

Då vinden alltid skall blåsa från figuranten mot patrullvägen måste kontroll ske då och då att vindriktningen inte har ändrats under provets gång. Skulle detta inträffa måste en omplacering av figuranten genast göras med hänsyn tagen till den nya vindriktningen.

Hur lång sträcka föraren skall förflytta sig med hunden finns inte angivet i reglerna, men som regel bör sträckan inte överstiga 50 m.

Provets uppläggning i övrigt framgår av schematisk skiss på sid 3.

Ljudmarkering

Liksom vid vindmarkering får endast en hund i sänder prövas vid ljudmarkering. Vid detta prov bör särskilt påpekas att föraren efter provets början icke utan domares tillsägelse får befatta sig med hunden. Det bör uppmärksammas att figuranten skall gå ända fram till stoppmärket på 40-metersavståndet, oavsett om hunden markerat denne dessförinnan eller ej. Är det uppenbart att hunden på grund av hastigt uppkommande störningar (flygplan, skottlösning i närheten o.dyl.) ej kunnat uppfatta ljudet av figuranten, bör den ånyo prövas.

Exempel på uppläggning av ljudmarkeringsprov framgår av skissen på sid 4.

Karaktärsprov

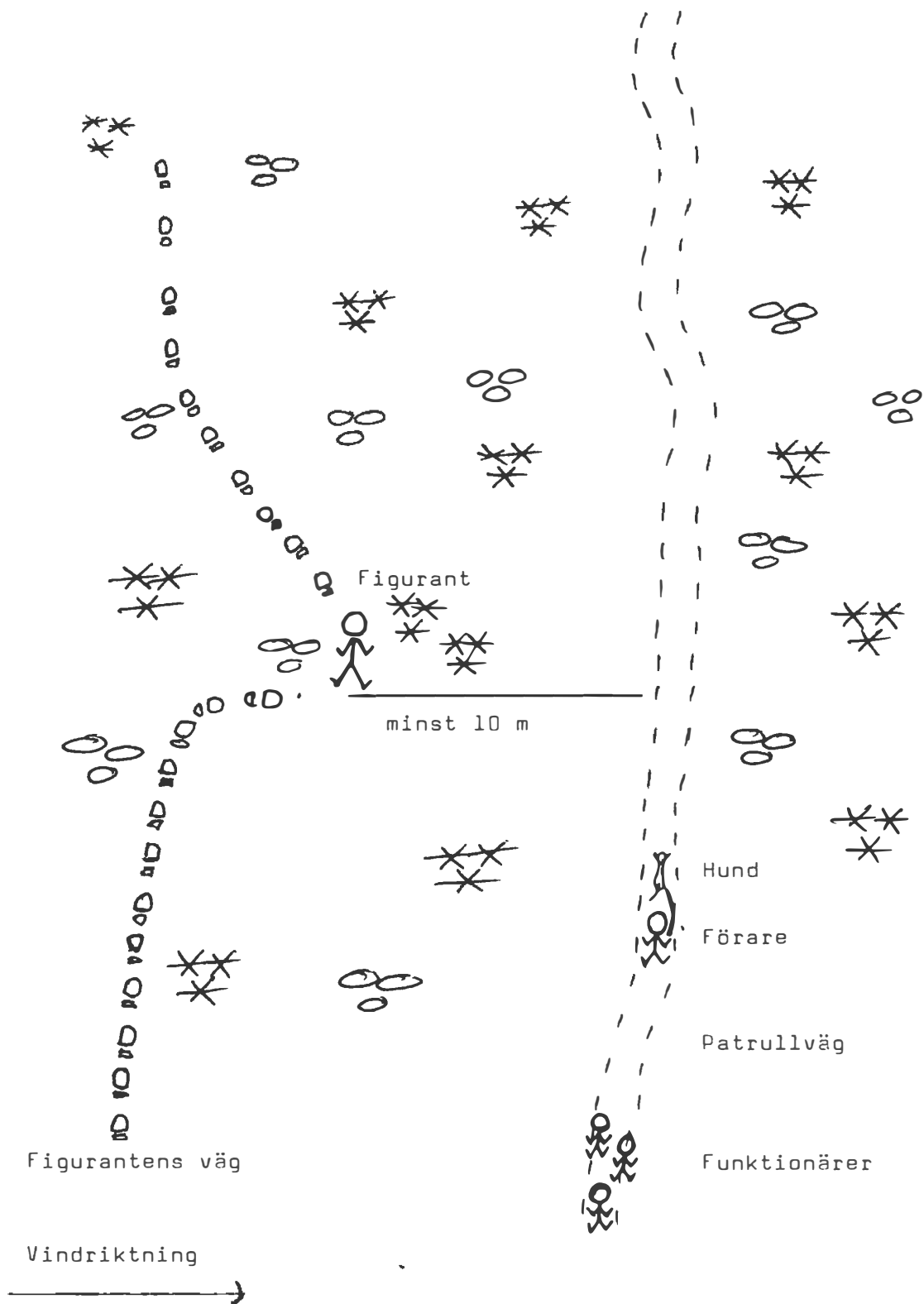
Av bevaknings- och karaktärsproven är det sista berört minst i reglerna. Där sägs endast att hunden i karaktärsprovet skall utsättas för överraskande och i viss mån skrämmande inverkningar, som bör variera allt efter omständigheterna. I karaktärsprovet ingående moment skall ha karaktären av "normala, vardagliga" störningar. Levande figurant bör användas medan "döda" föremål (pappfigurer o dyl) skall undvikas. Släde får inte användas vid karaktärsprov. Skottlossning skall ingå i provet. Av reglerna skulle man kunna utläsa, att uppläggnings- och uppläggnings av provet kan göras relativt enkel, men så är dock inte avsikten. Provet tillmäts ju - som framgår av reglerna - mycket stor betydelse och måste därför arrangeras på sådant sätt, att det möjliggör en allsidig prövning av hundens nervkonstitution och tillgänglighet. Såväl bevaknings- som karaktärsprovet ingår ju också som delmoment i prov för erhållande av tjänstehundcertifikat, vilket ytterligare understryker deras vikt. Observeras bör att hunden aldrig får utsättas för smärta vid karaktärsprovet.

Finner domaren det tveksamt om viss del av provet gett önskat utslag och därför tvekar om huruvida en hund skall godkännas eller ej, bör en kompletterande prövning ske. Tävlingsledaren bör därför ha några planerade störningsmoment i reserv.

För den i provet ingående skottlossningen gäller, att hundarna skall provas häri var för sig. Härvid används gevär, karbin, k-pist eller ev. pistol, ej knallskott. Minst två skott skall avlossas.

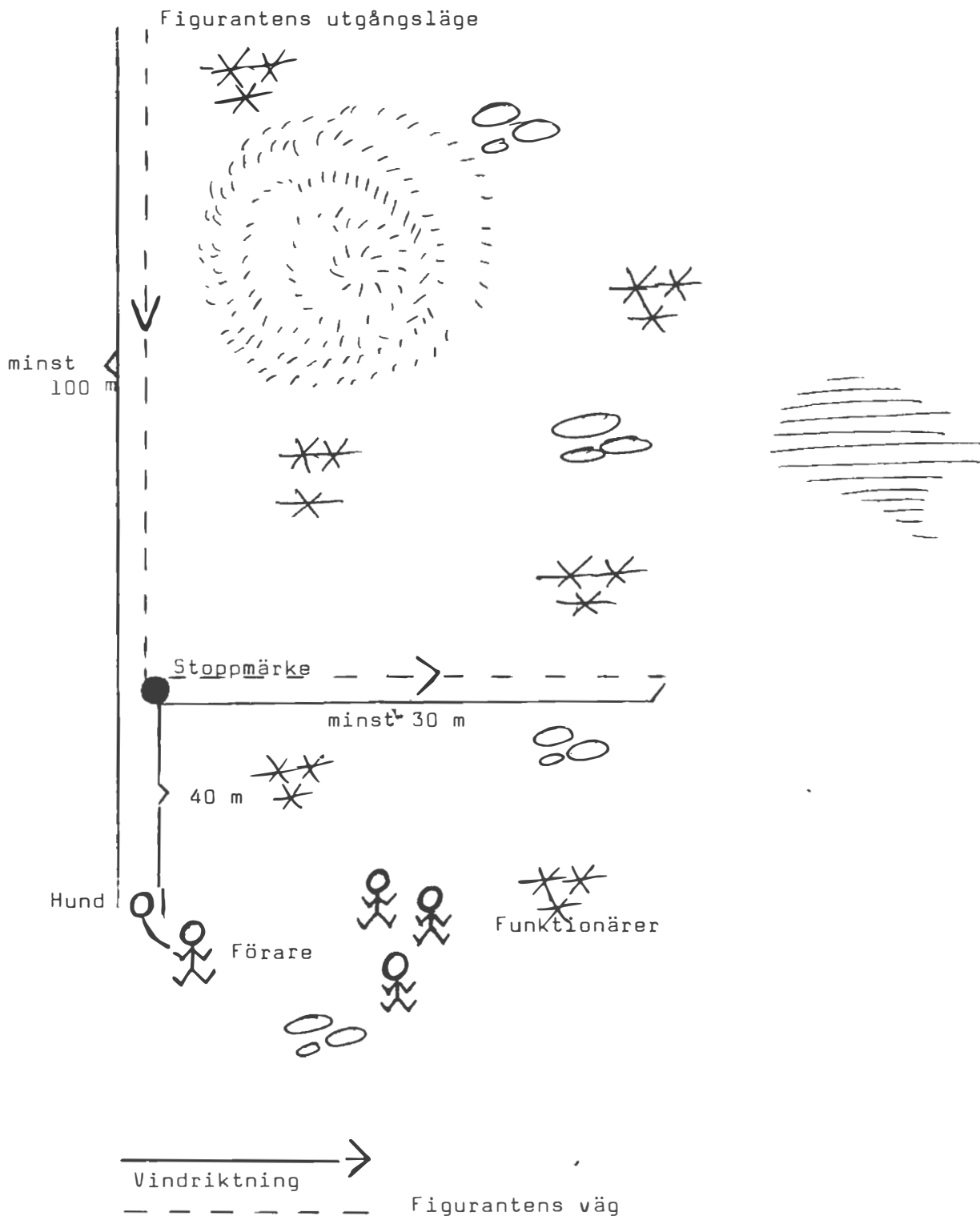
Funktionären skall följa ekipaget på cirka 10 m avstånd. Hunden må vara kopplad. Föraren kan dock om så anses erforderligt av domarna beordras att utbyta kopplet mot en lina eller i vissa fall koppla hunden lös. Observera att hunden bör ges god tid att avreagera efter varje moment för att komma i balans innan den provas i nästa.

Vindmarkering

Provet utföres i betäckt terräng. Avståndet mellan funktionärer och förare-hund bör vara cirka 10 m. Om naturlig patrullväg ej finns, bör sådan snitslas. Håll i minnet att hunden inte skall påvisa figuranten utan endast markera denne.

Ljudmarkering

Provet utföres i skylande busk- eller skogsterräng, vilken dock ej skall vara tät.

LYDNADSMOMENT

Appellklass

Linförighet

Vid momentets början skall hunden sitta (ev. stå) vid förarens vänstra sida. Kopplet skall hänga fritt. Det åligger tävlingsledaren att tillse att hunden under hela momentet föres i fritt hängande koppel. För att samtliga i provet deltagande hundar skall kunna prövas lika är det nödvändigt att detta moment sker efter ett på förhand uppgjort schema. Detta schema bör utvisa - förutom momentets omfång - den ordning i vilken olika detaljer, såsom vändningar, halter o.dyl. skall utföras. Tempot skall hela tiden vara vanlig marschtakt utom då språngmarsch beordras. Förflyttningar från halt två å tre steg i olika riktningar ingår ej i momentet.

Momentet börjar och slutar på tävlingsledarens kommando.

Framförgående

Under pågående förflyttning beordras föraren att med bibehållen huvudriktning kommandera hunden att gå framför föraren i kopplets hela längd. Förflyttningen skall ske i vanlig marschtakt. Efter cirka 25 m beordras föraren göra halt och kalla in eller gå fram till hunden. Helst utföres momentet i två riktningar.

Momentet börjar på tävlingsledarens tillsägelse, då ekipaget är under förflyttning och slutar då tävlingsledaren beordrat halt och hunden inlagt sin plats vid förarens sida. Frånsett ovannämnda halter bör halter ej ingå i momentet.

Fritt följ

Vid momentets början skall hunden okopplad sitta vid förarens vänstra sida. Kopplet skall vara undanstoppat. Några andra hjälpmedel, såsom t.ex. "godis", är ej heller tillåtna för att hålla hunden kvar. Utförandet sker på samma sätt som momentet "linförighet". Vad som sagts om nämnda moments början och slut gäller även för detta moment. Beträffande sidoförflyttningar förekommer sådana endast i segrarklass.

Platsläggande

Detta moment måste ovillkorligen utföras under förflyttning. Det är således inte tillåtet för föraren att helt stanna just när hunden skall läggas ned. Detta bör meddelas föraren före momentets början.

För att nå största möjliga rättvisa hundarna emellan bör samtliga hundar nedläggas på så gott som samma plats. Förflyttningen efter nedläggandet bör också vara ungefär lika långt av samma skäl.

Reser sig hunden eller gör något annat fel under förarens förflyttning får momentet på grund härav inte avbrytas, utan förflyttningen skall fortsätta.

I momentet, som börjar på tävlingsledarens tillsägelse, ingår inte bara själva nedläggandet utan även förflyttningen dessförinnan. Momentet är slut i och med att föraren stannat och vänt sig om.

Inkallande

Av reglerna framgår hur momentet skall utföras. Momentet är slut då hunden intagit sin plats vid förarens sida.

Apportering

Med den i reglerna nämnda "utgångsställningen" menas att hunden skall sitta okopplad vid förarens vänstra sida. Så långt möjligt bör apporteringen ske på samma plats och i samma riktning för samtliga hundar. Momentet börjar i och med att tävlingsledaren beordrar föraren att kasta föremålet. Därefter måste föraren vänta på tillsägelse från tävlingsledaren innan hunden sänds. När hunden återvänt till föraren, får avlämning ej ske förrän på tävlingsledarens tillsägelse.

Den tid som hunden skall sitta kvar på sin plats från det ögonblick då apportföremålet kastas tills kommandordet "apport" ges, bör vara lika långt för samtliga hundar. Detsamma gäller den tidsrymd under vilken hunden skall hålla kvar föremålet före avlämnandet.

Hopp över hinder

På tävlingsledarens tillsägelse ger föraren hunden - som sitter vid förarens vänstra sida - kommando att hoppa över redskåpet. När detta kommando ges får föraren inte lämna sin plats. Detta skall ske först sedan hunden startat. Efter hoppet fortsätter föraren med hunden vid sidan som vid fritt följ tills tävlingsledaren beordrar halt.

Platsliggande

Sedan förarna lämnat hundarna, får dessa inte påverkas genom kommandon, handtecken eller dylikt. Tiden under vilken hundarna skall kvarligga tas först då förarna intagit sina platser på det stipulerade 30-metersavståndet. Fel som hundarna begår får inte rättas till i annat fall än vid uppenbar risk för slagsmål hundar emellan eller om hund, som lämnat sin plats, allvarligt stör andra hundar. I dylika fall ger tävlingsledaren order om sådan hunds avhämtning, ej inkallning.

Skulle det inträffa att en förare efter det hundarna lämnats ensamma, vidtar åtgärd, som påvisbart stör andra hundar, skall momentet göras om för samtliga hundar utom den felande. Denne underkänns nämligen automatiskt i momentet.

Momentet är slut när tiden utlupit, dvs. innan förarna återvänt till hundarna.

Lägre klass

Linförighet

Utföres som i appellklass, vilket innebär att momentets omfång skall vara detsamma som i nämnd klass.

Framförgående

Utföres som i appellklass.

Fritt följ vid sidan

Utföres som i appellklass.

Platsläggande

Utföres som i appellklass med den skillnaden, att föraren avlägsnar sig minst 25 m från hunden.

Inkallande

Utföres som i appellklass men med hunden på 25 m avstånd.

Krypande

Som framgår av reglerna äger föraren själv bestämma om hunden skall vara kopplad eller ej. Utgångsställningen för hunden är liggande. Momentet börjar därefter på tävlingsledarens tillsägelse. Krypandet skall för samtliga hundar ske i av tävlingsledarens anvisad riktning och från av denne angiven plats. Efter cirka tre meter beordrar tävlingsledaren halt. Momentet är då slut. Hundens sättande ingår således inte i momentet.

Framåtsändande

Av reglerna framgår att momentet påbörjas under pågående förflyttning. Hunden skall under denna förflyttning - som ingår i momentet - vara okopplad. Det förhållandet att en hund förflyttar sig snabbare framåt än en annan, får inte medföra att förarnas förflyttningar blir olika långa, såvida detta kan undvikas av utrymmesskäl. Sedan hunden kommit på föreskrivet minimiavstånd - 8-10 m - bör provet omfatta en fortsatt förflyttning av minst 25 m. Meningen är att inkallningen som regel skall ske under det föraren fortsätter marschen framåt, men att tävlingsledaren i vissa fall (otillräckligt utrymme) kan beordra föraren göra halt innan inkallningen är slutförd. Momentet utföres därefter i omvänd riktning. Halter inlagda under momentet skall ej ingå.

Momentet är slut sedan föraren på tävlingsledarens tillsägelse gjort halt och hunden intagit sin plats.

Apportering

Utföres som i appellklass, men en av tävlingsledaren utlämnad s.k. apportbock skall användas.

Apportering och hopp över hinder

Ansatsavståndet väljes fritt av föraren. Hopp utföres i båda riktningarna. Tappar hunden föremålet på återvägen före själva hoppet, får den - om den tar sig över redskapet utan apportföremålet - inte ånyo sändas för att hämta detsamma. Samtliga hundar bör utföra hoppet i samma riktning.

Momentet börjar på tillsägelse av tävlingsledaren. För föremålets kastande, hundens sändande och föremålets avlämnande gäller vad som sagts under momentet "apportering".

Platsliggande

Utföres som i appellklass med den skillnaden att hundarna skall kvarligga på 50 m avstånd från förarna under fem minuter.

Skottoberördhet

Beträffande detta moment är regeltexten utförlig och entydig, varför komplettering av densamma ej är erforderlig. Nämnas bör dock att hund, som ej legat kvar under det föregående momentet, ånyo skall nedläggas före prövningen i skottoberördhet, dock inte mer än en gång. Övriga hundar får ej läggas om.

Hundarna bör kvarligga en stund innan förarna beordras hämta dem.

Budföring med störning

För att förebygga att hunden störs vid detta moment bör tävlingsledaren tillse att inga personer (funktionärer eller utomstående) uppehåller sig i sträckans omedelbara närhet. Fullföljes inte budföringen, utan hunden vänder tillbaka till utgångsläget hos föraren eller hjälpföraren, får den inte sändas på nytt. Meningen är att hunden skall gå ända fram till den mottagande föraren så att denne kan ta i hunden. Det är ej tillåtet för föraren att vidta åtgärd, som kan rubriceras som hjälpmedel för att underlätta utförandet. Hit hör exempelvis mutning med "godis", kvarlämnande av för hunden attraktiv sak hos hjälpföraren m.m.

Momentet börjar på tillsägelse av tävlingsledaren. Denne skall också ange när hunden skall sändas tillbaka till föraren. Först när hunden inlagt sin plats vid förarens sida är momentet slut.

Högre klass

Linförighet

Utföres som i appellklass.

Framförgående

Utföres som i appellklass.

Fritt följ vid sidan

Utföres som i appellklass.

Platsläggande

Utföres som i lägre klass.

Inkallande med stående

Av regeltexten framgår hur momentet skall utföras. Det kan vara lämpligt att före momentets början informera föraren om var hunden skall stanna.

Stående

Momentet skall utföras under förflyttning och endast i en riktning. Liksom vid ett flertal andra moment är det av vikt, att detta moment utförs på ungefär samma plats för samtliga hundar.

Liksom vid momentet "platsläggande" ingår förflyttningen i momentet. Starten skall därför ske från stillastående på tävlingsledarens tillsägelse. Denne skall också ange, när hunden skall stanna. Momentet är slut när föraren stannat och vänt sig om.

Krypande

Utföres som i lägre klass men med okopplad hund, som skall krypa cirka 5 m.

Framåtsündande

Utföres i princip lika som i lägre klass. Ökningen av svårighetsgraden ligger däri, att hunden i båda riktningarna skall passera minst fyra personer, som bör placeras med så stort mellanrum (enligt reglerna 3-5 meter) att hunden inte frestas att springa vid sidan av dem. Till skillnad mot lägre klass omnämnes i viss mån längden av den sträcka hunden skall förflytta sig. Sålunda föreskrivs att hunden och föraren skall förflytta sig cirka 30 m sedan gruppen passerats.

Skall på kommando

Regeltexten medger valfri ställning för hunden. Detta får emellertid inte tolkas på så sätt att hunden utan betygsreducering får växla från en ställning till en annan.

Momentet börjar på tävlingsledarens tillsägelse. Denne ger också order eller tecken till föraren, när hunden på kommando skall upphöra med skallet. Skallet bör pågå ungefär fem sekunder.

Fritt hopp över hinder

Det ankommer på tävlingsledaren att bestämma från vilken sida av redskapet hunden skall starta. Föraren äger dock rätt att själv avgöra hundens startavstånd. Dessutom skall tävlingsledaren, innan momentet startar, inhämta besked, som meddelas domarna, vilken ställning hunden skall inta före återhoppet. Kommandoordet "plats" får ej användas.

Apportering av tungt föremål

Under tiden föraren utlägger det tunga föremålet, vilket sker på tävlingsledarens tillsägelse, skall hunden stanna kvar på sin plats. När föraren återvänt till hunden börjar momentet på tävlingsledarens tillsägelse och utföres därefter som momentet "apportering" i appellklass.

Platsliggande

Utföres som i appellklass men med den skillnaden, att hundarna skall kvarligga i 10 minuter på 75 m avstånd från förarna.

Skottoberördhet

Utföres som i lägre klass. Skottlossningen skall dock ske på ett avstånd av cirka 30 m från hundarna.

Segrarklass

Fritt följ vid sidan

Utföres som i appellklass, dock att förflyttningar från halt två å tre steg i olika riktningar tillkommer. Prövningen av hundens följsamhet vid stegförflyttningarna bör ske på samma ställe för samtliga hundar.

Platsläggande

Utföres som i lägre klass men föraren skall springande lämna hunden. Förarens språngmarsch skall börja i samma ögonblick som hunden nedlägges.

Inkallande med stående och läggande

Regeltexten anger i detalj hur momentet skall utföras. Det är lämpligt att före momentet informera föraren om på vilka avstånd hunden skall ställa resp. lägga sig.

Stående

Utföres som i högre klass.

Krypande

Utföres som i högre klass. Hunden skall dock krypa cirka 10 m. Under pågående krypning skall en vändning - lika för samtliga hundar - göras åt höger eller vänster. Platsen för vändningens utförande bestäms av tävlingsledaren.

Framåtsändande

Utföres som i högre klass.

Skall på kommando

Utföres som i högre klass med den skillnaden att hunden sittande skall avge skall.

Fritt hopp över hinder

Utföres som i högre klass.

Apportering

Utföres som i appellklass. Metallföremålet, som väljes av tävlingsledaren, bör vara lagom stort och av sådan beskaffenhet att hunden utan större o-lägenhet kan fatta tag i detsamma.

Apportering av tungt föremål

Utföres som i högre klass.

Stegklättring

I utgångsställningen bör hunden sitta cirka två meter från nedersta stegpinnen. Momentet börjar därefter på tävlingsledarens tillsägelse. Föraren skall - sedan hunden börjat klättringen - följa vid sidan av redskapet till stegens bortre ände. Klättringen sker endast i en riktning. Ramlar hunden ned från redskapet får den inte göra om klättringen.

Platsliggande

Utföres som i appellklass men med den skillnaden att hundarna skall kvarligga 10 min med förarna dolda.

Skottoberördhet

Skottlossningen skall här ske på 20 m håll från de liggande hundarna. Förarna skall kvarbliva utom hundarnas åsyn. I övrigt gäller för provet detsamma som i lägre klass.

SPECIALPROV

Appellklass

Spårning

Hur spåret skall läggas framgår tydligt av reglerna. Observera dock att domarna bör kunna följa hundarnas arbete hela tiden. Sedan hunden påsatts sele och spårlina släpps den på spåret på tävlingsledarens tillsägelse. Det är tävlingsledaren som skall tillse, att hunden föres på i reglerna angivet sätt. Efter avslutad spårning skall apportföremålen avlämnas till tävlingsledaren, som därefter underrättar domarna om antalet funna föremål. Tävlingsledaren skall också tillse, att förare och hund efter avslutad spårning väljer rätt väg tillbaka. Hunden får icke springa lös, utan skall följa vid sin förarens sida. F.ö. se skiss sid 14.

Budföring

Budföringen tillgår i princip på samma sätt som i lägre klass. Sträckan är dock bara hälften så lång och momentet utföres utan skottlossning.

Skyddshundsgrupp

Lägre klass

Spårning

Utföres som i appellklass med den skillnaden att spåret här är 400 m långt. Det bör observeras att momentet ej är tidsbegränsat. Trots att spåret är längre än i appellklass bör det utläggas så att domarna kan se hunden under hela spårningen. Se skiss sid 15.

Skyddstjänst

Som bredvidläsning till vad som i det följande sägs om skyddstjänsten hänvisas till för figurantutbildning upprättad utbildningsplan.

(Figuranten utan skyddsdräkt)

Överfall

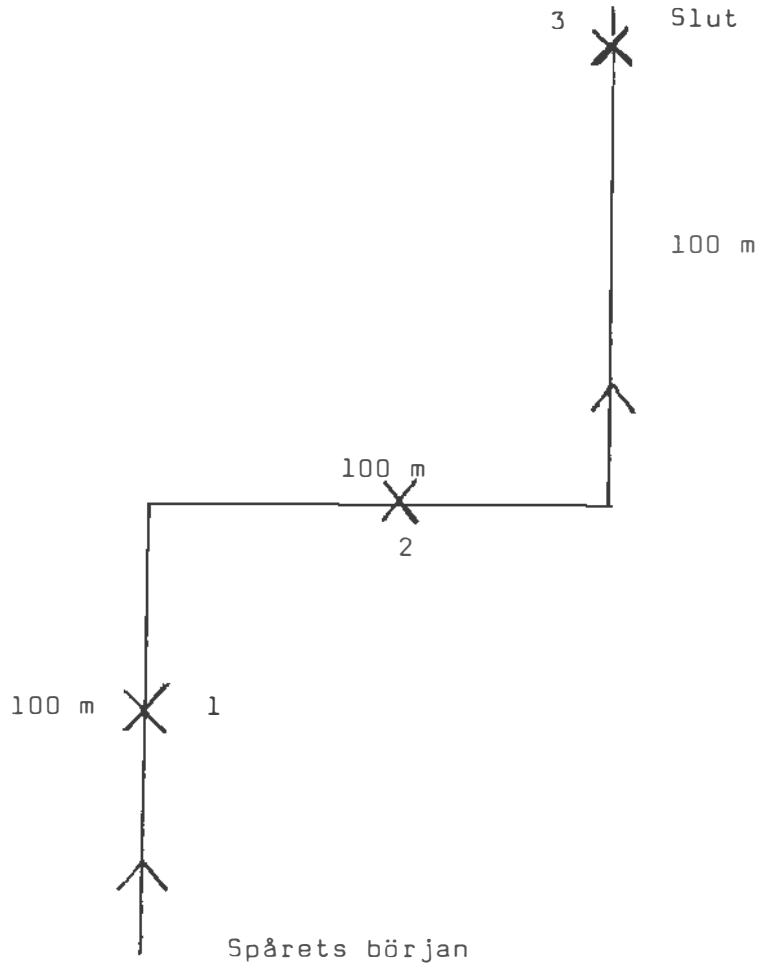
Sedan figuranten utom hundens åsyn placerats i dold ställning börjar momentet på tävlingsledarens tillsägelse. Hunden skall föras som vid fritt följ i av tävlingsledaren angiven riktning. Den väg som hund och förare skall följa bör inte ligga närmare figurantens plats än cirka 10 m. När ekipaget nått nästan i jämnhöjd med figuranten, ger tävlingsledaren tecken till denne att överfalla föraren. Hunden skall då avvisa angreppet, vilket bör ske innan föraren träffats. Det bör uppmärksammas att striden mellan hunden och figuranten skall pågå tills föraren ger order om att den skall upphöra. När sådan tillsägelse ges, skall figuranten så fort som möjligt avbryta angreppet och därefter förhålla sig passiv. Momentet avslutas med en transport på cirka 25 m.

Spårning

Appellklass = 300 m

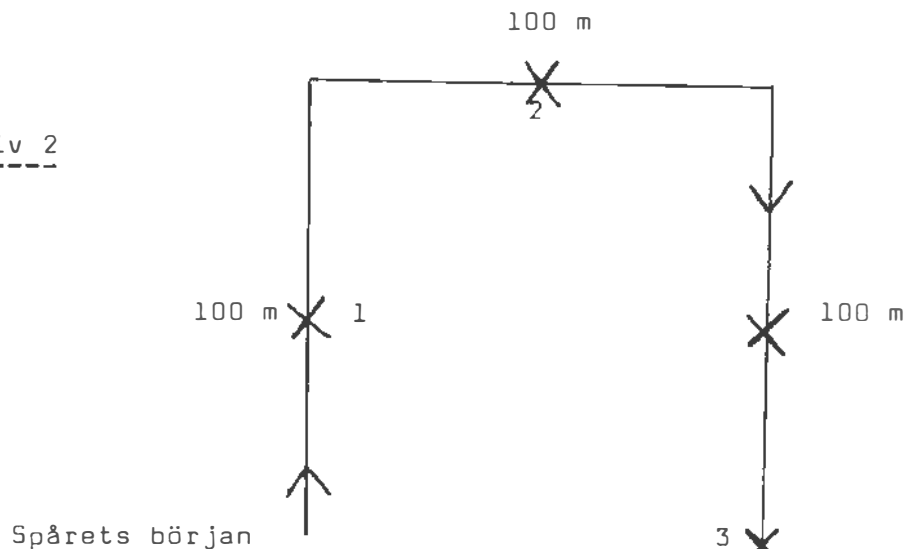
X apportföremål

Alternativ 1

Spårläggaren skall
fortsätta rakt fram
ca 50 m innan avvikel-
se sker åt endera sidan.

Alternativ 2

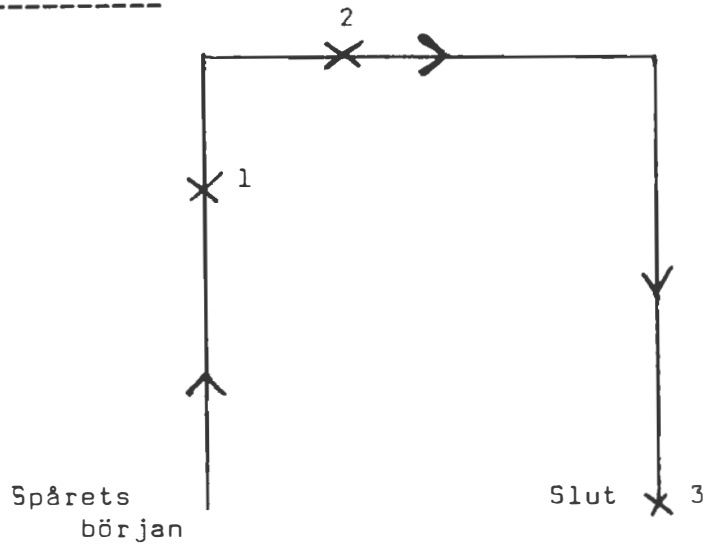
Spårläggaren skall
fortsätta rakt fram
ca 50 m innan av-
vikelse sker åt en-
dera sidan.

Spårning

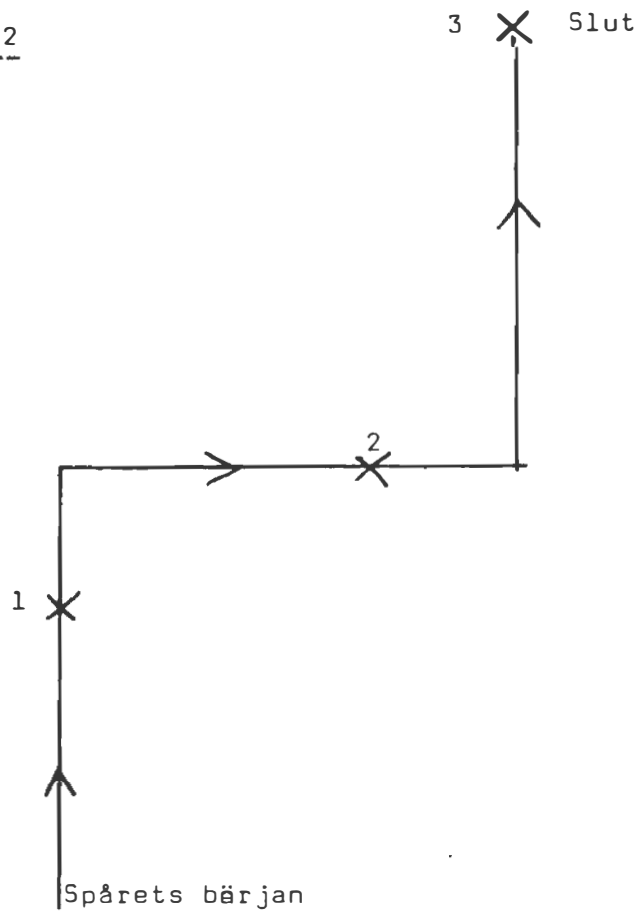
Skyddshundsgrupp, lägre klass = 400 m
"-", högre klass = 500 m

X = apportföremål
Vinklarna lägges efter
1/3 resp 2/3 av spår-
sträckan

Alternativ 1

Alternativ 2

(Figuranten i skyddsdräkt)

Transport

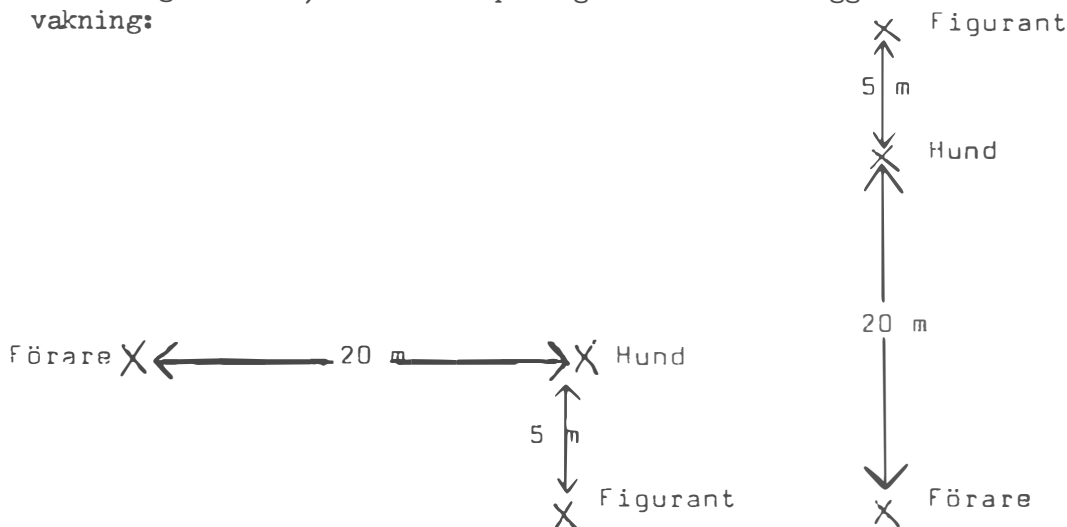
Momentet börjar på tävlingsledarens tillsägelse med figuranten tre meter framför förare och hund. Transporten med figuranten på nämnt avstånd bör pågå cirka 15 m för att därefter fortsätta med figuranten cirka 1 m snett framför. Under transporten får figuranten inte vidta någon åtgärd, som av hunden uppfattas som hot. Däremot bör figuranten svänga på armarna såsom fallet är vid en vanlig förflyttning.

När tävlingsledaren efter cirka 50 m beordrar halt är momentet slut. Hunden skall då sätta sig vid förarens sida.

Bevakning

Detta moment börjar i och med att tävlingsledaren beordrar föraren lägga ned hunden fem meter från figuranten. Sedan hunden lagt sig intar föraren på tävlingsledarens tillsägelse sin plats enligt skiss nedan. I reglerna föreskrivs inte hur lång tid hunden skall kvarligga utan detta avgörs av tävlingsledaren. Den tid under vilken hunden skall bevaka figuranten bör som regel uppgå till 30 sekunder från det ögonblick föraren intagit sin plats. Momentet är slut först när påföljande moment påbörjas.

I reglerna anges tydligt hur man skall förfara med efterföljande två moment, om hunden reser sig och angriper figuranten eller reser sig utan att angripa. Däremot omnämns inte hur det skall förfaras, om hunden av annan anledning underkänns i bevakningsmomentet. Meningen är emellertid att om underkännandet haft annan orsak än angrepp på figuranten, så äger hunden delta i efterföljande moment. Innan detsamma igångsättes skall hunden nedläggas på nytt. Kan den ej ligga kvar tills föraren intagit stipulerat avstånd, avbryts momentet. Placering av hund, förare resp. figurant vid nedläggande av hund för bevakning:

Flykt

Det bör observeras att figuranten skall fly i riktning från hunden och föraren. Flykten börjar på tillsägelse eller tecken av tävlingsledaren. Den skall ske i snabb takt utan avvikelser åt sidorna. Hur lång sträcka figuranten skall fly blir beroende av hur snabbt hunden angriper. Figuranten skall nämligen utan tillsägelse stanna så snart hunden angriper. Angriper inte hunden, avbryts flykten efter cirka 50 m på tillsägelse av tävlingsledaren. Momentet är slut så snart figuranten stannat.

Om hunden ej angriper figuranten får efterföljande moment ej fullföljas.

Figuranten står still

Detta moment börjar automatiskt då flykten stoppats och figuranten förhåller sig passiv. Reglerna föreskriver inte hur lång tid hunden skall kvarstanna hos figuranten och bevaka denne. Bevakningen skall dock pågå till dess föraren efter tävlingsledarens tillsägelse gått fram till hunden och tagit hand om denne. Tillsägelsen bör ges först efter minst 10 sek.

Högre klass

Spårning

Utföres som i appellklass med beaktande av att spårsträckan förlängts till 500 m och tiden satts till 40 min. samt att spåret skall vara icke-förarspår.

Uppletande av föremål

Föraren väljer själv den sida varifrån hunden skall dirigeras. Ur rättvisesynpunkt är det viktigt att föremålen utläggs på ungefär samma platser för samtliga hundar. Föraren får under provet inte byta sida. Ej heller får föraren beträda sökområdet. Under provet äger föraren inkalla hunden även om den inte skall avlämna något föremål.

Momentet är slut antingen då hunden avlämnat de tre föremålen eller på tävlingsledarens tillsägelse när 5-minutersperioden utlupit.

Skyddstjänst

(Figuranten i skyddsdräkt)

Transport I

Utföres som i lägre klass.

Överfall I

Momentet utföres under transport. I reglerna anges att figuranten efter anvisning av tävlingsledaren skall rikta ett slag mot föraren. För att få tillräckligt svängrum att göra detta med högra armen, bör figuranten vid angreppets början befinna sig cirka en meter vid sidan av och något framför hund och förare. Angreppet, som skall utföras med verklig kraft, får aldrig riktas mot hunden utan mot övre delen av förarens kropp. Reglerna föreskriver inte hur lång tid angreppet skall pågå utan detta avgörs av föraren. Så snart hunden avvärt angreppet, beordras den av föraren att släppa figuranten. När föraren tagit hand om hunden är momentet slut.

Modprov

I utgångsläget står figuranten orörlig strax till vänster om och något framför föraren och den sittande hunden. Momentet börjar efter tillsägelse eller tecken av tävlingsledaren, varvid figuranten flyr. Hunden får inte sändas efter den flyende förrän tävlingsledaren ger order här om. Detta bör ske först sedan figuranten sprungit cirka 25 m. Med hänsyn till den snabbhet varmed hunden handlar, när den närmar sig figuranten, bör denne vända sig om och börja hota hunden på ett avstånd av minst 10 m. Momentet är slut i och med att föraren kommenderar "stå still" och figuranten avbryter angreppet på hunden.

Observeras bör att figuranten aldrig får "bjuda" hunden ärmen.

Släppande

Detta moment börjar på förarens order till figuranten att upphöra med angreppet och figuranten står still. Momentet är slut, när föraren kommit fram till hunden och tagit hand om den.

(Figuranten utan skyddsdräkt)

Transport II

Utföres som i lägre klass.

Överfall II

Utföres som överfall I.

Fasttagande

I utgångsläget sitter hunden okopplad vid förarens vänstra sida. Momentet börjar då tävlingsledaren ger figuranten order att fly i riktning från hunden. När figuranten nått cirka 25 m sänds hunden på tillsägelse av tävlingsledaren. För att komma undan hunden börjar figuranten vika i sidled, då hunden befinner sig på ett avstånd av cirka 15 m. Reglerna föreskriver att figuranten skall stanna "en stund" efter hundens angrepp, vilket innebär att det är figuranten som avgör tidpunkten för flyktens upphörande. Regeltexten är något oklar och kan föranleda missförstånd. Meningen är emellertid att figurantens uppträdande efter hundens första angrepp skall bli beroende av hur pass kraftigt angreppet varit. Ett mycket vagt angrepp bör medföra att flykten fortsätter, medan en kraftig stöt vid första angreppet bör resultera i att figuranten stannar.

Det framgår inte av reglerna vem som skall beordra föraren att avhämta hunden. Detta tillkommer dock tävlingsledaren. Momentet är slut, när föraren kommit fram och tagit hand om hunden.

Dubbelretning

Momentet är mycket komplicerat och svårt att utföra på rätt sätt. För att få den rätta förutsättningen för momentets utförande måste alla förberedelser göras omärkligt för hunden och helst även för föraren. Hunden bör således vid transporten enbart vara inställd på den figurant som transporteras. Transporten - som ingår som en del av momentet - börjar på tävlingsledarens tillsägelse. När förare, figurant och hund kommit på lämpligt avstånd - cirka 10 m - från den figurant som skall göra överfallet, rusar denne på tävlingsledarens tecken fram ur sitt gösmtälle och söker överfalla föraren. Överfallet skall ske tyst och bör komma bakifrån. Den transporterade figuranten skall lungt stanna och förbli passiv.

Momentet är slut först när angreppet avvärjts.

Segrarklass

Spårning

Utföres som i appellklass med i reglerna angiven ökning av svårighetsgraden. Med hänsyn till den längre spårsträckan i denna klass kan det uppstå vissa svårigheter att utlägga spåret i för domarna överskådlig terräng, men man bör även här sträva efter att lägga ut spåren på så sätt att domarna kan följa hundens arbete åtminstone under större delen av spåret. F.ö. se skiss sid 20.

Uppletande av föremål

Utföres som i högre klass.

Skyddstjänst

(Figuranten utan skyddsdräkt)

Avsökande

Momentet börjar på tillsägelse av tävlingsledaren. Dessförinnan skall dock området vara avvallat, vilket lämpligast sker genom att personer med hanhundar får gå kors och tvärs inom hela området. Figuranten, som skall vara placerad i ett naturligt gömställe, bör enligt tävlingsledarens direktiv byta plats från hund till hund. Momentet slutar i det ögonblick hunden funnit figuranten. Det bör uppmärksammas att föraren icke har rätt att låta hund söka på återvägen även om tid återstår. Momentet är därför slut så snart området genomsökts i en riktning. Momentet får dock inte avbrytas förrän föraren anträtt återvägen. Föraren kan således stå kvar tiden ut vid områdets borte gräns och dirigera hunden därifrån.

Ståndskall

Av regeltexten framgår tydligt hur figuranten skall uppträda. Detta moment börjar i det ögonblick hunden upptäcker figuranten och slutar när föraren kommit fram till platsen och tagit hand om hunden.

Överfall I

Utföres som i högre klass.

Fasttagande

Utföres som i högre klass.

Bevakning I

Av reglerna framgår inte på vilket avstånd från figuranten hunden skall placeras, ej heller vilken ställning hunden skall inta. Ett lämpligt avstånd är 2-3 meter, men detta avgör föraren. Det är också föraren som bestämmer vilken ställning hunden skall placeras i vid bevakningen.

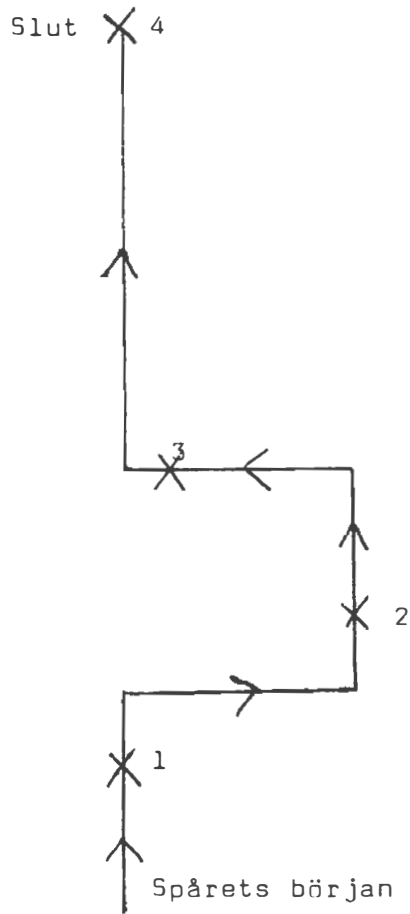
På tävlingsledarens tillsägelse placerar föraren hunden på bevakning. Tävlingsledaren ger också order om när föraren skall lämna hunden, i

Spårning

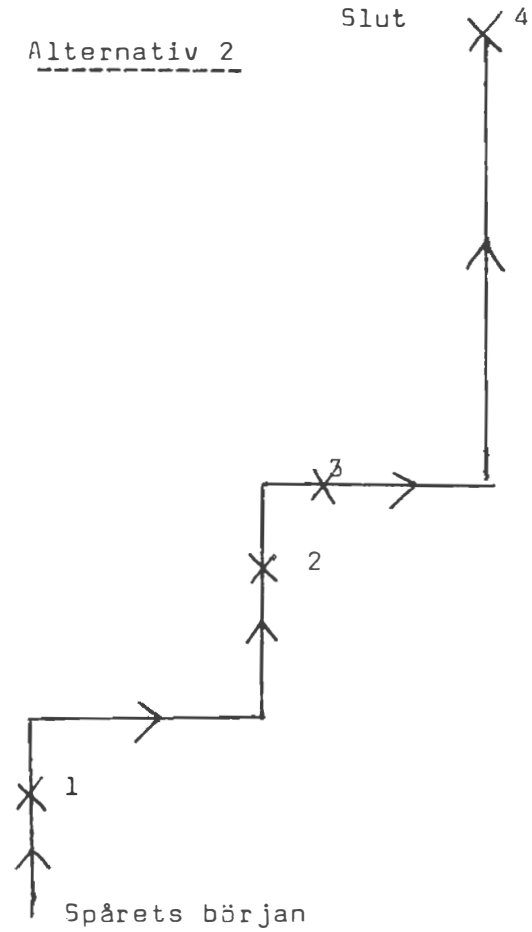
Skyddshundsgrupp, segrarklass = 600 m

X = apportföremål
Vinklarna lägges efter 100, 200, 300 resp 400 m av spårsträckan.

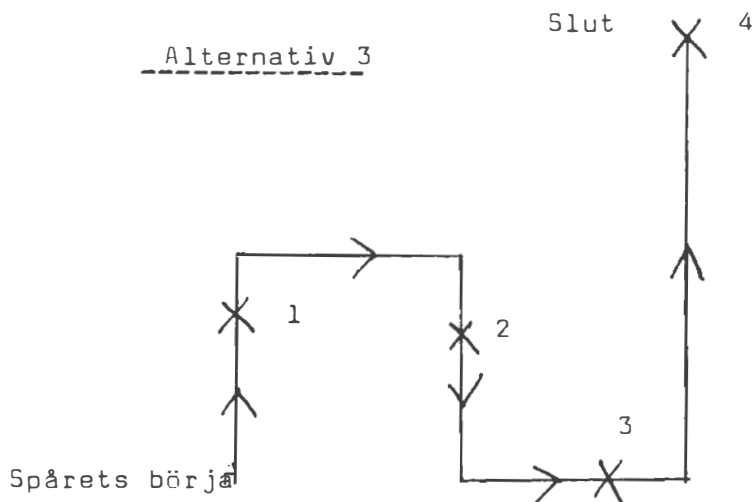
Alternativ 1

Alternativ 2

Alternativ 3

vilken riktning detta skall ske och hur långt. Under tiden föraren förflyttar sig från den bevakande hunden får figuranten inte röra sig. Momentet börjar i och med att hunden placerats på bevakning. På tävlingsledarens tecken söker därefter figuranten avvika. Detta skall ske på ett naturligt sätt, ett ordval i reglerna som kan missförstås. Figuranten får inte smyga från platsen, ett förfaringssätt som kanske vore mest naturligt sett ur praktisk synpunkt. Så fort hunden angriper skall figuranten utan tillsägelse stanna. Går hunden inte till angrepp eller utför den ett mycket svagt angrepp, fortsätter figuranten tills tävlingsledaren ger tecken att förflyttningen skall upphöra.

Momentet är slut när föraren efter tävlingsledarens tillsägelse gått fram till hunden och tagit hand om den.

Dubbelretning

Utföres som i högre klass.

Sändande av hund

Momentet börjar på tävlingsledarens tillsägelse. Hunden skall då sitta vid förarens sida. Då hunden ej får ha haft kontakt med den person till vilken den skall sändas är det av stor vikt, att inga andra personer uppehåller sig i sådan närhet att misstag kan uppstå, dvs. hunden springer till "fel" person. Figuranten skall i detta fall stå stilla. Momentet är slut när föraren efter tävlingsledarens tillsägelse kommit fram till hunden och tagit hand om den.

(Figuranten i skyddsdräkt)

Transport II

Utföres som i lägre klass.

Överfall II

Utföres som i högre klass.

Modprov

Utföres som i högre klass, men som framgår av reglerna måste hunden för godkännande ovillkorligen angripa.

Släppande

Utföres som i högre klass.

Bevakning II

Utföres lika som bevakning I.

Flykt med skottlossning

I utgångsläget sitter hunden vid förarens sida. Momentet börjar när figuranten på tävlingsledarens tecken eller tillsägelse flyr i riktning från hunden. På tävlingsledarens order sänder föraren därefter hunden

efter den flyende figuranten, när denne sprungit ca 25 m. Det förhållande att reglerna föreskriver att figuranten skall vända sig om, när hunden nått nästan fram till denne, får inte medföra att figuranten avbryter flykten. Däremot får det anses naturligt att figuranten i skottlossningsögonblicket bromsar farten för att sedan - om hunden inte hunnit angripa - fortsätta flykten som förut. När hunden angripit skall figuranten vara i rörelse så länge hunden bibehåller sitt grepp. Föraren äger rätt att uppta förföljandet då skottet avlossas. Momentet är slut när hunden intagit utgångsställningen.

Spårhundsgrupp

Lägre klass

Spårning

Spåret utlägges med iakttagande av i reglerna angiven svårighetsgrad. Momentet börjar på tillsägelse av tävlingsledaren. Påsläppet sker på en av tävlingsledaren utmärkt plats. Spårets utgångsriktning skall anges. F.ö. se skiss sid 23.

Momentet är slut när hunden utarbetat spåret och funnit sista föremålet. Föremålen skall enligt reglerna avlämnas till funktionär inom 35 min. Att föremålen skall avlämnas till funktionär inom nämnd tid får dock inte tolkas på det sättet, att den tävlande är skyldig att alltid återvända till utgångsläget och där söka upp en funktionär. Tvärtom bör det vara så, att föremålen bör kunna avlämnas till en funktionär i närheten av spårets slut. I besvärlig terräng föreligger nämligen stor risk för att föraren inte hinner redovisa föremålen inom den föreskrivna tiden. Vidare kan en förare under återgången tappa orienteringen med risk att han kommer in på andra spår.

Högre klass

Spårning

Utföres som i lägre klass med i reglerna föreskriven skärpning av svårighetsgraden. Spårets huvudriktning (ej utgångsriktning) skall anges. Se f.ö. skiss sid 23.

Uppletande av föremål

Utföres som i skyddshundsgruppens högre klass.

Segrarklass

Spårning

Utföres som i högre klass med i reglerna föreskriven skärpning av svårighetsgraden. Se f.ö. skiss sid 24.

Uppletande av föremål

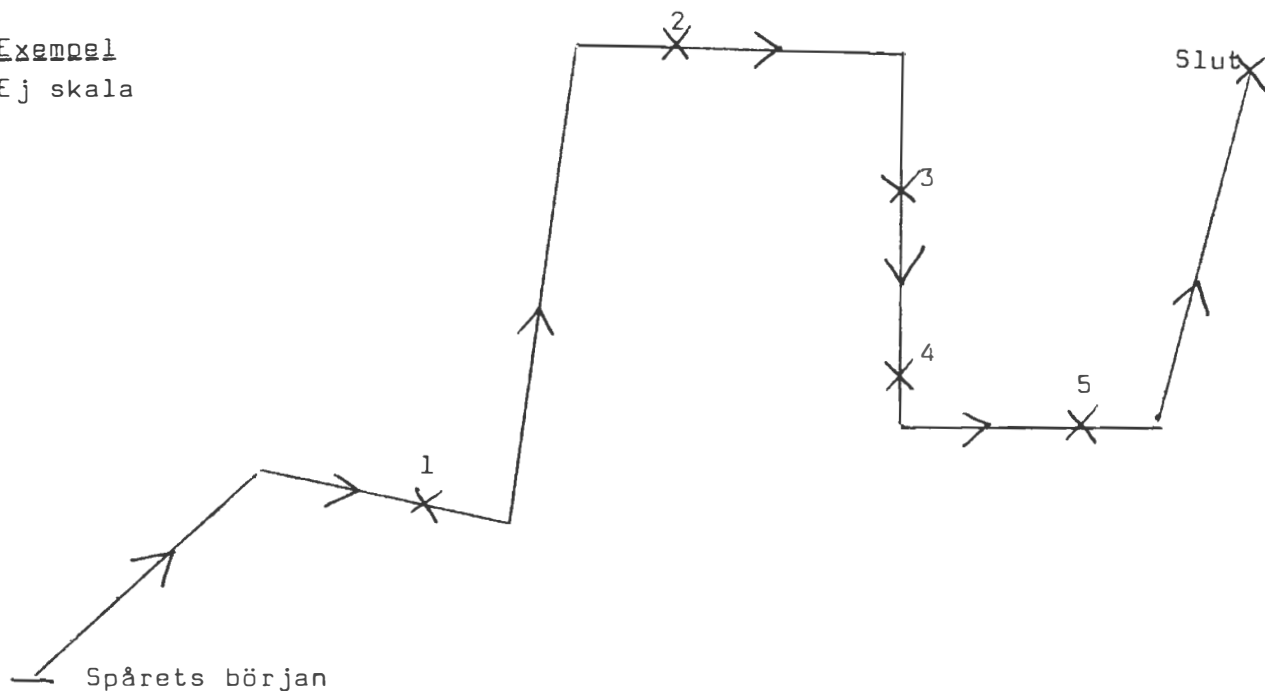
Utföres som i skyddshundsgruppens högre klass.

Spårning

Spårhundsgruppen, lägre klass = 1000 m

X = apportföremål

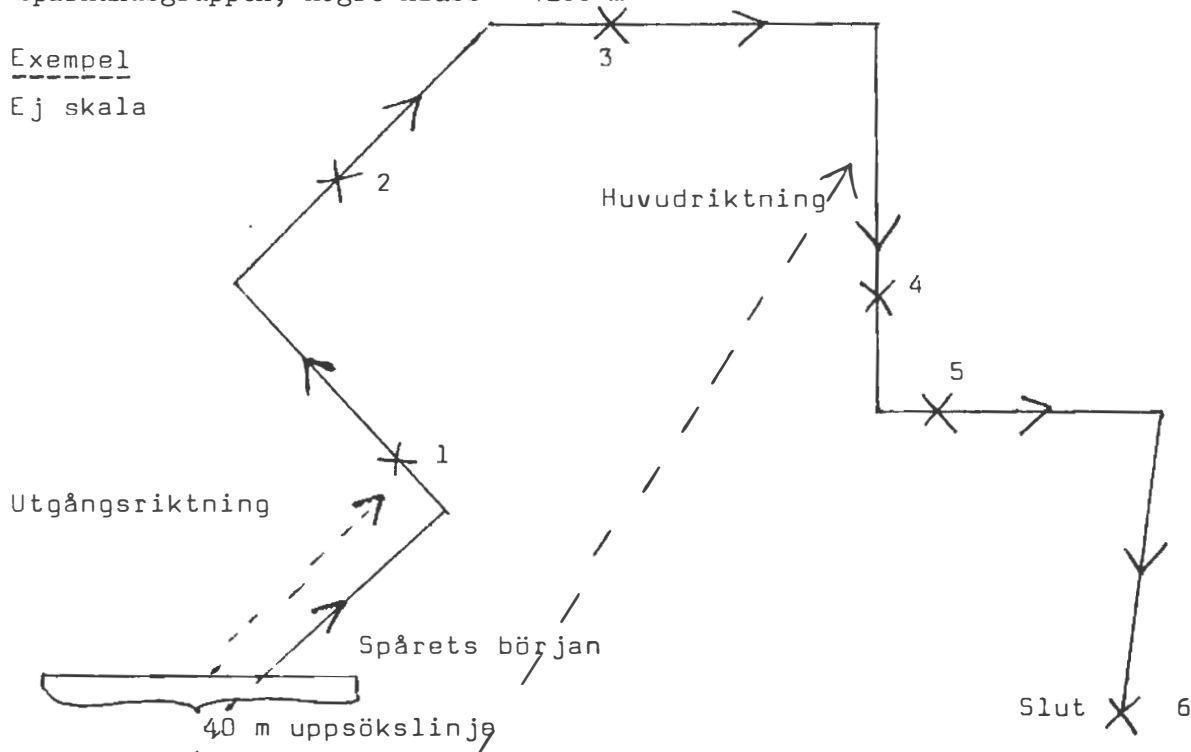
Exempel
Ej skala

Spårning

Spårhundsgruppen, högre klass = 1200 m

Exempel
Ej skala

Huvudriktning = medelvärde av spårets riktning

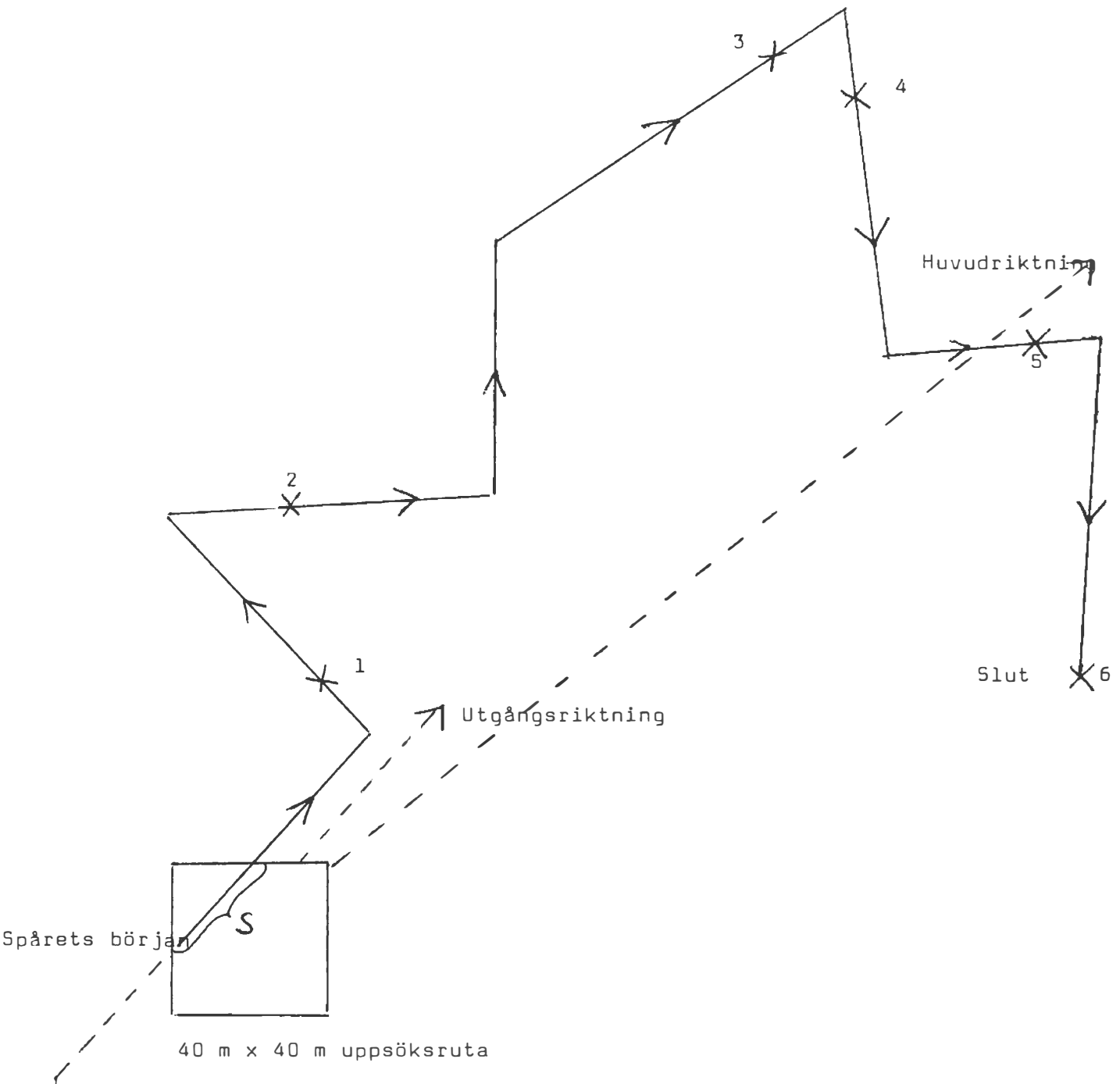
Spårning

Spårhundsgruppen, segrarklass = 1500 m

X = apportföremål

Exempel

Ej skala

S = spårsträckan inom rutan
bör ej understiga 20 m.

Huvudriktning = medelvärde av spårets riktning

Rapporthundgruppen

Rapportföring

Tidsintervallet mellan hundar vid sändning bör vara minst 3 minuter i alla klasser.

Tävlingsledarens nedräkning före start skall ske enligt följande:
"30 sekunder kvar ---10---5---Sänd".

Om hund finns inom synhåll från stationen då tiden för sändande av annan hund utgår skall tävlingsledaren beordra föraren av den tidigare sända hunden att kalla in denna. I dylika fall avgör domaren om tidpunkten för sändande av den hund som står i tur skall ändras.

Lägre klass

Rapportföring

Regeltexten är så pass tydlig att ytterligare anvisningar knappast är erforderliga.

Högre klass

Rapportföring

Utföres enligt samma grunder som i lägre klass med i reglerna angiven skärpning av svårighetsgraden.

Uppletande av föremål

Utföres som i skyddshundsgruppens högre klass.

Segrarklass

Rapportföring

Utföres som i högre klass med i reglerna angiven ökning av svårighetsgraden.

Uppletande av föremål

Utföres som i skyddshundsgruppens högre klass.

Sökhundsgruppen

Lägre klass

Genomsökande av område och markering

Även beträffande sökhundsgruppen ger reglerna klara anvisningar om hur momentet skall utföras. Av regeltexten framgår inte att figuranterna skall utplaceras på samma ställen för samtliga hundar inom resp. klass.

Detta är emellertid meningen. Bestämmelsen om att föraren själv avgör var arbetet inom området skall börja, kan måhända missuppfattas, men den innebär i praktiken att föraren vid start avgör åt vilket håll hunden skall börja söka. Uppmärksammas bör att söktjänsten så långt möjligt förläggs till sådana belamrade platser som möjliggör en prövning av hundens förmåga att lokalisera figuranterna under komplicerade förhållanden. Bestämmelsen i reglerna att figuranten lungt och tyst skall kvarbliva i oförändrad ställning tills föraren avhämtar hunden är synnerligen viktig. Den minsta förändring i figurantens uppträdande kan nämligen påverka hundens markering i negativ riktning, speciellt om hunden markerar medelst skall.

Vid återförandet av figurant till mittlinjen skall hunden föras fritt och under kontroll.

Högre klass

Genomsökande av område och markering

Utföres som i lägre klass med i reglerna angiven skärpning av svårighetsgraden.

Uppletande av föremål

Utföres som i skyddshundsgruppens högre klass.

Segrarklass

Genomsökande av område och markering

Utföres som i högre klass med i reglerna angiven skärpning av svårighetsgraden.

Uppletande av föremål

Utföres som i skyddshundsgruppens högre klass.